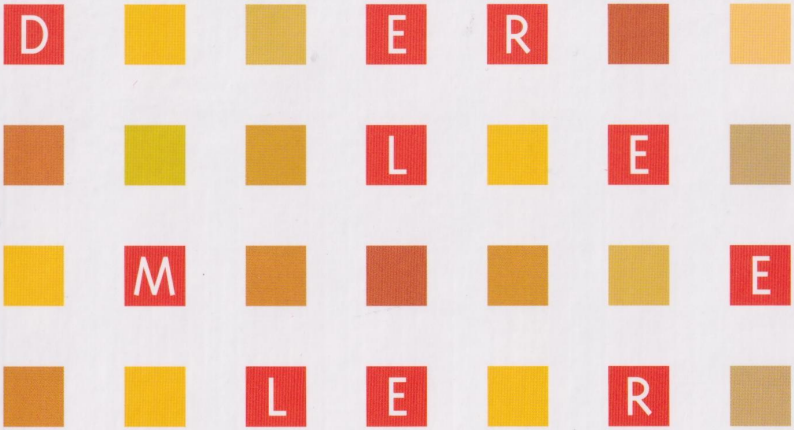

AZİZ NESİN

LAİKLİK, DİNCİLİK VE ATATÜRKÇÜLÜK

SEÇİLMİŞ YAZILAR

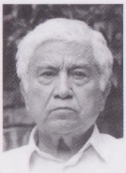
NESİN YAYINEVİ

AZİZ NESİN 100 YAŞINDA

DERLEMELER

AZİZ NESİN

LAİKLİK, DİNCİLİK VE ATATÜRKÇÜLÜK

Gülmece edebiyatının doruğundaki yazarımız Aziz Nesin'i 100. Doğum Yılında anarken onun öyküleri, yazı ve konuşmalarından derlenen tematik bir seçki sunuyoruz.

Aziz Nesin'in öyküleri geniş bir konu yelpazesi içinde yalnız günlük yaşamı değil insanlık durumlarını ve toplumsal ilişkileri de gözler önüne serer, okuyanı güldürürken hayatı anlamaya yöneltir. Aynı çeşitlilik yazıları ve konuşmalarında da geçerlidir.

Seçkimizi hazırlarken istedik ki Aziz Nesin'in kitaplarındaki öykü ve yazılarını bu kez tematik bir bütünlük içinde okuyun.

Belirlediğimiz konu başlıklarına girmeyen ama bu dizi dışında bırakmaya gönlümüzün razı olmadığı öykülerini ise *Gülmekten Öldüren Öyküler* adı altında topladık.

Bu derlemeler dizisi şu kitaplardan oluşuyor:

1. İstanbul'un Halleri (Seçme öyküler 1)
2. Batı'ya Giden Yoldayız (Seçme öyküler 2)
3. Memurlar Memurlar (Seçme öyküler 3)
4. Aşk Öyküleri (Seçme öyküler 4)
5. Büyüklere Masallar (Seçme öyküler 5)
6. En Masumlar İçerde (Seçme öyküler 6)
7. Halimiz Hal Değil (Seçme öyküler 7)
8. Gülmekten Öldüren Öyküler (Seçme öyküler 8)
9. Şehirden İndim Köye (Seçme öyküler 9)
10. Zübüklüğün Sonu Yok (Seçme öyküler 10)
11. Laiklik, Dincilik ve Atatürkçülük (Seçme yazı ve konuşmalar 1)
12. Türkiye Toplumu ve Demokrasi (Seçme yazı ve konuşmalar 2)
13. Aydınlar Üstüne (Seçme yazı ve konuşmalar 3)
14. Eğitim Üstüne (Seçme yazı ve konuşmalar 4)
15. Yazarlık, Edebiyat ve Dil Üstüne (Seçme yazı ve konuşmalar 5)

NESİN YAYINEVİ

22,00 TL (KDV dahil)

ISBN 978-605-4883-33-2

Bu kitabın telif hakkı Nesin Vakfınındır.

Aziz Nesin, yapıtlarının telif haklarını tümüyle
Nesin Vakfına bağışlamıştır.

Nesin Vakfının amacı, kimsesiz, yoksul ve eğitime muhtaç çocukları, ilköğretimden başlatarak bir yüksekokul bitirinceye ya da bir meslek edininceye dek her türlü gereksinimlerini sağlayarak barındırmaktır.

Nesin Vakfının senedi gereğince, vakfın amacına uygun olması koşuluyla, her dileyen her türlü yardım, katkı ve bağışta bulunabilir.

Nesin Vakfı Bağış Hesabı (TL)

Ziraat Bankası, Çatalca Şubesi, 130 - 952 22 32 - 5001

IBAN: TR710001000130095222325001

Posta çeki: 164 00 09

Diğer banka hesap numaraları ve ayrıntılı bilgi için:

Nesin Vakfı, PK 5 Çatalca 34540 İstanbul

e-posta: nesinvakfi@nesinvakfi.org • www.nesinvakfi.org

Nesin Yayıncılık A.Ş.
Eskişehir Mah. Dolapdere Cad. Şahin Sok. No: 84/A-C Şişli/İstanbul
Tel: 0212 291 49 89 • Faks: 0212 234 17 77
nesin@nesinyayinevi.com • www.nesinyayinevi.com

Birinci basım Kasım 2014 (1500 adet)
İkinci basım Ekim 2015 (1500 adet)
Üçüncü basım Nisan 2017 (1500 adet)

Aziz Nesin'den tematik derleme dizisi: 11

Derleyen
Turgay Fişekçi

Kapak ve iç sayfa düzeni
İlhan Bilge

NY.237
ISBN 978-605-4883-33-2
Sertifika No: 18231

Baskı ve cilt: Yazın Basın Yayın Matbaacılık Turizm Tic. Ltd. Şti.
İkitelli Çevre Sanayi Sitesi 8. Blok No:38-44 Başakşehir/İstanbul
Tel: 0212 565 01 22 Sertifika No: 12028

Aziz Nesin

Laiklik, Dincilik ve Atatürkçülük

Seçme Yazı ve Konuşmalar

NESİN YAYINEVİ

İçindekiler

Yazının Adı	**Derlendiği Kitap**	**Sayfa**
Ne Olur Hatırlayın!	*Merhaba*	7
Atatürk'le Konuştum	*Merhaba*	10
Açık - Seçik	*Suçlanan ve Aklanan Yazılar*	16
Düdüklü Yas	*Merhaba*	20
Kuran Çevirisi	*Merhaba*	22
Türkçe İbadet Olmaz mı?	*Merhaba*	25
Çıktık Açık Alınla	*Merhaba*	29
İslam Dini Dünya İşlerini Düzenler	*Merhaba*	32
İslamlıkta Laiklik Olamaz!	*Merhaba*	36
İslamlık	*Merhaba*	39
Türkiye'de Laiklik	*Merhaba*	42
Atatürkçülük Nedir?	*İnsanlar Konuşa Konuşa*	44
Çuvala Doldurulmuş Kediler	*Çuvala Doldurulmuş Kediler*	46
Burjuvazinin Atatürkçülüğü	*İnsanlar Konuşa Konuşa*	59
Aziz Nesin ile Söyleşi	*İnsanlar Konuşa Konuşa*	61
Aziz Nesin Anlatıyor	*Sora Sora Cennet Bulunur*	63
Aykırı ve Renkli Bir Kişilik: Aziz Nesin	*Sora Sora Cennet Bulunur*	80
Yalancı Atatürkçüler	*Bir Tutam Aydınlık*	84
Hükümete Dilekçe	*Bir Tutam Aydınlık*	88
Türkiye Laik Değildir	*Bir Tutam Aydınlık*	90
Bir Yanlışı Daha Büyük Yanlışla Düzeltmek	*Bir Tutam Aydınlık*	94
Ben de Nefretle Kınıyorum	*Bir Tutam Aydınlık*	98
Başka Nasıl Anlatmalı?	*Bir Tutam Aydınlık*	101
Devlet Devlete Karşı	*Bir Tutam Aydınlık*	104
1973'tenberi Hükümetler Anayasa'yı Çiğniyor	*Bir Tutam Aydınlık*	107
Ah Şu "Türkiye'nin Âli Menfaati"	*Bir Tutam Aydınlık*	110

Yazının Adı	Derlendiği Kitap	Sayfa
Aczmendîlerden Mektup Var	*Bir Tutam Aydınlık*	113
"Laiklik Hastalığına Tutulmuş Dinsiz, İmansız Sürüler"	*Bir Tutam Aydınlık*	116
Ne Demiştik?	*Bir Tutam Aydınlık*	119
Heeey Savcılar, Nerdesiniz?	*Bir Tutam Aydınlık*	122
Cennette Neler Var?	*Bir Tutam Aydınlık*	125
Ya Cehennemde Neler Var?	*Bir Tutam Aydınlık*	128
Kavga Şairi Pir Sultan Abdal	*Bir Tutam Aydınlık*	132
Suçlu Kim?	*Bir Tutam Aydınlık*	136
Laik Haklar Derneği	*Bir Tutam Aydınlık*	140
Tanrısız Olmak da Bir Haktır	*Bir Tutam Aydınlık*	143
Atatürk Var ama Atatürkçülük Yoktur	*Bir Tutam Aydınlık*	146
Adam Olmamaya Yeminliler	*Bir Tutam Aydınlık*	149
Cin, Peri, Şeytan, Büyü, Fal ve Devlet ve Memiş'in Cinleri	*Bir Tutam Aydınlık*	151
Bir Utanç Belgesi	*Bir Tutam Aydınlık*	155
Toplumsal Çöplük	*Çuvala Doldurulmuş Kediler*	158

Ne Olur Hatırlayın!

Biz, dirilerin ölülerden medet umduğu günlerin çocuklarıyız. Analarımız, komşu hanım teyzelerimiz kısmetlerinin açılması için, türbe avlularındaki şadırvan musluklarını açmışlar, kendilerine birer koca, yani babalarımızı böyle bulmuşlardır. Daha kundaktayken çoğumuz "Baba Cafer" hazretlerinin türbedarının binlik tesbihinden geçmiştik. Kıskanç analarımız, elimizden tutup, bizi de "Niyet kutusu"na götürmüş, babalarımızın mutlu aile yuvalarına sadakatsizliğini, o kuyu başında öğrenmişlerdi. Komşu teyzenin camını sapan taşıyla kırınca, annemizle komşu teyze birlikte bizi "Pabucu büyük" hazretlerinin türbedarına, uslanmamız için nefes ettirmeye götürmüşlerdi.

Zihin açıklığı için, çalışmadan sınıf geçelim diye, annelerimiz bizi Zenbilli Ali Efendi, Telli Baba türbelerine götürmüş, küçücük avuçlarımızla türbenin aşınmış parmaklık demirlerine tutunarak peltek çocuk dilimizle "Eyham" "Kuyhuvayyahi" okumuştuk.

Günün birinde bütün bunların topuna "Yalan" dediler. Çoğu adı sanı belirsiz evliya türbelerinin demir parmaklıklarına, bir uçkur parçası, başörtüden, entariden, oyalı yemeniden yırtılmış bir bez parçası bağlamakla içimizden geçen niyetin mutlaka olacağını söylediler. Nerede bir mezar görsek üstünü bir açıkgözün mumladığı bu mezar taşına, yerden bir küçük taş alıp yapıştırmayı huy edinmiştik. Yapışırsa niyetimiz olacak diye sevinir, yapışmazsa üzülürdük.

Günün birinde, bütün bunların topuna birden, "İnanmayın, yalan!" dediler. Bu değişiklik, Atatürk devriminin bir parçasıydı.

Sonra?.. Yıllar geçti. Biz, "Hayat kırkından sonra başlar" diye avunulan yaşa geldik. Kimimizin romatizması havayı barometreden iyi bildirir oldu. Kimimiz şeker hastası, kimimiz romatizma olduk. Öksürük, aksırık, idrar zorluğu, nefes darlığı başladı.

Hatıralarımız mı canlandı ne oldu? Tarih değeri var, diye türbeleri ziyarete açtık. İyi mi yaptık, kötü mü, bunu bilmem. Bilsem de söyleyemem. Şimdi Merkez Efendi'nin çilehanesi önünde, hastane kapılarında bekleyenlerden on kez daha çok hasta kalabalığı birikmiş, Sümbül Efendi türbesinde yalvaranlar, doktorlarına muayene olanlardan daha çok. Tezveren Dede türbesinde, dudakları rujlu, tırnakları ojeli bir genç kızı, niyetinin gerçekleşmesi için "Allahım senden rica ederim!" derken duydum. Allah'a niyaz ile daire müdürüne ricanın farkı kalmadı.

Elekli Baba türbesi önünde lüks arabalar duruyor. İçinden çıkan yüksek sosyete hanımları, gebe kalıp kalmadıklarını, erkek mi, kız mı doğuracaklarını Elekli Baba'nın ruhuna soruyorlar.

Göbekatan Dede, Baba Câbir, Tokludede türbeleri dolup dolup taşıyor. Eskiden türbelerin parmaklık demirlerine bağlanan, bürümcük, tülbent, oyalı yemeni, mermerşahi, sadakor, pazen parçasıydı. Şimdi naylon sutyen bağı, plastik korse parçası, şanjanlı bir krep...

Çocuklar! Siz bizim yaptıklarımıza pek aldırmayın. Bikez biz, daha kundaktayken anasonla beynimiz uyuşturulup da zorla uyutulurduk. Çoğumuzu, destursuz işediğimiz için iyi saatte olsunlar çarptı. Beyinlerimiz, hâlâ tütsülerle dumanlıdır.

Afsunla, üfürükle, tükürükle büyüdük. Eh, biz yaptıklarımızdan pek de sorumlu sayılamayız. Hatta cezai ehliyetimiz bile olmamak gerektir. Ama siz... Çocuklar! Bigün bu memlekete bir Atatürk geldiğini ne olur hatırlayın!

Akbaba, 1957

AZİZ NESİN'İN
MERHABA
ADLI
KİTABINDAN
ALINMIŞTIR.

Atatürk'le Konuştum

Bu fıkradaki Atatürk'ün konuşmaları, kendi söylediği, yazdığı sözlerdir. Hiçbir değişiklik, ekleme, çıkarma yapılmadan, Atatürk'ün sözleri olduğu gibi alınmıştır.

Yirmi yıl oluyor. İkiyüz kişiye yaklaşıktık, ikiyüz delikanlı teğmen...

Her sabah olduğu gibi Maçka'daki okulumuzun yatakhanesinden çıktık. Eski kışlayı ikiyüz delikanlının gürültüsü kapladı.

Küçük, eski kışlayı dolduran ikiyüz delikanlının genç gürültüsü birden kesildi. Saatler bile işlemiyor sanılır. Görülmemiş, duyulmamış bir sessizlik.

— Ne olmuş?

— Ne var?

Ürkek soruları bir fısıltı yanıtlıyor.

— Atatürk ölmüş...

Ne gözyaşı, ne de hıçkırık... Ses, bakış, bütün duygular, zaman, yer, herşey donmuş.

Yüzbaşı Çiğdemoğlu,

— Büyük üniformanızı giyin! diyor.

İki arkadaşımız Dolmabahçe Sarayına gidiyor, Atatürk'ün son nöbetini tutacak.

Bana nöbet geceyarısından sonra geliyor, önde yüzbaşı, arkada biz iki teğmen. Yarım saat kıpırdamadan Atatürk'ün son nöbetini bekliyoruz. Meşalenin ışıkları Atatürk'ün yüzüne, önümdeki yüzbaşının kılıcına yansıyor.

Biz burada Atatürk'ün "na'şını" bekliyoruz; devrimi bekliyoruz. Atatürk demek, devrim demektir. O devrimi bize "emanet" etmişti. Bu rahat yatışı bize güvencinden...

Meşalenin alevleri, kılıcın parlak demirinde bir yanıp bir sönüyor.

*

Yirmi yıl olmuş. Yirmi yıl önce boğazımda düğümlenen hıçkırıklar, göz pınarlarımda donan gözyaşları dün gece birden boşandı. Atatürk'ün karşısındaydım. Ortalık buğulandı. 1938'in 10 Kasımına döndüm. Ama nöbette miyim? Nöbette miyiz? Hani nerde beklediğimiz devrimler?

Çevremi kaplayan buğu, kara bir duman oldu. Yansıyan meşale ışıklarında bile bişey göremiyordum.

— Atam seni göremiyorum artık, seni göremiyoruz... dedim.

Bir ses, O'nun sesi:

"Beni görmek demek, mutlaka yüzümü görmek değildir. Benim fikirlerimi, benim duygularımı anlıyorsanız ve hissediyorsanız bu kâfidir."

— Anlıyoruz Atam, ama anladıklarımızı söyleyemiyoruz.

"Bir şeyi vicdanen yaptığımıza, sözlerimizin iyi olduğuna kani isek onu olduğu gibi açık, vazıh, tereddüde ve müphemliğe yer vermeyecek şekilde söylemeliyiz."

— Doğru düşündüğümüze, doğruluğumuza inanıyoruz. Ama korkuyoruz. Biz aydınlar korkak olduk, korkuyoruz.

"Hakikati konuşmaktan korkmayınız!.."

— Ama biz hakikatlerden korkuyoruz. Bunun için de uzun zamandanberi kendimizi kandırmaya, aldatmaya başladık.

"Vaziyeti muhakeme ederken ve tedbir düşünürken acı da olsa hakikati görmekten bir an geri kalmamak lazımdır. Kendimizi ve birbirimizi aldatmak için lüzum ve mecburiyet yoktur."

— Hakikat bir tek biçimde gösteriliyor. O kalıp biçiminden başka türlü düşünenlere kötü gözle bakılıyor. "Bizim gibi düşünmeyen, bizden olmayan karşımızdadır" denildiği bir zamanda yaşıyoruz.

"Millet işlerinde her ferdin zihni başlıbaşına faaliyette bulunmak lazımdır."

— Memleket sorunlarını doğru çözmemiz için bize öğüt verir misiniz?

"Meseleleri hadiselere göre değil, aslında olduğu gibi ele almak lazımdır."

— Bu yoldaki düşüncelerimizi söylememize olanak verilmezse?

"Fikirler, cebir ve şiddetle top ve tüfekle asla öldürülemez."

— Bunun için önce basın özgürlüğü gerekmez mi?

"Basın, milletin müşterek sesidir. Bir milleti aydınlatma ve irşatta bir millete muhtaç olduğu fikri gıdayı vermekte, hülasa bir milletin hedefi saadet olan müşterek bir istikamette yürümesini temin eden basın başlıbaşına bir kuvvet, bir mektep, bir rehberdir."

— Biçok uğraşmalarımız, çabalarımız var. Ama yine de "az gelişmiş ulus" damgasından kurtulamıyoruz.

"Basiretli olduğu kadar milletimizin acil ihtiyaçlarına çare bulacak bir programa dayanmayan ıslahat teşebbüsleri şahsi ve keyfi olmaktan kurtulamaz."

— Sizin programınız neydi?

"Halk ve köylüler bana her yerde iş programını şu iki kelime ile ihtar ettiler: Yol ve mektep."

— Bugün otuz milyon Türk halkının yüzde yetmişi okuma yazma bilmiyor Atam.

"Düşününüz ki, bu milletin, bu sosyal topluluğun yüzde onu, yüzde yirmisi okuma yazma bilir, yüzde sekseni bilmezse bu ayıptır. Bundan insan olanlar utanmak lazımdır.

Bu millet utanmak için yaratılmış bir millet değildir.

Hataları tashih edeceğiz. Bu hataların tashih olunmasında bütün vatandaşların faaliyetini isterim."

— Okullarımız, öğretmenlerimiz az, yetmiyor, öğretmensizlikten okullar kapanıyor.

"Mekteplerde öğretme vazifesinin güvenilir ellere teslimi, memleket evlatlarının o vazifeyi kendine hem bir meslek, hem bir ülkü sayacak bilgili ve saygıdeğer öğretmenler tarafından yetiştirilmesini temin için öğretmenlik diğer yüksek meslekler gibi tedricen ilerlemeye ve her halde refah teminine müsait bir meslek haline konulmalıdır."

— Eğitim sistemimiz nasıl olmalıdır?

"Maarif sistemimizin ana hatları şöyle olmalıdır: Memleketin asıl sahibi ve topluluğumuzun esas unsuru köylüdür. İşte bu köylüdür ki, bugüne kadar maarif nurundan mahrum bırakılmıştır. Onun için bizim takip edeceğimiz maarif siyasetinin temeli evvela mevcut cehli ortadan kaldırmaktır.

Bu hedefe varmak, maarif tarihimizde mukaddes bir merhale teşkil edecektir."

— Eski günlere bakarak gericilerin günden güne ortalığa yayıldığı görülüyor. Sizin gününüzde yayımlanmasına olanak verilmeyen gerici yayınlar elden ele dolaşıyor.

"Milletin hummalı inkılap hamleleri esnasında sinmeye mecbur kalan eski kanun hükümleri, eski hukuk erbabı, himmet erbabının nüfuzu yavaşlamaya başlar başlamaz derhal canlanarak inkılap esaslarını, onun samimi taraflarını ve onların aziz ideallerini mahkûm etmek için fırsat beklerler."

— Atam, asıl içimizi yakan, oy avcılığına çıkan politikacıların gericilere gittikçe daha çok ödün vermeye başlamalarıdır.

"İrtica fikirleri güdenler muayyen bir sınıfa dayanacaklarını sanıyorlar. Bu, katiyen bir vahimedir, zandır. Terakki

yolumuzun üstüne dikilmek isteyenleri ezip geçeceğiz. Yenilik vadisinde duracak değiliz. Dünya müthiş bir cereyanla ilerliyor. Biz bu ahengin dışında kalabilir miyiz?"

— Kalamayız. Bitakım politikacılar "demokrasi çoğunluğun isteğidir" diyorlar. Böyle olunca yüzde yetmiş, sekseni okuma yazma bilmeyen yığınları gericiliğe doğru iterek devrimleri hergün biraz daha aşındırıyorlar.

"Hiçbir iyi inkılap, hakikati görenler dışında ekseriyetin reyine müracaatla yapılmaz.

Uysal ve Asyaî itikatlara bağlı, sinsi ve sindirici hurafeler, köstekleyici yanlış itiyatlarla inhisarcı kuvvetlerin tesirine sürüklenebilecek yığınlarda iyi inkılap için plebisit yapılamaz."

— Milletimizin "esas unsuru" buyurduğunuz köylümüzün kalkınması için ne yapmalıyız?

"Bir defa memlekette topraksız çiftçi bırakılmamalıdır. Büyük çiftçi ve çiftlik sahiplerinin işletebilecekleri arazi genişliği, arazinin bulunduğu memleket bölgelerinin nüfus kesafetine ve toprak verim derecesine göre sınırlanmak lazımdır."

— Atam, Türkiyemizin çağdaş, ileri uluslar seviyesine yükselmesi için ençok neye gereksiniyoruz? Yabancı sermayeye mi, Avrupa'da öğrenime mi, yabancı uzmanlara mı?

"Denilebilir ki, hiçbir şeye muhtaç değiliz. Yalnız tek bir şeye çok ihtiyacımız vardır: Çalışkan olmak!.. İçtimai dertlerimizi tetkik edersek, aslolarak bundan başka, bundan mühim bir illet keşfedemeyiz. İllet budur. O halde ilk işimiz bu illeti esaslı surette tedavi etmektir. Milleti çalışkan yapmaktır. Servet ve onun tabii neticesi olan refah ve saadet yalnız ve ancak çalışanların hakkıdır."

— Atam, umudumuzu nereye, kime bağlayalım?

"Bir adam ki, büyük olmaktan bahseder, benim hoşuma gitmez. Bir adam ki, memleketi kurtarmak için evvela büyük

olmak lazımdır der ve bunun için bir numune intihap eder, onun gibi olmayınca memleketin kurtulamayacağı kanaatinde bulunur; bu, adam değildir.

İki Mustafa Kemal vardır. Biri ben, fâni Mustafa Kemal; diğeri milletin daima içinde yaşattığı Mustafa Kemaller idealidir. Ben onu temsil ediyorum. Herhangi bir tehlike anında ben ortaya çıktımsa beni bir Türk anası doğurmadı mı, Türk anaları daha Mustafa Kemaller doğurmayacak mı? Feyiz milletindir benim değildir."

*

Meşaleler söndü. Ortalık karardı. Yirmi yıl önce boğazımda düğümlenen hıçkırık, göz pınarlarımda donan yaşlar boşandı.

Akşam, 10 Kasım 1959

AZİZ NESİN'İN
MERHABA
ADLI
KİTABINDAN
ALINMIŞTIR.

Açık - Seçik

Gizli kapaklı işlerde korkaklık, ödleklik, yada bir yutturmaca vardır. Özellikle ortaya çıkmış kişiler bütün düşünü ve davranışlarında dobra dobra, açık seçik olmalıdırlar. Açık seçiklikten yana olduğum için, daha işin başındayken birbirimizi bütün içyüzümüzle tanımamızı doğru buluyorum. Bir yazar, okurları olarak kimlere seslendiğini iyice bilmelidir. Okurlar da, hergün karşılarına çıkan yazarı iyice tanımalıdırlar. Bu tanıma, karşılıklı seçme olanağını verir. Sizler, kendi anlayış, çıkar ve beğeninize göre kendi yazarınızı seçersiniz; bizler de okurlarımızı seçmiş, beğenmiş oluruz. Anlaşmazlığı baştan kaldırmak karşılıklı iyi tanışmakla olur.

Açık seçik olarak yolum Atatürkçülük ilkelerine dayanır. Atatürkçülük ilkelerinin bugünkü Türkiye'miz için değerini yitirmemiş olduğuna özden inanıyorum.

Atatürkçülük, salt bir kuru kavram oldukça, karanlıklaşır, kapalı ve bulanık, anlamsız bişey olur. Yalnız Atatürkçülük değil, her düşün, her ilke böyledir.

Bugün Atatürkçüyüm demek çok kolay, çok ucuz. Üstelik Atatürkçü olmak yada öyle görünmek, içi boşalmış bu kuru kavramın perdesi altında çok becerikli kurnazlıkların, çıkarların yürütülmesine de yarıyor.

Atatürk'ün kalkan olarak kullanılması, herkesin Atatürkçü geçinmesi işte bundandır. Atatürkçülük, çıkarların, kurnazlıkların aracı yapılıyor. Atatürkçülük ilkelerini asıl yıkanlar,

Atatürkçü olduklarını söyleyenler, o ilkeleri tekellerinde tutmak isteyenlerdir.

Çok zaman da böyle olmuştur, ilkeler, o ilkeyi tutanlarca yıkılmıştır. En yakın örneği DP'dir. DP'yi yıkan, başkaları değil, kendileridir. Kendilerine ihanet, kendilerinden geldi. 27 Mayıs evrimi için aynı kuşku olabilir. Bu evrim yürütülemezse, bindikleri dalı kesenler yüzünden olacaktır.

Açıkça derim ki, Atatürkçülüğü yıkanlar, onun heykellerini yıkanlar, resimlerini yırtanlar değil, Atatürkçü geçinip de, bu yurtta bir Atatürk'ü Koruma Yasası konulmasını gerektirenler, Atatürk'e saygıyı yasa zoru altına sokturanlardır.

Öyleyse biz Atatürkçülükten ne anlıyoruz? Bu, özel bir yorum değil. Atatürk'ün kendi anlayışıdır.

Biz Atatürkçülükten, ilkin her alanda ulusal bağımsızlığı anlıyoruz; ama her alanda, en başta da ekonomik alanda. Atatürkçülük ilkelerinden ençok yıpratılan da budur.

Bir yabancı ülkeden borç mu aldık, kredi mi aldık, bir delegemiz uluslararası bir toplantıda herhangibir karara evet mi dedi, hayır mı dedi, bir yabancı konuk bayrağımızı mı yırttı, dış ticaretimiz şöyle değil de böyle mi oldu, yabancı bayraklı cip bir yurttaşı ezdi de yargılanması şöyle mi oldu? Bütün bu olayları biz Atatürk'ün ulusal bağımsızlık ilkesinin ışığında inceler, yorumlarız.

Atatürkçülüğün ilkeleri, Devrimcilik, Halkçılık, Devletçilik, Ulusalcılık, Cumhuriyetçilik, Laiklik'tir. Biz bu ilkelere sonuna dek, candan bağlıyız. Hergün olayları bu ilkelerin ışığında yorumlayacağız, yazılarımızı, bu ilkelerden en küçük ödün vermeden, kaytarma payı bırakmadan yazacağız.

Bir kişi hem liberalizmi savunur, hem de Atatürkçü olamaz; Atatürkçülük devletçiliktir.

Bir kişi, hem Osmanlıcayı, *Mecelle*'yi savunur, her alanda Doğulu kalmakta direnir, hem de Atatürkçü olamaz; Atatürkçülük devrimciliktir.

Bir kişi, Mevlevi ayinleri yapılmasından yana. Hacıbektaş'ı yasaklarsa, Kuran'ın Türkçeleşmesine karşıysa, din azınlıklarına hak tanımazsa, devlet işini din işine karıştırırsa, bu yolla oy avcılığına, böylece halkı aldatmaya kalkarsa, yatırlara bel bağlayanlara göz yumarsa, Atatürkçü olamaz; Atatürkçülük laikliktir.

Bir kişi, birey zenginliğini yurt gelişmesi ve ulusal zenginlik sanırsa, yurttaş başına düşen ortalama yıllık gelirin altıyüz lira olduğu bir ülkede, devlet eliyle milyonerlerin türemesine yardım ederse, grev hakkına karşıysa, hak ve adalet üzere gelirin üleşilmesini doğru bulmazsa, sömürülmeden yanaysa, Atatürkçü olamaz; Atatürkçülük halkçılıktır.

İşte durumumuzu, tutumumuzu açıkladık, aramızda gizli kapaklı hiçbişey kalmasın.

Bütün olayları bu açıdan görüp göstereceğiz, biçoklarının foyaları da ortaya çıkacak. Buyüzden de bize, şimdiye dek olduğu gibi "Solcu" diyecekler.

Hemen söyleyeyim, ben soldayım, böyle olmakla övünürüm, çünkü yurdumun gerçek gelişmesini, halkımın kalkınmasını solculukta buluyor, buna içten inanıyorum. Yani sosyalistim, Türkçesi toplumcuyum. Atatürkçülük, ancak bu yolla sağlanır. Atatürkçülük yalnız toplumculukla bağdaşır.

Bu gazeteyi seçişim de bundan. Gazete sahibine ilk koşulum bunlar oldu. Bu yolda anlaştık... Ben de inandım.

Ya ilerde, politik kaygılar, çıkarlar üstün gelirse?..

Şair şöyle demiş:

"Kelle sağ olsun cihanda bir külâh eksik değil."

En iyi söylemesini bildiğimiz söz "Allasmarladık"tır.

Tanin'in Atatürk yolunda olduğuna inanıyorum.

İşte herşey ortada ve apaçık... Birbirimizi tanıyoruz. Beğenirseniz ne mutlu bana, beğenmezseniz de sağ olun!..

Tanin (2 Mart 1961)

AZİZ NESİN'İN
SUÇLANAN
VE AKLANAN
YAZILAR ADLI
KİTABINDAN
ALINMIŞTIR.

Düdüklü Yas

Dün sabah Istanbul Boğazında sis vardı. Vapurlar sekizbuçuğa dek işlemedi. Kadıköy iskelesinde saatlerdir bekleşen yolcular, tıklım tıklım bir vapura doluştuk.

Köprü iskelesine yanaşan vapurdan adım adım, ayak ayak çıkıyoruz. Tam bilet toplanan yere gelirken, indiğimiz vapur düdük öttürmeye başladı, öbür vapurlar da düdüklerini öttürmeye başladılar. Nedir, ne değildir diye soranlar oldu. Birisi saatine bakarak,

— Kaptan düdüğe erken asıldı, dedi, saat tam dokuz, Atatürk dokuzu beş geçe ölmüştü.

— Sizin saatiniz bozuk beyim, dokuzu iki geçiyor.

— Olsun, üç dakika erken düdük çalmaya ne hakkı var!..

Saygı duruşundayız. Karaköy'de herkes ayakta. Şoförler de klakson çalarak sesli yasa katıldılar.

İndiğimiz vapurun kaptanı düdüğü kesti, bu kez rıhtıma yanaşık başka bir vapur düdük öttürmeye başladı. O başlayınca, susan vapurlar yeniden düdük öttürdüler. Türkiye'de hiçbir saat birbirine uymadığından, benim saatimle dokuzu oniki geçene dek bu düdük sesleri sürdü.

Bu olay beni çok düşündürdü. Bu düdük sesleri Atatürk'e saygı mıdır, Atatürk'ün ölümüne yas sesleri midir? Eveeet, Atatürk'ü yasalar zoruyla korumak durumuna düştüğümüz Türkiye'de, O'nun ölümüne sesli gösterilerle yas tutuyoruz.

Geri kalmışlığın acı gerçeği özentidir; özenti de ancak biçimde kalır, öze varamaz. Örneğin, geri kalmışın Batılılaşması kafasının içinde değil, kafasının dışındaki şapkada kalır.

Cumhuriyet'ten sonra bizde alafrangalığın öncülük gösterisi çarliston olmuştu.

Düdük sesleri arasında saygı duruşundaki kalabalığa bakıp düşündüm... Bunların kaçta kaçı gerçek Atatürkçüdür?

Atatürk, "Durmayalım, düşeriz!" demiş, biz durarak O'na saygı gösteriyoruz. Beş dakika durarak değil, O'nun ölüm yıldönümü günlerinde iş saatlerimizden beşer dakika daha çok çalışsak, beş milyon çalışanın beşer dakikası yedi bin iş günü eder.

Başka ülkelerde bu iş nasıldır, büyüklerin ölüm yıldönümü saatlerinde düdükler öttürülür mü, bilmiyorum. Oralarda da büyüklerin ölüm saatlerinde düdükler öttürülür mü? Öttürülüyorsa bile, bunu örnek almamız, bir zamanlar çarliston oynamayı Batılılaşmak sanmamıza benzer.

Atatürk saat dokuzu beş geçe öldü. Ya saat ikide, üçte ölmüş olsaydı, geceyarısı yine bu düdükler öttürülecek miydi? Bu sesli yas gösterisi bana çok ilkel geliyor, yanılıyor muyum dersiniz.

Öncü, 12 Kasım 1961

AZİZ NESİN'İN
MERHABA
ADLI
KİTABINDAN
ALINMIŞTIR.

Kuran Çevirisi

Bilindiği gibi 1925 yılında Kuran'ın Türkçeye çevrilmesi görevi Mehmet Akif'e verilmişti. Akif, Mısır'da yedi yıl çalışarak Kuran'ı çevirdi ama bitürlü çevirisini beğenemediği için Diyanet İşleri Başkanlığına çeviriyi yapamamış olduğuna inandığını bildirdi.

Mehmet Akif, yedi yıl uğraşarak yaptığı çeviriyi bastırtmış olsaydı, bu konuda hiç değilse otuz yıl önce yol almış olurduk. Türk Müslümanlar anlamadan ezberledikleri ayetlerin ne olduğunu öğrenmiş olurlardı.

Tanrı, kitabını, insanlar anlamasınlar diye değil, anlasınlar da uysunlar, buyruklarını uygulasınlar diye gönderdiğine göre niçin başka dile çevrilmez? Deniliyor ki, Arapça kelimeleri eşdeğerde karşılayacak Türkçe kelimeler bulunamaz. Evet doğru... Ama bu gerekçeyle, hiçbir dilden başka dile çeviri yapılamaz. Çünkü hiçbir dilin kelimesi başka dilde aynen karşılanamaz.

Shakespeare'i eşdeğerde başka bir dile aynen çevirebilir misiniz? Kuran ki, bütün insanların anlamaları için gelmiş kitaptır, nasıl olur da çevrilemez?

Kuran'ın Türkçeye çevrilmesini istemeyenler, daha çok din adamları olmuştur. Çünkü Kuran çevrilseydi, halk üzerindeki egemenlikleri, üstünlükleri kalmayacaktı, örneğin "Bakara suresi"nden (Sığır suresi) bir ayet Arapça okunduğu zaman, anlamadan dinleyen Türk halkı, bu ayette olduğundan çok daha derin anlamlar olduğunu sanıp hocanın derin bilgisine de hayranlık duyacaktır. Oysa bu ayetin Türkçesinin şöyle

olduğunu bilse: "'Ey Musa! Bir çeşit yemeğe dayanamayacağız. Rabbine yalvar, bize yerin bitirdiği sebze, hıyar, sarımsak, mercimek ve soğan yetiştirsin' dediklerinde Musa, 'Hayırlı olanı daha düşük şeyle mi değiştirmek istiyorsunuz? Şehre inin, orada istediğiniz vardır,' demiştir."

O zaman dinleyenlerin karanlık ufku açılacaktı. Niçin insanlar "Bakara suresi"nde anlatılan şu sığır kesimini öğrenmesinler: "Musa milletine, 'Allah muhakkak bir sığır boğazlamanızı buyuruyor,' demişti. 'Bizi alaya mı alıyorsun?' dediklerinde de, 'Cahillerden olmaktan Allah'a sığınırım,' dedi. 'Rabbine bizim adımıza yalvar da mahiyetini bize bildirsin,' dediler; Musa, 'Onun ne pek kart, ne pek körpe, ikisi ortası bir sığır olduğunu söylüyor, size emrolunanı yapın,' dedi. 'Rabbine dua et de ne renk olduğunu bize bildirsin,' dediler; 'O, onun, bakanların içini açan parlak sarı renkli bir sığır olduğunu söylüyor,' dedi. 'Rabbine bizim adımıza yalvar da, mahiyetini bize bildirsin, çünkü sığırlar, bizce birbirlerine benzemektedir. Allah dilerse istenileni buluruz elbette,' dediler. Musa, 'Yeri sürüp, ekini sulamak için boyunduruğa vurulmamış, kusursuz, alacasız bir sığır olduğunu söylüyor," dedi. 'Şimdi tam doğrusunu bildirdin' deyip sığırı boğazladılar; azkalsın bunu yapmayacaklardı."

Açıkça görülüyor ve anlaşılıyor ki bu ayetler, hangi sığırın boğazlanabileceğini öğretiyor. Pekiy bunu Türk halkı niçin anlayıp öğrenmesin de, bu ayetlerde olduğundan çok başka türlü anlamlar olduğunu hayal edip dursun?

Türkiye geri kalmıştır, demek, köylü hâlâ karasaban kullanıyor, traktör alamamış, fabrika kuramamış, yol yapamamış mı demektir? Bir ülkenin geri kalmışlığı her alanda bütünüyledir. İster yorumu, ister anlamı, ister çevirisi, her ne olursa olsun, Kuran'ın Türkçeleştirilmesinde de üç dört yüzyıl geri kalmışız. Kuran üç dört yüzyıl önce Türkçeleştirilseydi, bugün çok

başka biyerde olurduk. Biz bugün hâlâ "Kuran çevrilebilir mi, çevrilemez mi?" diye tartışıp durmayı, bir ilericilik sanıyoruz. Oysa bu, üç yüzyıl öncesinin konusuydu. Bunca zamandır köprünün altından çok sular geçmiş.

Öncü, 15 Aralık 1961

AZİZ NESİN'İN
MERHABA
ADLI
KİTABINDAN
ALINMIŞTIR.

Türkçe İbadet Olmaz mı?

"Kuran Türkçeye çevrilmeli mi, çevrilmemeli mi?" "Yorumlanmalı mı, yorumlanmamalı mı?", "Türkçe ibadet edilsin mi, edilmesin mi?", işte bu sorunları yüzyıllar boyu çözümleyememişiz. Doğrusu aranırsa, hiç de günümüzün konusu olmayan bu sorunları iki üç yüzyıl önce çözümleyebilseymişiz, örneğin Diyanet İşleri Başkanlığının yayınladığı "Kuran-ı Kerim ve Türkçe Anlamı" iki yüzyıl önce çıkabilmiş olsaydı, Türk toplumu bugünden çok daha ilerde biyerde bulunabilirdi. (Bu, elbette geri kalışımızın tek ve ana nedeni değil ama çıkmaza takılmamızın nedenlerinden biridir.)

Biçok Kur'an çevirileri yapılmıştır ama bunlar eski hat sanatı el yazısı olduklarından özel ve genel kitaplıklarda kalmış, halka ulaşamamıştır. Halk, ne olduğunu bilmeden ezberlediği ayetlerle ibadet edegelmiştir. Türkçe ayetlerle ibadet edilebilseydi, halkımız ağzından çıkan sözleri de anlamış olacaktı. Bizde Kuran çevirilerinin basılması da çok gecikmiştir. Halk hikâyeleri, masalları, yarı gerçek savaş hikâyeleri, taş baskısı kitaplarla halka ulaştırıldığı halde, Kuran çevirileri o sıralarda basılmamıştır.

Oysa her işte olduğu gibi, Kuran çevirisinde bile Batı, bize göre ön almıştır.

"Avrupa'da ilk Kuran tercümesine, 1141'de başlanmış ve Latinceye tercüme edilmiştir. İtalyancaya 1513'te, Almancaya 1616'da, Fransızcaya 1647'de, İngilizceye 1648'de tercüme olunmuş, bugün dünya dillerinin çoğuna tercüme edilmiştir."

Yani, bizim çelişkili durumumuz şudur: Müslüman olmayan Batılılar Kuran'ı anlamışlar ama Müslüman Türk ibadet ettiği ayetleri anlamadan ezbere söylemiş, dinlemiş...

Oysa İslamlık, öteki dinlerden çok daha akılcı bir dindir. Akılcı bir din olması da, dünya işlerini düzene koymasından ileri geliyor. İncil'de şiire, duyguya daha çok yer verildiği halde, Kuran, toplumu yönetecek hukuk, iktisat, siyaset, savaş ve sağlık kurallarıyla doludur. Sığırın nasıl boğazlanacağından, kadınların aybaşı olduklarında erkeklerle birleşmelerine dek, o günkü toplumun bütün dünya işleri Kuran'da yer almıştır. Böyle olduğu için de duygudan çok akla seslenen bir dindir.

Şu açıktır ki Kuran, bütün dünya işlerini İslam dini açısından düzenleyen bir kanunlar kitabıdır. Tanrı da (bir ayet) şöyle buyurur: "Allah, dünya ve ahiretle ilgili şeyleri düşünesiniz diye size ayetler açıklar."

Hiçbir göksel din, İslamcılık kadar dünya işleriyle ilgilenmemiştir. Bunun için de İslamlıkta aklın, düşüncenin yeri vardır. Pekiy, nasıl olur da, akla, düşünceye ve anlamaya ençok yer veren dinin Arapça ayetlerini Türk Müslümanları, anlamadan, ezbere okuyup dinleyerek ibadet etmiş sayılabilirler.

Kuran Türkçeye çevrilmeli, çevrilmemeli konusu yıllarca sürmüş, buyüzden Müslüman Türk halkı, akılcılığa aykırı olarak ibadetini bilip anlamadığı bir dille yapmıştır. Oysa Allah (Duhân suresi, ayet: 58) şöyle buyurmuştur: "Ey Muhammed! Biz öğüt alırlar diye Kuran'ı senin dilinde indirdik, kolayca anlaşılmasını sağladık."

Demek ki Kuran'ın kolayca anlaşılması gerekiyor. Oysa Arapça bilmeyen bir Türk, Arapça ayetleri kolayca değil, zorlukla bile anlayamaz. Sanki halk anlamamış da, imamlar, hocalar anlayabilmişler mi?

Kuran'ın Türkçeye çevrilmesi büyük bir hızla Cumhuriyet'ten sonra başlamış, son yıllarda büsbütün artmıştır. Öylesine arttı ki, Arapça bilmeyenler, Kuran'ı Fransızca ve İngilizce çevirilerinden Türkçeye aktararak, büyük bir had bilmezlikle din ticaretine giriştiler.

Artık bugün din adamları, Kuran'ın Türkçeye çevrilmesine hiç olmazsa Türkçe yorum ve anlamlaştırılmasına karşı gelmiyorlar ama ayetlerin Türkçeleriyle ibadet edilmesini bugün de istemiyorlar.

İslamlık akılcı bir din olduğuna göre, niçin namazda ayetlerin Türkçelerinin okunmasının doğru olmadığını anlayamıyoruz.

Bizce bunun bir tek nedeni olabilir: Dünya işlerini düzenleyici ayetlerin namazda Türkçe okunmalarını doğru bulmayışları.

"Kuran'ın ayetleri hadiselere göre vahyolunmuştur." Bu konudaki ayetlerden biri şudur: "Herhangi bir ayetin hükmünü yürürlükten kaldırır veya unutturursak, onun yerine daha hayırlısını veya benzerini getiririz."

Her olaydan sonra bir ayet inmiştir. Örneğin, Hz. Muhammed'in eşi Ayşe için çok uygunsuz, yakışıksız, dedikodular yayılınca şu ayet inmiştir: "İffetli kadınlara zina isnad edip de, sonra dört şahit getiremeyenlere seksen değnek vurun; ebediyen onların şahitliğini kabul etmeyin, işte onlar yoldan çıkmış kimselerdir."

Aynı "Nûr suresi"nde beş ayet sonra şu ayet vardır: "Muhammed'in eşine o yalanı uyduranlar içinizden bir güruhtur. Bunu kendiniz için kötü sanmayın, o sizin için hayırlı olmuştur. O kimselerden herbirine kazandığı günah karşılığı ceza vardır. Onu işittiğiniz zaman, erkek, kadın müminlerin, kendiliklerinden hüsnü zanda bulunup da: 'Bu apaçık bir

iftiradır,' şahit getirmeleri gerekmez miydi? İşte bunlar, şahit getirmedikçe Allah katında yalancı olanlardır."

Bu ayet Türkçe olarak ibadetlerde, dualarda nasıl okunacak? Oysa bu ayetin "İnnellezîne câün bil-ifki usbetün..." diye başlayan Arapçası ibadette okunursa, anlamını bilmeyen, öbür ayetlerin hiçbirinden ayırt edemez. Sanırız ki işte buyüzden ibadette ayetlerin Türkçelerinin okunmasını doğru bulmuyorlar.

Yine tekrar edeyim ki, bütün bu sorunlar iki üç yüzyıl öncesinin konuları olmalıydı. Biz bu sorunlardan, ancak Kuran'ın Türkçe anlamlaştırılmasını daha yeni çözümlemiş bulunuyoruz.

Öncü, 16 Aralık 1961

AZİZ NESİN'İN
MERHABA
ADLI
KİTABINDAN
ALINMIŞTIR.

Çıktık Açık Alınla

Altı yaşımdayken, Saraçhanebaşı'nda bir kamyon altında kalmıştım. Şoföre bişey yapmadılar. Çünkü Fransız ordusunun kamyonunu süren sömürgeci bir yabancı ermiş... İşgalci düşmanın ne olduğunu ilk o yaşta anladım.

Kasımpaşa'daki tersane kapısında nöbet bekleyen süngülü upuzun boylu Senegalli zencilerin İngiliz işgalcileri olduğunu daha sonra öğrendim.

Dudağının biyanıyla gülümseyen kumral bıyıklı Refet Paşa Istanbul'a giren Gazi'nin ordusunun başında, ak at üstünde elini sallarken, onu alkışlayan onbinlerce el arasında benim yedi yaşımın küçücük iki eli de vardı.

On yaşımdayken okul bahçesinde oturmuş, önümüzden geçenlerin başlarına bakıyorduk; kimisi şapkayı giymiş, kimisinin başında daha fes var ve biz fesin mi, şapkanın mı insana daha çok yakıştığını tartışıyorduk.

Okumaya başladığım ilk günlerde gazetelerde en büyük ilgiyle okuduğum, bugünün en ilginç konuları sayılan, ne dansöz hayatı, ne prens, şah düğünü, ne de bir kraliçenin nasıl gebe kalıp nasıl doğurduğuydu: Düyunu Umumiye borçlarımızdan ne kadarını ödediğimizi okurdum. Hergün gazetelerde bu haberler vardı.

Yoksul Türkiyemizi sömüren yabancı şirketlerin devlet eliyle millileştirildiğini gazetelerde okudukça yüreğim sevinçle çarpardı.

Biz, Kurtuluş Savaşının barut kokusu üstlerinden gitmemiş öğretmenlerden ders okuduk. Fizik hocamız Davut Şükrü Beyin

şarapnel parçalarıyla dolu vücudunda durmadan yürüyen o demir parçaları çıban çıban patlar ve o, bize acı içinde fizik kanunlarını öğretirdi. Kurtuluş Savaşından bile parsa toplayan politikacılar biyana, biz bu kıyıda kalmış gerçek yiğitlerden hiçbişey değilse bile, ülkücülüğü öğrendik.

1933'ün 29 Ekiminde Istanbul'un havasını titreten beşbin tane onsekiz yaşında gür sesin arasında benim de sesim vardı.

"Çıktık açık alınla on yılda her savaştan..."

1938'in 10 Kasım sabahı Dolmabahçe Sarayı'nın bir salonunda, meşalelerin titrek alevleri altında, Atatürk'ün naşının son nöbetçileri teğmenlerden biri de bendim. Bacaklarının üstünde yay gibi gerilerek, Kocatepe'den düşmanın üstüne uçacak gibi, ince parmağını uzatıp,

"Ordular, ilk hedefiniz Akdeniz'dir, ileri!.." diyen kalpaklı adam, zalim sömürgenlere şahan olmuş Gazi uyanılmaz uykusundaydı.

Kısacası şunu demek istiyorum ki, Mustafa Kemal'in,

"Ey Türk gençliği!.. Birinci vazifen..." diyen sesini duyanlardan, Cumhuriyeti emanet ettiklerinden biriyim.

Ne mutsuzum ki, bugün bu göreve Emanetçilik diyebiliyorum.

Yabancı şirketleri kovan, Kurtuluş Savaşından çıkmış Türkiye bugün kurtuluşunu, kapılarını yabancı şirketlere açmakta buluyor:

— Buyrun Sultanım!..

Kovulan sultanın yerine bugün gelen sultan dolar, sultan marktır.

Sorarım size: Savaşa girmeden İkinci Dünya Savaşından sıyrılan Türkiye, Birinci Dünya Savaşının ve arkadan Kurtuluş Savaşının kanları ve yangını içinden çıktığından daha yoksul, daha mı umarsızdır bugün?

Yabancılardan borç almayalım dedim diye, çıkarıldığım mahkemede,

— Bize öğretenler, şimdi öğrettiklerinin tersini yapıyorlar! dediğim ve buyüzden hapsedildiğim için bugün de mutluyum.

Bu sözlerimin tepkisi azarlanmak oldu:

— Moskova ağzı!..

Ya Moskova ağzı, ya Washington ağzı... Hani bizim ağzımız, nerde? Bu ağız yalnız yemek için değil, konuşmak içindir de...

Çok zaman var ki, nerde ve ne zaman,

— Atam, sen ölmedin! diye bir ses duysam, korkarak yavaşça mırıldanıyorum:

— Seni biz öldürdük...

Akşam, 3 Kasım 1963

AZİZ NESİN'İN
MERHABA
ADLI
KİTABINDAN
ALINMIŞTIR.

İslam Dini Dünya İşlerini Düzenler

Muhammet, niçin son peygamberdir? İslamlık, niçin son dindir?

Bunlar gelişigüzel uydurulmuş yargılar değil, tastamam bir gerçeğin anlatımıdır. "Müslümanlık, akıl dinidir" denildiği zaman, bir doğru anlatılmış olur. Çünkü Müslümanlık, kendisinden önceki dinlerin hepsinden daha çok içine aklın karıştığı, aklın önderlik ettiği bir dindir. En son gelen din olduğuna göre, böyle olması da çok tabiidir. Göksel dinlerin hiçbirinde, Müslümanlıkta olduğu kadar akıl egemen değildir; öbür dinlerde akıldan çok duygu daha ağır basar.

Akılcı bir din demek, dünya işleriyle daha çok uğraşıyor, dünya işlerini düzene koyuyor demektir. Çünkü akıl, insanlara salt yaşamak için, bu dünya için gereklidir. İnsanlar, yaşamaya, doğaya, bu dünyaya yöneldikçe, ister istemez daha akılcı olmuşlardır.

En ilkel dinlerden son dinlere doğru geldikçe, her sonraki dine, bir önceki dinden biraz daha çok akılcılığın girdiğini görürüz. En son din olan İslamlığa da, elbet önceliklerin hepsinden daha çok akılcılık, yani dünya işlerinin düzenlenmesi ve yönetimi işleri girmiştir.

İslamın tek kitabı ve Müslümanların rehberi Kuran'dır. Kuran'ı okumuşsanız, görmüşsünüzdür ki, Kuran'ın üçte ikisi dünya işlerini düzenleyen, yöneten ayetlerdir. Bu ayetler, insanın insanla, insanın toplumla olan ilişkilerini düzenleyen yasalardır. Sığırın nasıl kesileceğine, insanın nasıl temizlene-

ceğine, karıkocaların nasıl, ne zaman ve hangi koşulda cinsel ilişkide bulunacaklarına dek bütün sağlık kuralları Kuran'da anlatılmıştır. Öte yandan, biçok hukuk ve iktisat kanunlarıyla da insan ilişkileri düzene sokulmuştur. Yani İslamlık, bütün öteki dinlerden daha çok dünya dinidir; dünya ile, yaşamla sıkı sıkıya ilgilidir ve buyüzden de hepsinden çok akılcı ve ilerici bir dindir. İslamlıktan sonra elbette başka bir din gelemezdi; çünkü bundan sonra gelecek olan dinde, din niteliğinden, yani imandan daha çok, temelli akılcılık ağır basacak ve yeni din yerine bir hukuk ve iktisat düzeni kurulmuş olacaktı; din kitabı yerini bir kanunlar kitabına bırakmış olacaktı. Buna da din denilemezdi.

Cumhuriyet'ten sonra Türkiye'ye Batı'dan alınan üstyapı kurumları arasında bir de "Laiklik" kurumu sokulmuştur. Ve sanılmıştır ki, ileri Avrupa devletlerinde nasıl bir laiklik varsa, bizde de böyle bir laiklik olabilir. Bu sanıda olanlar, Müslümanlıkla, Hıristiyanlık arasındaki büyük ayrımı anlayamadıkları için, yaşamın acı gerçekleri karşısında durmadan yanıldıklarını görmüşlerdir. Oysa "laiklik" salt Hıristiyanlığa uygun bir kurumdur; bir Müslüman'ın laik olabilmesi olanaksızdır. Çünkü laikliği, şöyle tanımlıyoruz: "Dünya işleriyle iman işlerinin birbirinden ayrılması." Bir Hıristiyan için, dünya işlerini din işinden ayırmak kolaydır; çünkü onun dini, İslamlığa göre dünya işleriyle daha az ilgilidir. Oysa Müslümanlık, tümüyle dünya işlerinin düzenlenmesi üzerine kurulmuş bir dindir.

Şimdi düşünelim: İmam Hatip Okullarında, sonra da Yüksek İslam Enstitülerinde ve daha biçok dinsel öğretim kurumlarında, örneğin yirmi yıl İslamlık eğitimi görmüş bir genç düşünelim. Bu genç, bu dinsel eğitimle ne öğrenmiştir: İslamlık yoluyla dünya işlerinin düzenlenmesini ve yönetilmesini... Böyle yetişmiş bir insana, siz şimdi diyorsunuz ki,

— Haydi bakalım, laik ol... Dünya işine karışma, din başka, dünya işi başka...

Hiç olabilir mi bu? Dünya işinin düzeni ve yönetimi için yetişmiş bir insan nasıl olur da, dünya işiyle uğraşmaz? Hem de onu, devlet kendisi böyle yetiştirmişken...

Açıkça söyleyelim ki, İmam Hatip Okullarından yetişmiş gençlerin dünya işlerine yakından karışmaları çok doğaldır, bunda hiçbir aykırılık yoktur; başka türlü davranmaları olanaksızdır. Ve bu din eğitiminden geçmiş olanlar, göreceksiniz ki, dünya işlerine gittikçe daha da çok karışacaklardır. O kadar ki, tiyatroda oynayacak oyunlardan tutun, futbol maçlarına, seçimlere dek herşeye... Siz Cumhuriyet hükümetleri tarihinde, şimdiye dek idamların infazı için Diyanet İşleri Başkanlığından fetva alındığını gördünüz mü? Bu da olmuştur. Geçen yıl, ramazanda bir idamın infaz edilmemesi için Diyanet İşleri Başkanlığı bildiri vermiş ve bu bildiriye uyulmuştur. Şunu söylemek isterim ki, Diyanet İşleri Başkanlığının daha da başka işlere karışması, bugünkü gidişimize göre çok doğaldır. Doğal olmayan, hem devletin Müslüman din adamları yetiştirip hem de bunlara, "siz dünya işleriyle uğraşmayın!" demiş olmasıdır. Oysa devletin yetiştirdiği din adamlarının uğraşlarının konusu dünya işidir.

Eğitim Bakanı,

— Devletin parasız yatılı okuttuğu ikibinbeşyüz lise öğrencisine karşılık, bin de parasız yatılı İmam Hatip öğrencisi okutuyoruz! diye övünüyor.

Övünsün: Bine karşı ikibinbeşyüz... Ama bilsin ki, yetiştirdiği öğrenciler önce kendisine saldıracaklardır.

Son yıllarda, aydın din adamı yetiştirerek köylüyü kalkındırmak diye bir laf tutturdular. Bu düşüncedeki içtenliğe nasıl inanacaksınız ki, köylüyü uyandıracak öğretmenin kaynağı

köy enstitülerini kapattılar da, şimdi imamla köylüyü kalkındıracaklar.

Son günlerde yazarlar, bitakım bilimciler, profesörler gazete ve dergilerde bu konuya kıyıdan, uçtan değindiler ama hiçbiri şunu açıkça söyleyemiyor, söylemek istemiyor: Devlet eliyle İslamlık eğitimi yapılarak laiklik olamaz. Çünkü İslamlık, bütün dinlerden daha çok akılcı dindir, dünya dinidir ve dünya işiyle uğraşır. Dünya işiyle uğraşmayı öğrettiğin insanlara, "Dünya işiyle uğraşmayın!" demek boşunadır.

Yeni Tanin, 1 Ağustos 1964

AZİZ NESİN'İN
MERHABA
ADLI
KİTABINDAN
ALINMIŞTIR.

İslamlıkta Laiklik Olamaz!

Öyle sanıyorum ki 1969 ve sonraki yıllarda, Türkiye'nin iç politikasında en önemli sorun laiklik konusu olacak ve laikliğin yorumları, tartışmaları yüzünden büyük çatışmalar ortaya çıkacaktır. Geçtiğimiz yılın son haftası içinde bu konuya ilişkin gözüme çarpan gazete haberlerinden birikisinin özetini vereyim:

*

"İslam Cumhuriyeti kurmak isteyen yüz kişi yakalandı."

"Şeyh Sait Maruf adında bir gezici vaiz, 'Türkiye'de sekiz milyon kişiyiz. Hilafeti ihya etmek ve bir İslam Cumhuriyeti kurmak yolunda teşebbüse geçtik. Hiçbişeyden korkmuyoruz,' dedi."

"Devlet Bakanı, Meclis'teki bir soruya verdiği cevapta, Türkiye'de kırkbinyediyüz çocuğun Kuran kursuna gittiğini, ikibinsekizyüzotuzyedi kadrolu ve bin tane de kadrosuz Kuran kursunun çalışmakta olduğunu söyledi."

"AP milletvekili Mevlit Yılmaz, Diyanet İşleri bütçesi görüşülürken, 'Bizim dinimiz dünya işlerinden ayrılmaz,' dedi."

*

Önce yargımı söyleyeyim: İslam Cumhuriyeti kurmak isteyenler de, hilafeti ihya etmek isteyenler de, "Bizim dinimiz dünya işlerinden ayrılmaz," diyenler de haklıdırlar. Bilimsel olarak onların haklılıkları açıktır. Ne var ki, haklılıkları yürür-

lükteki kanunlarla çelişkiye düştüğünden, haklı ama meşruiyet içinde değildirler. Bu çelişkiyi, daha cumhuriyetin kuruluşunda Batı'dan aktarılan laiklik kurumunda aramalıdır. Batı kopyacılığının, biçimsel Batılılaşma yanlışlığının Türkiye'ye en büyük zararı, laiklik kurumuyla gelmiştir. Hıristiyan Batı'nın laik olması çok doğaldır, çünkü Hıristiyanlıkla laiklik çatışmaz. İslam dininden başka bütün dinler laikliğe uygun olduğu halde, İslam dini kesinlikle laiklikle bağdaşmayan, çatışmaya düşen bir dindir. Bir Müslümanın laik olması olanaksızdır. Müslümansa laik değildir, laikse Müslüman değildir.

"Laicisme", terim olarak onaltıncı yüzyılda İngiltere'de papaz olmayanların da, kiliseleri yönetebilmesi anlamına ortaya çıkmıştır. Sonradan bu terim anlam değiştirerek devlette din ile dünya işlerinin birbirinden ayrılması, demeye gelmiştir. İslamlık öyle bir dünya dinidir ki, hayvan kesiminden sağlık kurallarına, cinsel ilişkilere dek herşey, bütün dünya işleri Kuran'da düzenlenmiştir. Örneğin seks konusunda, İslam'ın ana kitabı Kuran'dan bir iki örnek verelim:

Bakara suresi âyet 222: "Ey Muhammet! Sana kadınların aybaşı hakkında sorarlar, de ki: 'O bir ezâdır.' Aybaşı halindeyken kadınlardan el çekin, temizlenmelerine dek onlara yaklaşmayın, temizlendikleri zaman, Allah'ın size buyurduğu yoldan yaklaşın."

Vakıa suresi, ayet 58-59: "Söyleyin, akıttığınız meniden insanı yaratan siz misiniz, yoksa biz mi yaratmaktayız?"

Nisa suresinden: "... hoşunuza giden başka kadınlarla iki, üç ve dörde kadar evlenebilirsiniz, şayet aralarında adaletsizlik yapmaktan korkarsanız bir tane almalısınız veya sahip olduğunuz cariye ile yetinmelisiniz... Serkeşlik etmelerinden endişelendiğiniz kadınlara öğüt verin, yataklarında onları yalnız bırakın, sonunda dövün."

Arapça, hele tecvit üzere okunursa anlamını bilmeden dinleyenlerin büyük coşkunluk içinde kalacakları, hatta duygusallığa kapılıp ağlayacakları bu ayetler, görülüyor ki, cinsel ilişkileri düzenleyen sağlık ve ahlak kurallarıdır.

Günaydın, 6 Ocak 1969

AZİZ NESİN'İN
MERHABA
ADLI
KİTABINDAN
ALINMIŞTIR.

İslamlık

İslam dini öyle bir dünya dinidir ki, peygamberin hangi kadınlarla evleneceği bile nazil olan bir ayetle bildirilmiştir

(Azhab suresi, ayet 50) "Ey Peygamber! Mehirlerini verdiğin eşlerini, Allah'ın sana ganimet olarak verdiği cariyeleri, seninle birlikte hicret eden amcanın kızlarını, halalarının kızlarını, dayının kızlarını, teyzelerinin kızlarını ve Peygamber nikâhlamayı dilediği takdirde, kendisinin mihrini Peygambere hibe eden mümin kadını almanı helal kılmış."

(Ayet 51) "Ey Muhammed! Bunlardan istediğini bırakır, istediğini alabilirsin. Boşanmış olduklarından da arzu ettiğini almakta sana bir sorum düşmez."

Tanrının elçisi olan Muhammed'in elbette işi çoktur ve evine gelen her konukla gereksiz konuşmalar ve gevezelikler için boş zamanı yoktur. Muhammed, bu gevezelerden tedirgin olmuş olmalıdır ki, bunu bile düzenleyen ayet nazil olmuştur:

(Ayet 53) "Ey inananlar! Peygamberin evlerine, çağrılmaksızın girip de yemeğin pişmesini beklemeye kalkışmayın, fakat davet edilirseniz gidin ve yemeği yiyince lafa dalmadan evden dağılın!.. Bu haliniz Peygamberi üzüyor, o da size bişey söylemeye çekiniyordu. Allah gerçeği söylemekten çekinmez. Peygamberin eşlerinden bişey isteyeceğinizde onu perde arkasından isteyin. Bu sayede sizin gönülleriniz de, onların gönülleri de daha temiz kalır..."

(Tahrim suresi, ayet 5) "Ey Peygamberin eşleri! Eğer o sizi boşarsa, Rabbi ona, sizden daha iyi olan, kendini Allah'a veren,

inanan, boyun eğen, tevbe eden, kulluk eden, oruç tutan dul ve bakire eşleri verebilir."

Münafıklar, Peygamber'in en güzel ve en genç eşi Ayşe için aile ahlakını bozduğu yolunda uygunsuzluk dedikoduları çıkarınca, zina suçunun nasıl sabit olabileceğini anlatan ayetler nazil olmuştur.

(Nur suresi, ayet 4) "İffetli kadınlara zina isnat edip de, sonradan dört tanık getirmeyenlere seksen değnek vurun, ebediyyen onların tanıklığını kabul etmeyin. İşte onlar doğru yoldan çıkmış kimselerdir."

Yani, evli bir kadınla erkeği uygunsuz durumda gördüklerini üç kişi söyleseler, durumu dördüncüye gösteremedikleri için, onlara dayak atılacak ve zina suçu sabit olmayacaktır. Elbet bir hikmeti vardır.

(Aynı sure, ayet 10) "Muhammed'in eşine o yalanı uyduranlar içinizden bir güruhtur. Bunu, kendiniz için kötü sanmayın, o sizin için hayırlı olmuştur. O kimselerin herbirine kazandığı günah karşılığı ceza vardır, içlerinden elebaşılık yapana ise büyük azap vardır."

(Ayet 12) "Dört tanık getirmeleri gerekmez miydi?"

(Ayet 12) "Onu işittiğiniz zaman, erkek ve kadın müminlerin, kendiliklerinden iyi niyetle, 'Bu, apaçık bir iftiradır,' demeleri gerekmez miydi?"

(Ayet 13) "Dört tanık getirmeleri gerekmez miydi?"

(Ayet 16) "Onu işittiğinizde: 'Bu konuda konuşmanız yakışık almaz, hâşâ, bu büyük bir iftiradır' demeniz gerekmez miydi?"

Görülüyor ki İslam dini, dünya işlerini bütün ve en ince ayrıntılarına dek düzenleyen, yasalaştıran bir dindir. İslam dininin en mükemmel ve en son din oluşu bundan ileri gelmektedir. En mükemmel dindir; çünkü kendisinden önce

gelmiş bütün dinlerin birikiminden yararlanılarak ve onların hiçbirini inkâr etmeden, dinler zincirinin son halkası olarak kurulmuştur. İslam dini elbette son dindir; çünkü nasıl gezegenler ve dünyamız başlangıçta nebülöz "bulutsu" nitelikte olup sonradan zamanla katılaşıp somutlaşarak bugünkü biçimlerini almışsa, dinler de öyledir; çok tanrılı, put tanrılı ve uzakdoğu dinlerinden göksel dinlere ve tek tanrılı dine doğru şiirsel hikâyelerden dünyayı düzenleyen kural ve yasalara doğru somutlaşarak, maddeleşerek gelmiştir. Dinlerin sonuncusu olan İslam dini ve onun ana kitabı Kuran, dünya işlerini düzenleyen yasalar kitabıdır. Artık ondan sonra din olamaz, ancak kanunlar kitabı olabilirdi.

Günaydın, 7 Ocak 1969

AZİZ NESİN'İN
MERHABA
ADLI
KİTABINDAN
ALINMIŞTIR.

Türkiye'de Laiklik

Kimi "aklıevvel" aydınlar, "Laik olan birey değil, devlettir" derler. Bu yargı da, Hıristiyan Batı'dan aktarmadır. Sanki devlet, bireylerin dışında, insanlarla hiçbir ilişkisi olmayan soyut bir kurumdur.

Hıristiyan Batı'da, dindar bir kişi, devlet görevinde laik olabilir, yani devleti dinsel yönetime çevirmeye kalkışmaz. Çünkü Hıristiyanlık da, ondan önceki dinler de, dünya işleriyle çokaz ilgilenen dinlerdir. İslam diniyse, tümüyle bir dünya dinidir; dünya işlerini çağına göre düzene koyan, yasalaştıran bir din-

dir. Bunu, bizim söylememiz bile gereksizdir. Çünkü Kuran'da böyle buyrulmuştur. (Sad suresi, ayet 88): "Bu Kuran, ancak dünyalar için bir öğüttür."

Kuran, dünya işlerini düzenleyen öylesine bir yasalar toplamıdır ki, günümüzde nasıl yeni yasalar yapılınca eskileri yürürlükten kaldırılırsa, işte tıpkı öyle, aynı konuda yeni ayetler nazil olunca, eskileri yürürlükten kaldırılmaktadır. (Bakara suresi, ayet 106): "Herhangi bir ayetin hükmünü yürürlükten kaldırır yada unutursak, onun yerine daha hayırlısını yada benzerini getiririz."

Bilimdeki dünyanın oluşumuyla İslamlıktaki dünyanın yaratılışı, bilimdeki insanın oluşumuyla İslamlıktaki Âdem ve Havva ile başlayan insanın yaratılışı, yani daha başlangıç noktasında bile bir uymazlık vardır.

Şimdi bir Müslüman düşünelim ki, devletin herhangibir basamağında bir görevlidir ve laik olarak devleti yönetecektir. İşte bu olamaz! Bunu olabilir diye düşünmek, insanı, yarısı kız yarısı balık olarak tasarlanan kuramsal yaratık denizkızı sanmak olur.

Binlerce Kuran kursu açınız, yüzlerce İmam Hatip okulu kurunuz. Yüksek İslam Enstitülerinden yüzlerce genç yetiştiriniz, bunlardan yüzlercesini Avrupa'ya din eğitimine gönderiniz, bunlar yetmezmiş gibi, dinsel yayınlarla, politikacıların vaazlarıyla onları besleyiniz ve böylece dünya dini olan İslam oluşumundaki bu insanların laik olmasını, din ve dünya işlerini birbirinden ayırmasını isteyiniz; işte bu olmaz. Siz, o insanları İslamlık açısından dünya işlerini düzene koysunlar diye yetiştirip de sonra dünya işleriyle uğraşmamalarını nasıl istersiniz? Bu, hem insanın, hem İslam dininin doğasına, niteliğine aykırıdır. Kaldı ki İslamlık bir aksiyon, bir mücadele dinidir. Böyle yetişenler elbet aksiyona geçecekler, mücadele edeceklerdir.

Aydın imam yetiştirerek halkı uyandırmak, kalkındırmak da, Batı kopyacılığı bir ham hayaldir.

Son yargım şudur: İslamlık, en mükemmel dindir. İslamlık son dindir. İslamlık, tümüyle bir dünya dinidir. Gerçek İslam, laik olamaz.

Son söz: Yetiştirilen onbinlerce Müslüman, kendi amaçları için eyleme geçmekte çok haklıdırlar ve bigün iyice güçlenip örgütlenince, kendilerine bu ortamı hazırlayan politikacıların da, en amansızca karşılarına dikileceklerdir.

Günaydın, 8 Ocak 1969

AZİZ NESİN'İN
MERHABA
ADLI
KİTABINDAN
ALINMIŞTIR.

Atatürkçülük Nedir?

Konuşan: Şahap Balcıoğlu

(...)

— Sağ ol dostum. Plağı bir kez daha değiştirelim: Atatürkçülük nedir? Ne değildir? Atatürkçülüğün enstitüsü bile var, devrimleri koruyan, savunan yasalar var, yıllardır süren araştırmalar var. Atatürkçülük bu denli karmaşık ve giz dolu bir konu mu?

— Eskiden Büyük Millet Meclisindeki, bugünse Danışma Meclisindeki bütün üyelere birer boş kâğıt verilip de Atatürkçülükten ne anladıkları sorulsa, birbirini tutmaz yanıtlar verileceğinden hiç kuşkum yok.

Biçok kez aralarında bulunduğum bilim adamları ve uzmanların da katıldıkları Atatürkçülük konulu açıkoturumlarda hepimizin ayrı şeyler söylediğimize tanık oldum. Kimisi için Atatürkçülük CHP'nin 6 ilkesidir. Kimisine göre yurtta barış, dünyada barış Atatürkçülüktür. Başkasına göre Fransız Devriminin akılcılığı Atatürkçülüktür vb. Aynı kişilere faşizmin yada komünizmin ne olduğu sorulsa bu kadar değişik ve birbirini tutmaz yanıtlar alınmaz.

Türkiye'de Kadro Hareketi Atatürkçülüğü doktrinleştirmek girişimiydi. Peyami Sefa'nın da Kemalizmi anlatma girişimi olmuştur. Emin Eliçin de böyle bir çabada bulundu. Buyüzden Atatürkçülüğü anlatmak isteyenler kesin konuşmamalı, "bana göre Atatürkçülük" diye başlamalıdırlar söze.

Bana göre Atatürkçülük şudur: Atatürk'ün yaşadığı dönemde, içinde bulunulan koşullara en akılcı yoldan çözümler getiren uygulamalar toplamıdır.

Somut Dergisi, 15 Temmuz 1983

AZİZ NESİN'İN
İNSANLAR
KONUŞA
KONUŞA ADLI
KİTABINDAN
ALINMIŞTIR.

Çuvala Doldurulmuş Kediler

10 Mayıs 1986 günü, Ankara'da, Mülkiyeliler Birliğindeki konuşmadır.

Kimi konuşmacıların, "Bana bu konuşma fırsatını verenlere teşekkür ederim," diye söze başlamalarını hiç sevmezdim. Neden? Çünkü bana göre bir insanın topluluk önünde konuşması o konuşmacıya verilmiş bir yüceltme, bir onur, bir çıkar, bir lütuf değildir ki bunun karşılığı olarak konuşmacı kendisine bu olanağı verenlere teşekkür etsin! Tersine, teşekkür edilmesi gereken, o konuşmayı yapmak için çalışan, okuyan, araştıran, emek veren, yazan, hazırlanan ve zamanını ayıran kişidir.

12 Eylül 1980 tarihine dek işte böyle düşünüyordum. Bu tarihten sonra, konuşmalarımız sınırlana sınırlana düşüncelerimizi hiç açıklayamaz bir duruma geldiğimizde, aradabir bize konuşma fırsatı verenlere teşekkür etmek boynumuzun borcu oldu. Bugün Türkiye'de düşünce özgürlüğümüzü kullanarak konuşma olanağı bulabildiğimiz iki yer var: biri mahkemelerde, özellikle askerî mahkemelerdeki sanık ve savunma yerimiz, biri de işte burda olduğu gibi bikaç yılda bir elde edebildiğimiz kürsüler. Bugünkü koşullarda bize konuşarak düşüncelerimizi açıklama olanağı verenlere elbet teşekkür etmeliyiz. Yakında, sanıklarından biri olmakla onur duyduğum Barış Davasından dolayı askerî mahkemede yapacağım savunmamda da, sanık olarak bile olsa konuşma fırsatı verildiği için askerî mahkemeye teşekkür edeceğim.

Evet, konuşma olanağı verenlere teşekkür etmeyi eskiden gereksiz bulurken açıkladığım nedenler yüzünden şimdi çok

gerekli buluyor ve bana bu konuşma fırsatını veren Mülkiyeliler Birliği yönetimine ve eski Türk Dil Kurumu yönetimindeki arkadaşlarıma teşekkürlerimi sunuyorum.

Bu teşekkürümün bir başka anlamı daha var. Türkiye yine 12 Eylül 1980'den sonra bir tekkonuşucu (monolog) ülkesi oldu. Özellikle yetkili yerlerde bulunanlar monologa çok düşkünler. Oysa bizler diyalog insanlarıyız. O "ileri gelen" denilen kişiler gibi, kendimiz söyleyip kendimiz dinlemek istemiyoruz. Dinlemek ve dinletmek istiyoruz. Ülkemizin o ileri gelen kişilerine sesimizi ancak mahkeme salonlarındaki sanık yerlerinden ve bir de aradabir ele geçirdiğimiz bu kürsülerden ulaştırabiliyoruz. Onlara sesimizin ulaştığını da şurdan anlıyoruz; o yüce makamı işgal etmiş bulunan kişiler, yine monologlarında bize yanıt veriyorlar. Burdaki konuşmamın da gerekli yerlere iletileceğine inanıyorum. İleticilerden, konuşmamın eksiksiz ve yanlışsız olarak gerekli yerlere ulaştırılmasını rica ederim.

Sevgili Ali Püsküllüoğlu, Ankara'dan Istanbul'daki evime telefon edip bu konuşmamın başlığının ne olacağını sordu. Hemen yanıt vermeliydim. Uzun düşünmeye zamanım olmadığı için Ali Püsküllüoğlu'na konuşmamın başlığının "Türkiye'de geriye doğru uygarlık değişiminde dil özleşmesinin yeri ve Türk Dil Kurumunun konumu" olduğunu bilirdim.

Sonradan düşündüm, böyle tumturaklı, cafcaflı başlık bana, benim biçemime uygun düşmüyor. Anlatacağım bu konuyu şu başlıkla sunmam daha uygun olacak: "Çuvala Doldurulmuş Kediler".

Çocukluğumda Istanbul sokaklarında başıboş köpekler şimdikinden de çoktu. O zaman "Şehir Emaneti" denilen belediye bu başıboş köpekleri yok etmenin türlü yollarına başvururdu. Bunlardan biri de sokak köpeklerini, uçları sivri kancalı kıskaçlarla yakalayıp kapalı kamyonlara doldurmak, yaralıları

yok edip öbürlerini deniz motorlarıyla Hayırsızada'ya götürüp bırakmaktı. Çocukluğumda, köpeklerin kancalı kıskaçlarla yakalanıp kamyonlara atılışına çok tanık oldum. Yakalanmadan önce sokaklarda oynaşan o köpekler yaralı olarak kamyona atılınca birbirlerini ısırmaya, birbirleriyle dalaşmaya, boğuşmaya başlıyorlardı. Kendilerini o duruma düşürenlerin kim olduğunu anlamadıklarından birbirlerine düşman oluyorlardı.

Istanbul Belediyesi sokak kedi ve köpeklerini toplayıp çuvallara doldurur, bunları Hayırsızada'ya dek götürmek gereğini duymaz, çuvallar dolusu kedi ve köpek mavnadan denize atılırdı. Yakalanıp çuvala atılmadan önce birlikte uyum içinde yaşayan, çöplüklerde ve çöp tenekelerinde yiyeceklerini arayan o kediler, çuvala sokulunca, herhalde başlarına gelenin birbirleri yüzünden olduğunu sanarak, düşmanca birbirlerine saldırır, çuvaldan kurtulmak için birbirlerini tırmalar, ısırırlardı.

Kedi avı sırasında daha yakalanmamış sokak kedileri, az sonra başlarına gelecekleri bilmeden ve çuvala doldurulan kedilerin durumuna aldırmadan duvar üstlerinde, duvar diplerinde, orda burda yalanıp dururlardı. Bakımlı ve besili ev kedileriyse, olup bitenlerden büsbütün habersiz olduklarına göre, herhalde uzandıkları yumuşak minderlerde uyukluyor olmalıydılar.

12 Eylül 1980'den sonra, işçisiyle, aydınıyla, memuruyla, köylüsüyle, esnafıyla bütün emekçi Türk halkı olarak, çuvala doldurulmuş ve buyüzden birbirlerini sorumlu ve suçlu sayan kedilerin durumuna düşürüldük. Bunu anlamak için ayrı bir inceleme, araştırma yapmak gerekmez; Türkiye'de yaşamak yeter. Çarşıda pazarda dolaşalım, sokaklarda yürüyelim, otobüslere, dolmuşlara binelim, evlere, gazinolara, devlet dairelerine girelim, heryerde, herzaman göreceğimiz görünüm şudur:

Bakışlarıyla, davranışlarıyla, sözleriyle birbirlerini tırmalayan, ısıran, birbirlerine düşman, yani çuvala doldurulmuş,

ama kendilerini kimin çuvala doldurduğunu bilmedikleri için birbirlerinin düşmanı kediler gibi, neden birbirlerine düşman olduklarını bilmeyen, içine düştükleri durumdan birbirlerini sorumlu tutan insanlar...

Onun için konuşmamın başlığını "Çuvala Doldurulmuş Kediler" yada "İnsanlar Kedi Değildir" koymak isterdim. "İnsanlar Kedi Değildir" başlıklı konuşmamın konusu "Türkiye'de Geriye Doğru Uygarlık Değişmesinde Dil Özleşmesinin Yeri". Bu konuşmamda, neden Türk Dil Kurumunun kapatıldığını, neden bambaşka bir ad verilerek yeni bir kurum kurulduğunu kendi düşüncelerime göre anlatmaya, açıklamaya çalışacağım.

Hangi ülke olursa olsun, her ülkenin bugünkü durumunu tarih ve coğrafyası belirler. Türkiye, Avrupa'yla Asya'nın kavşağında bulunur. Bunu çocukluğumuzdanberi öğretirler. Avrupa'yla Asya arasında bir köprüyüz, aman ne güzel memleket derler. Öyle ama, biz bu coğrafi konumun hem mutluluğunu hem de mutsuzluğunu yaşamaktayız. Tarihin belli döneminde, bu coğrafya bize mutluluk getirmişken, Batı'da, Avrupa'da başlayan ve gelişen endüstri devriminden sonra coğrafyamız bize zaman zaman mutsuzluk getirmiştir.

Dünya haritasını önümüze koyup bakacak olursak, Türkiye'nin sağında Asya, solunda Avrupa olduğunu görürüz. Buradaki sağ ve sol, yalnız yön anlamında değil, her anlamda sağ ve sol... Türkiye, nasıl sağındaki Asya'yla solundaki Avrupa arasında bir köprüyse, aynı zamanda ilericilikle gericilik, devrimcilikle tutuculuk, sağcılıkla solculuk, özgürlükle baskı, hoşgörüyle bağnazlık, geçmişle gelecek arasında bir köprüdür. Bu akımlar ve düşünceler her ülkede çatışmışlardır, ama Türkiye'de olduğu kertede değil. Çünkü Türkiye'nin coğrafyası ve tarihi bu çatışmayı zorunlu kılıyor. Egemen sınıflara katılanlar, çıkarları gereği, Türkiye'yi hep sağa sağa, doğuya

doğuya, geriye geriye çekmeye çalışırken, bilinçli halkımız ve aydınlarımız Türkiye'yi sola sola, batıya batıya, ileriye ileriye çekmeye çalışmışlar ve çalışmaktadırlar.

Türkiye'de bitmez tükenmez bir tarihsel savaşım vardır. Zaman zorunlu olarak ileriden, yeniden ve gelecekten yana olduğundan bu savaşımı da, kısa süreli dönemler dışında, hep ilericiler kazanmaktadır. O zaman gericiler yada sağcılar yada tutucular baştan karşı koydukları kurumla, teknik araçla, kuruluşla, kavramla baş edemeyince, onu yıkamayınca o kurumu, o teknik aracı, o kuruluşu, o kavramı benimsemeye, özümsemeye çalışıyorlar. Ama nasıl? İçini boşaltarak, yozlaştırarak, anlamını tersyüz ederek... Bağnazlar bilim, düşün, felsefe, teknik, sanat ve başka hangi alanda olursa olsun yeniliklere önce karşı koymuşlar ama zaman içinde diyalektik yazgıları gereği yenilince, o yeniliği yozlaştırarak, içeriğini boşaltarak, değerini altüst ederek benimsemişlerdir.

Buna pekçok örnek verilebilir. Örneğin basım makineleri... Gericiler önce basım makinelerine karşı koymuşlar, istememişler ama bir zaman sonra o teknikle, teknik araçla baş edemeyince basım araçlarından ençok yararlanan onlar olmuşlardır. Kitap fuarlarında görürsünüz, ilerici kitaplardan çok daha güzellerini onlar basıyorlar. Bir zamanlar karşı koyanların, yani o zamanki gericilerin torunları, şimdi basım makinelerini en.mükemmel biçimde kullanıyorlar. Kuran çevirilerine yüzyıllarca, evet yıllar değil yüzyıllarca karşı gelmişler ama sonra bakmışlar karşı koyamıyorlar, en mükemmel Kuran çevirisini onlar yapmışlar. Gerçekten de öz Türkçe olarak Diyanet İşlerinin üç ciltlik çevirisi en mükemmel çeviridir.

Radyodan Kuran okunmasına karşıydılar. Çünkü radyo bir eğlence aracıdır. İnsan, Kuran okunduğu sırada rakı içiyor olabilir. Onun için olmaz dediler. Ama başa çıkamayınca radyoyu ençok kullanan onlar oldu. Radyoyu ve televizyonu, sanki laik

Türkiye'de hiç Hıristiyan, hiç Musevi, hiç Süryani yokmuş gibi, sanki yalnızca Müslümanlar varmış gibi kullandılar. Ama öte yandan, yabancı ülkelerde oturan Türkler var diye oralarda Türkçe yayın yapıldı mı seviniyoruz, içimiz içimize sığmıyor. Ama aynı şeyi kendi azınlıklarımıza uygulamıyoruz.

Bunlar hoparlöre karşıydı. Ama şimdi? Şimdi yüksek minarelere çıkmaktansa, oturdukları yerden bir düğmeye basıp ezanı hoparlörden bangır bangır bağırtıyorlar. Tekniği benimsiyorlar, kendi emelleri için kullanıyorlar. Yalnız teknikte değil, her konuda bu böyle, felsefe akımlarında, düşün akımlarında, herşeyde bu böyle.

Şimdi asıl ben Atatürk ve Atatürkçülük üzerinde durmak istiyorum. Hiçbir dönemde, bizim yaşadığımız çağın hiçbir döneminde, bu denli Atatürk diye bağırılmadı, bu denli Atatürk lafı edilmedi, yerlere bu denli Atatürk adı konmadı. 12 Eylül başlayınca radyo ve televizyonda Atatürk büstünün köy okullarına, hatta tek öğretmenli, tek sınıflı köy okullarına dek konulduğu haberlerine yer veriliyordu. Atatürk büstünün bir okula konulması haber konusu yapılır mı? Bu ne utanç verici bir olaydır! Küçücük, el kadar büst... Bu ne ilkellik! İşte yakında 19 Mayıs törenleri başlayacak. Geçen yıl olduğu gibi bu yıl da Atatürk'ün büstünü sırtlayıp koşturacaklar. Dünyanın neresinde görülmüş böylesine bir densizlik? Bunlar Atatürkçülük adına yapılıyor!

Hangi insan "namusluyum" diye söze başlar? Hiç gerçekten namuslu bir insan böyle söze başlar mı? Hangi insan, Tanrıya, yemine inananlar mı "vallahi billahi" diye yemin eder? Bugün ağızlarına durmadan Atatürk'ü almalarının bir anlamı var. Gerçek bir Atatürkçü, bilinçli bir Atatürkçü durmadan "Atatürk, Atatürk, Atatürkçüyüm" demez ki! Atatürkçülüğün büsbütün içeriğini boşalttılar. Ki ben Atatürkçü değilim. Ama Atatürk'e borcum ve saygım sonsuz... Atatürk'ü gerçek yerine koymadan

Türkiye'de bir adım bile ileri varılamayacağının bilincinde olanlardanım. Televizyonlarda, radyolarda sahte Atatürkçülerden söz ediyorlar. Sahtesiyle gerçeği yer değiştirdi. Bize Atatürk'ü ve Atatürkçülüğü kimse öğretemez, çünkü biz Atatürk'ü yaşadık, bizim Atatürk'ü kitaplardan öğrenmemize gerek yok.

Bugün gazetelerde yağmur duasına çıkan insanların fotoğrafı var. Kaymakam ve hükümet tabibi de aralarında... Atatürk zamanında, yağmur duası haberi gazetelerde yer alabilir miydi? Olabilir miydi böyle bişey? Artık hekimleri de öyle yetiştirdiler ki, öyle başardı ki bu gericiler, bu sağcılar öylesine yol aldılar ki, hekimi de, mühendisi de, yani en teknik, en olumlu bilimden, pozitif bilimden yana olması gereken insanların bile kafalarının içini böldüler.

Mahkemeye düştüğümde hep yargıcı düşünüyorum artık. Acaba yağmur duasına inanıyor mu diye soruyorum kendi kendime. Çünkü yağmur duasına inanıyorsa vicdani kanaati de o yoldadır.

Türkiye'de gericiliğin hangi türü olursa olsun, dinci gerici, ırkçı gerici, kapitalist gerici... Bunlar daha başındanberi Atatürk'e karşı olmuşlardır. Ama az önce verdiğim örneklerde olduğu gibi, nasıl düşün akımlarını, felsefe akımlarını, teknik yenilikleri yenememişler, yadsıyamamışlarsa, Atatürk'ü de yenememişlerdir. Zaman Atatürk'ten yana olduğu için yenememişlerdir. Yenemeyince ne yapacaklar? İçeriğini boşaltacaklar, içi boş kalıp haline getirecekler ve durmadan Atatürk diye bağıracaklar. 1980'in 12 Eylül'ünden sonra bu doruk noktasına varmış bulunuyor.

Kısaca anlatmaya çalıştığım şu: Coğrafyası ve tarihi gereği Türkiye'de ilericilerle gericilerin çatışmasının zengin bir geçmişi var. Uzun vadeli zaman ilericilerden yana olduğu için yenilen ve yenilmek zorunda olan sağ, baştan karşı koyduğu ilerici kuruluş, kurum ve kavramları yok edemeyince onları tersyüz

ederek, boş bir kalıp içine sokarak özümsüyor. Örnekleri çok: Halkevleri, Köy Enstitüleri, Atatürkçülüğün kendisi, Türk Dil Kurumu, Türk Tarih Kurumu ve başkaları...

1945'ten, İkinci Dünya Savaşından sonra çok önemli bir değişim oldu dünyada. Kapitalizm yeni bir biçim aldı. Yeni bir kapitalizm ortaya çıktı. Neden böyle oldu? Artıdeğerler öylesine arttı ki... Elbet Türkiye için geçerli değil bu dediğim. Türkiye'de bu daha yeni yeni başladı. 1945'ten sonra Türkiye'de artıdeğer artışı göze batar biçimde olmadı. Ama ABD'de artıdeğer çok arttı. Yani ellerindeki sermaye arttı. Yatırım yapacak alan gerek... Amerikan sermayesi böylece Amerika'nın dışına taştı. Bunun dışında ulusal sermayeler birleşerek uluslararası sermaye egemenliği kurdu. Bu artık ulusu, dini inancı olmayan, paradan başka hiçbir kutsallığı tanımayan, son kertede acımasız uluslararası sermayenin hegemonyasıdır. Bugün artık büyük endüstri devletlerine, artıdeğer, dışarıya açılan sermaye yoluyla giriyor. Şimdi Türkiye bunların pazarı. Emek ve işçilik ucuz, hammadde bol, toplusözleşme yok, grev yasak, sözü bile edilemiyor... Ben örneğin Avusturya - Türk Tütün Şirketi işçilerinin nasıl coplanarak Emniyet Müdürlüğüne götürülüp dayak yedikleri dönemi biliyorum. 1944'te gazeteciydim. Nedeni de şu: Avusturya - Türk şirketi öğle yemeği veriyor – oysa başka şirketler öğle yemeği vermezdi. Fasulye kurtlu çıkmış, yememişler. Başka bişey yok... "Ulan ben size hem yemek veriyorum, hem de yemiyorsunuz" diye bu adamlar 24 saat dayak yediler.

Bugün işçi sınıfı biraz daha örgütlü. Sendikalar kuruldu, toplu sözleşme oldu, grevler oldu, kıyametler koptu. O yoldan geldi Türkiye böyle yavaş yavaş. Öyle biyere geldi ki Türkiye... İlk işçi toplantısını anımsıyorum. Yıl ya 1944 yada 1945. İngiltere bizden sendika üyesi istiyor. Sendika yok ki üyesi olsun! Hemen toplandılar, toparladılar adamları... O toplantıda

gazeteci olarak ben de vardım. Temsilci sendika sözcüğünü söyleyemiyordu, "sanduka" diyordu. Çok kısa bir dönemde biz böyle bir atılım yaptık. Sandukalar sendikaya dönüştü, DİSK kuruldu...

Devletimiz Amerikan sermayesine buraya gelin diye yalvarıyor, davetiyeler çıkarıyor. Eeee, hammadde ucuz, emek gücü son derece ucuz, dünyada görülmemiş derecede ucuz... Pazar da var. Hem Türkiye hem de komşu pazarları...

Grev başlayınca, toplu sözleşme başlayınca sermaye korktu. Sermaye, dünyanın en korkak yaratığıdır. "Höt!" deyince korkar sermaye. Sermayeye "höt!" demeyeceksin.

İlhan Selçuk şöyle yazmış: "12 Eylül bütünüyle iç ve dış büyük sermayenin yörüngesine oturmuş, partiler üstü çizgide, politikacıları dışlayarak dayandığı gücün programını uygulamıştır." Eee, tabii burada gürültü var. Sermaye de korkuyor. Sermayeyi buraya getireceğiz. Sermaye gelmezse borçlanamayız... Borçları çoluk çocuk torun ödeyecekmiş, kimsenin umurunda değil... Eee, sermaye nasıl gelecek? Güvence gerekiyor sermayeye. Burası dümdüz bir ülke olacak, kimsenin gıkı çıkmayacak. İşçinin asgari ücretle yaşaması olanağı yok, dar gelirli memurun da... Bir işçi bir günlük çalışmasının karşılığında bir kitap alamıyor. İşçi memur başkaldırıyor. Kolay değil dümdüz etmek bu kitleyi.

Sol niye yüz parça oldu? Biz Türklerin geleneğinde vardır parçalanmak. Ünlü Kırgız yazarı Cengiz Aytmatov bigün geldi bana, "Yahu," dedi, "bizim orda bir Kırgız Yahudisi var, Türkleri domuz kılına benzetti. Biz gerçekten de domuz kılına benziyoruz." Kırgız Yahudisinin bizi neden domuz kılına benzettiğini anlamadım. Aytmatov anlattı sonra: "Her hayvanın kılından," dedi, "kumaş olur, yani kılları yan yana gelir. Bitek domuz kılı yan yana gelmez, domuz kılından kumaş olmaz."

Karmakarışık olduk. Bu 12 Eylül kendi kendine olmadı. Kesinlikle kendi kendine olmadı. Sermaye kendine ortam hazırlıyor. Öyle bir ortam ki, yumuşacık, sessiz sedasız, çalışanları gık demeyecek, ses çıkarmayacak, koşullarına karşı gelmeyecek, üstüne üstlük bir de sömürene teşekkür edecek. Geçen gün terminaldeyim, uçağa bineceğim... İki kişi konuşuyor, kelli felli... Biri, "Sen nerde çalışıyorsun?" diye sordu. Öbürü, "Sabancı'nın bilmem hangi fabrikasında," dedi. Sonra da ekledi: "Allah razı olsun adamdan! Bizim gibi binlerce adama ekmek veriyor." Yani Sabancı Allahtan sonra, belki de önce... Rızkını Sabancı veriyor, şimdi de Amerikalılar verecek...

Parçalandık. Birbirimizi dövdük, birbirimizi vurduk, birbirimizi kırdık... Vuruluyor, çocuğu vuruluyor, sokağa çıkamıyor, balkonda oturamıyor... Bu duruma geldik... Birbirimize düşman olduk. O zaman biz neyiz, kedi miyiz? Biz niye düşünmedik bizi çuvala atanlar kimlerdir diye? Biz niye birbirimizi suçladık? Niye asıl suçluyu aramadık? Niye düşünemedik, niye bulamadık? Sağı da solu da birbirine düşmandı. Sağ da bu memleketin insanı. Öldü, öldürdü. Hiç düşünmedik. Biz kediydik çünkü. Çuvala attılar bizi, biz birbirimizi kediler gibi tırmaladık.

İster sol olsun, ister olmasın, demokrat olsun, hatta liberal olsun, hepsi birden örgütsüz kaldı. 20. yüzyılda bir insanın örgütsüz olması, insan olmaması demektir. 20. yüzyılda bizi örgütsüz bıraktılar, kopmuş tespih taneleri gibi...

Türk Dil Kurumunun kapanması, kapatılması salt Türk Dil Kurumunun bir sorunu değildir. Bu olayı Türkiye'nin bütünü içinde değerlendirmek gerekiyor. Bütünün içinde değerlendirmeyince kedilerin durumuna düşüyoruz. Yani Türk Dil Kurumu üyeleri, kurucuları yada yöneticileri, Türkiye Yazarlar Sendikası davasıyla ilgilenmiyorsa, DİSK davasıyla ilgilenmiyorsa, Barış davasıyla ilgilenmiyorsa, hakkıdır, kapatılsın, layıktır.

Yazarlar Sendikası da Türkiye'nin bütünüyle ilgilenmiyorsa, biz buna layığız demektir. Biz kediyiz demektir. Bizi çuvala kim doldurdu, neden doldurdu? Bunu anlamamız gerekiyor.

Belki diyeceksiniz ki, "Yahu sen dil konusunda konuşacaktın, dil özleşmesi konusunda..." Ben dil özleşmesi üzerine konuşuyorum, onu anlatıyorum. Dil özleşmesinin bozulmasının, Türk Dil Kurumunun kapatılmasının nedeni bu. Biz bunun ayrımına varamadık. Kedilere benzedik. Çuvallara doldurulmuş kediler gibi birbirimizi tırmaladık biz. Hepsi bir bütün bunun...

Türk Dil Kurumu niçin kapatıldı? Türk Dil Kurumu kapatılacaktı. Biz Dil Kurumunu eleştiremedik. Türk yazarının, Türk aydınının bir dramı var. Öyle biyere getirildik, öyle biyere geldik ki, eleştirmemiz gereken kurumları eleştiremedik. Köy Enstitülerini eleştirmemiz gerekirdi, hiçbir zaman eleştirmedik. Öyle bir saldırı içindeydik ki, namus ettik, aydın namusu olarak sesimizi çıkarmadık, hep savunduk, sonuna değin... Oysa gerçek demokratik bir ortam olsaydı... Halkevleri için de aynı. Halkevleri için ağzımızı açıp bitek söz söyledik mi? Gerekmez miydi? Sağcılar bunu aleyhimize kullanacaklardı ve Türk halkına ters yansıtacaklardı. Bunun gibi biçok konuda sesimizi çıkarmadık. Türk Dil Kurumunda da böyle. Ben Dil Kurumu üyesiyim. Dil Kurumuna karşı biz hiçbişey yazmadık, eleştirmedik, ama içinde savaşımımızı verdik, o başka... Bu, Türk aydınının, benim yaşadığım dönemdeki en büyük dramıdır.

Artık yüreksizliğin zamanı değil, birbirimizi tırmalamanın zamanı değil. Karşı koymanın gerçekten zamanı. Ulusal onurumuz kalmamıştır. Bir örnek daha vereceğim. Bir yabancı polis, Türkiye'de Türk yurttaşını arayabilir mi? Arıyor. Askerini, sivilini arıyor ve ses çıkarmıyoruz. Yeşilköy Havaalanından Almanların Lufthansa uçaklarına binerseniz, uçağa girerken

Alman polisi kadınların erkeklerin üstünü başını arar. Hiçkimse de sesini çıkarmaz. Bizim milliyetçiler de seslerini çıkarmazlar. Hiçbir devlet kendi topraklarında bir yabancı polisin yurttaşlarını aramasına izin vermez. Yalnız Türkiye... Gazeteler yazmıyor, hiç ses çıkmıyor. Bu nasıl olabiliyor? Gerçekten şaşıyorum... Ve ben Almanya'ya –şimdi devlet bana pasaport vermiyor, verdikleri zaman da– gitmiyorum. Yazdım, Köln radyosu* bunu söyledi. "Ben, benim topraklarımda Alman polisinin aradığı uçağa binmem," dedim. "Gelirsem başka bir uçağa biner gelirim," dedim. Ama önemli yerlere ulaşmış insanlar bunu hiç konu etmiyorlar.

Türk insanının bugün düştüğü utanç verici durumu görmemek olanaksız. Hepimiz bunda suçluyuz. Türk Dil Kurumu da... Niye şimdiye değin Türk Dil Kurumu harekete geçmedi? Gerçekten suçlu muydu? Suçlu olmadığını hepimiz biliyoruz. "İzin vermezlerdi" bahane... Tahsin Saraç'ın da dediği gibi, Atatürk'ün paralı askerleriyle gönüllü Atatürk yanlıları artık belli olmalıdır.

Ben, Türk Dil Kurumunun eski üyesi değilim. İki kurultayda bulundum şimdiye değin. Her kurultayda üyelerin çoğu gündeliklerin ve yollukların arttırılmasını isterdi. Tartışılır durur, yolluklar ve gündelikler artsın mı artmasın mı diye... Peki, güzel... Hani nerde o gündelik, yolluk arttırılsın diyen adamlar, nerde? Bunca zamandır ne bekliyorlardı? Türk Dil Kurumu kapatıldı. Yazılar yazıldı, hiç savaşılmadı değil... Ama bu mu olmalıydı? Biz Dil Kurumunun gidişine çok karşı gelen

* Çok ilginçtir. Bu konuşmayı yaptığım tarihte Yeşilköy Havaalanından kalkacak bütün Lufthansa uçaklarının giriş kapısına karakollar kurulmuş ve bu seyyar karakollarda Alman polisleri bütün Türk yolcularını didik didik arıyorlardı. Böyle bir uygulama dünyanın hiçbiyerinde yoktu ve olamazdı da. Hiçkimsenin bu ulusal onuru kırıcı davranışa tepki gösterdiğini ne gördüm ne duydum. O dönem, Evren'in Cumhurbaşkanı olduğu ve Millî Güvenlik Konseyinin aşırı milliyetçilik gösterisinde bulunduğu bir zamandı.

bir gruptuk. Mavi liste diye bir liste çıkardık, muhalefet grubu... Birinci muhalefetimizde azkalsın kazanıyorduk, kıl payı kaybettik. Ya kazansaydık ne olacaktı? "Solcular yüzünden kapatıldı Türk Dil Kurumu" denecekti. Aynen böyle söylenecekti. Oysa solcular gelmeden de kapatıldı. Bu örneği şunun için veriyorum, çuvala girmek diyorum. Kazansaydık, Türk Dil Kurumunun bizim yüzümüzden kapatıldığı söylentileri çıkacaktı. Biz yönetime geçseydik, Türk Dil Kurumu iftiharla kapatılsaydı, o zaman kedi olmadığımızı düşünecektik.

Biz çok muhalefet yaptık orda. Bugün yine muhalefetiz. Ama bugün bunu söylemenin yeri ve zamanı değil. Şimdi yeni baştan harekete geçilmesi gerekir. Biz geçmiyoruz. Çünkü biçok nedenlerle kişisel olarak ben geçmek istemiyorum. Benim görevim değil bir defa yönetim. Ama özendirmek için sürekli olarak Başkan'a mektuplar yazdım, arkadaşlara seslendim. "Niye uyuyorsunuz? Ne bekliyorsunuz?" diye sordum. Ve herkes duruyor. Şimdi galiba uygun bir ortama, Anayasa'nın sık sık delindiği bir ortama girildi. Şimdi artık Dil Kurumu kurulabilirmiş gibi bir izlenim var. Kurulur veya kurulmaz. Önemli olan girişim. Biz suçlu olmadığımızı biliyoruz ya... Dil Kurumu kurulsun ki biz de muhalefete geçelim...

Teşekkür ederim. Sağolun...

10 Mayıs 1986

AZİZ NESİN'İN
ÇUVALA
DOLDURULMUŞ
KEDİLER ADLI
KİTABINDAN
ALINMIŞTIR.

Burjuvazinin Atatürkçülüğü...

Konuşan: Ahmet Taner Kışlalı

(...)*

— **Bizim burjuvaziyi Atatürkçü sayabilir miyiz?**

— Burjuvazinin biçimsel olarak Atatürkçülüğü ülkeye en büyük kötülük. Gene Istanbul'un Edirne ve Ankara çıkışlarında Atatürk büstü fabrikaları var. Dünyanın hiçbir yerinde bir liderin fabrikasyon olarak heykellerinin yapıldığı görülmemiştir. Eskiden evleri korusun diye üzerlerine maşallah koyarlardı, şimdi Atatürk büstü ve heykelleri konuyor. İşte bizim burjuva kültürü: mobilya, ansiklopedi, tablo ve Atatürk heykeli.

(...)

— **Türkiye'de dinci parti de olmalı mı?**

— Türkiye hiçbir zaman laik olmadı. Devlet din işleriyle uğraşıyorsa, din adamları devletten aylık alıyorsa, devlet laik değildir. Müslümanlık laik olmaz. İslam dini dünyayı düzenlemek için kurulmuş. Hem onları Kuran kursunda, imam hatipte, ilahiyatta yetiştirecek hem de "sen ayır bunu" diyeceksiniz. Din partisi kurulursa ülkeyi dinsel yönetecek. Oysa biz bunu kabul etmiyoruz.

— **Öyle ama komünist partiler de genellikle çoğulcu demokrasiyi kabul etmiyorlar.**

— Komünist Parti eğer öbür sınıfları yoketmek, öbür sınıfların haklarını ortadan kaldırmak isterse, ben ona da karşıyım.

* Bu konuşmanın diğer bölümleri konu bağlantısı dikkate alınarak *Türkiye Toplumu ve Demokrasi* adlı derleme kitabımıza alınmıştır. –y.n.

Komünist Parti çoğulcu demokrasiyi gerçekleştirmeyecekse, azınlık haklarını vermeyecekse ondan yana değilim. Dincilere gelince: Dernek, vakıf kursun. Tarihsel olanlar dışında camiler zaten onların. Müslüman istediği gibi ibadetini yapsın ama din adamının parasını devlet veremez.

— Babanızın hilafetçi ve Atatürk aleyhtarı olduğunu açıklamıştınız. Siz Atatürk konusunda ne düşünüyorsunuz?

— Zaman geçtikçe, Atatürk'ün büyüklüğü karşısında çok şaşırıyoruz. Bazı kişi ve kurumlar eleştiriden uzaktır. Atatürk'ün bir kişisel bir de tarihsel yanı var. Büyük insanların kişisel yanları da eleştiriye açıktır. Yalnız, Atatürkçü gibi görünüp Atatürk düşmanlığı yapılan bir dönemde, kurumlaşmış bir kahraman eleştirilmez. Toplumsal siyasal yaşamında eleştirecek hiçbişey görmüyorum. Kişisel yanlarında eleştirmek istediğim şeyler de ona olan saygımı zedelemez.

— Ne gibi eleştiriler örneğin?

— Özel yaşamındaki eleştirilerim de saygımdan. Onun insan olduğunu mu unutuyorum, bilmem. Niçin bu kadar büyük ve değerli bir adam böyle şeyler yapmış gibi. Örneğin Atatürk soyadından çok rahatsız oluyorum. Gençken, niçin şunları da yapmamış diye eleştirirken şimdi bu eleştirilerimden vazgeçtim. O zamanki kadroları düşünün. Öylesine önemli şeyleri yaparken neredeyse tek başına bir adam.

Milliyet eki Haftaya Bakış, 16 Kasım 1986

AZİZ NESİN'İN
İNSANLAR
KONUŞA
KONUŞA ADLI
KİTABINDAN
ALINMIŞTIR

Aziz Nesin ile Söyleşi

Konuşan: Zeynel Beksaz

— Zaman zaman düzenle çelişkiye düştüğünüz oldu. Bunun bilançosu beş buçuk yıl hapislikti. Gene de bu olgu sizi düşüncelerinizden alıkoyamadı. Sizin hayal ettiğiniz bir ideal düzen nasıl olmalı?

— Evet, benim hayal ettiğim, gerçekleşmesini istediğim, gerçekleşmesine çalıştığım toplum şu: O ülkenin bütün nimetlerinden ve bütün külfetlerinden, bütün olumluluklarından ve bütün olumsuzluklarından, o ülkenin bütün insanları hak etikleri, lâyık oldukları ve çalıştıkları oranda pay alsınlar. Herkes payını alsın. Eğer o ülke borçluysa, o ülkenin bütün insanları o borcu taşımalıdırlar. Onu yalnız halkın, çalışan insanların, işçinin, köylünün sırtına yüklememelidirler. En zengini de o borcu üstüne almalıdır. Çarpıcı bir örnek: İslam dinine göre borçlu olan hacca gidemez. Türkiye otuzüç milyar dolar borçluysa, otuzüç milyarlık borç yalnız benim değil, hacıların da borcu var. Onlar kalkıyor hacca gidiyor, döviz veriyor Suudi Arabistan'a. Oysa hac borçluya yasaktır, bizim şeriata göre, Kuran'a göre yasaktır. Demek ki onlar kendilerini Türkiye'den, Türk halkından saymıyorlar. İşçi kendini Türk olarak borçlu sayıyor, köylü sayıyor. Yani bir ülkenin zenginliği yalnız bazı insanlar için değildir, bütün insanlar içindir. Ama herkese payı baklava bölüşülür gibi eşitçe verilmez, şöyle verilir: Kim ne kadar lâyıksa, kim ne kadar hak ediyorsa, kim ne kadar çalışırsa, herkes payını bu koşullarda eşit olarak alırsa, böyle bir toplum

düzenini isterim ben. Ve bunun gerçekleşmesine çalışıyorum. Bütün bunlar, bu paylaşma özgürlük içerisinde olmalıdır. Bir baskıyla, zorla değil..

20 Ekim 1987, Salı. Belgrad, "Yugoslavya" oteli.

AZİZ NESİN'İN
İNSANLAR
KONUŞA
KONUŞA ADLI
KİTABINDAN
ALINMIŞTIR.

Aziz Nesin Anlatıyor

Konuşan: Uğur Mumcu

— Görebildiğim kadarıyla siz, Sadun Bey ve Muammer Aksoy 163. maddenin kaldırılmasına karşısınız. Nedir gerekçeniz?

— Şimdi efendim, bu yeni bir ayrışma değil, sol içinde ötedenberi var. Orada bu da çok dile geldi, çok açık olarak ortaya çıktı. Kurultayın sağlıklı yürümesi için önerim şuydu benim: 163. maddeyi enine boyuna konuşamazdık zaman bakımından. 163. madde üzerinde saatlerce değil, günlerce konuşmamız gerekiyor. Şimdi sorun şöyle: Genelde din olarak almak gerekiyor. Biçok ülkede denemeler yapılmıştır. Din afyondur, insanlar dindar olmasınlar diye çok uğraşılmıştır. Örneğin Sovyetler Birliği'nde bu çok ileri gitmiştir. Hatta devrimden sonra pekçok kilise yıkılmış, yok edilmiş. Ama insanları dinden uzaklaştırmak olanağı da yok, bu da görülmüş. İkinci Dünya Savaşında bir de bakıyoruz ki Sovyetler Birliği'nde dine karşı daha bir hoşgörü başlıyor. Çünkü savaşa giden insanın dine daha çok bağlılığı gerekiyor, o yüzden dine doğru bir eğilim başlıyor. Şimdi ise eski yıkılmış kiliseleri yeniden onarıyorlar, bunun da nedeni kültürel...

UNESCO'nun bir kültür toplantısına gittik. Orada, programın 3. günü, onarılmakta olan bir katedralin bir gezisi vardı, ben katılmadım. Şimdi demek ki din bir gerçektir, bir olgudur, dine karşı gelinmez, gelinmiyor. Ama nasıl oluyor, yani din ne diye kullanılıyor? Bilinçlenmemiş, kafa yapıları gelişmemiş

insanları kullanmak için bir araç oluyor. Ama mecbursunuz, o insanlara karşı gelinmez. Onun için ben yalnız İslam dini için değil, bütün dinler için büyük bir hoşgörü sahibiyim ve saygım var. İsterse insan putsever olsun, isterse çoktanrılı olsun, ne olursa olsun, bikez din vazgeçilmez bir olgudur. Şimdi 163 konusu konuşulunca tabii, bir de üstelik ben çok dindar bir Müslüman aileden gelen bir insanım. Benim Babam Kadiri şeyhi. Dolayısıyla eski dönem olsaydı, benim de şimdi şeyh olmam gerekiyordu. Babadan oğula geçer çünkü.

— **Sizi sarıklı bir hoca olarak düşünmek çok komik.**

— Benim Müslümanlara karşı saygım var. Ama bu konuda konuşabilmek için bikaç şeyi çok iyi bilmek gerekiyor. Bikez İslamın anayasası olarak şeriatı bilmek gerekiyor. Şeriatın üç bacağı var, üç kaide üzerine oturuyor. Bitanesi, anayasa, Tanrının sözü olan *Kuran*. Bunu aydınların okuması gerekiyor, bikaç kez okuması gerekiyor. İkincisi, hadisleri okumak gerekiyor, ondan sonra fıkıh üzerine, bu üç dayanağı bilmeli. Bilmeyince konuşmak zor. Bir de tabii 163. maddeyi bilmek gerekiyor. Bunun da ötesinde, son 10-15 yıldır, hatta 1950'den bu yana gelişen dinsel kesimin bulunduğu durumu, nerden nereye geldi? Bunu bilmek gerekiyor.

— **1980'den sonra dinsel akılara hem mali destek sağlandı hem de devlet desteği sağlandı. Bunun önemini vurgulamak istiyorum. Siz de katılıyor musunuz bu görüşe?**

— Ben katılıyorum efendim. Şimdi bakın, bu toplumsal birikim öyle bir noktaya gelir ki birden sıçrama yapar. 1980'de büyük bir sıçrama yaptı. Ama 1950'de başlamıştır. Demokrat Parti'nin iktidara geldiği zaman çıkardığı yasa nedeniyle. Pasaport almak çok zordu. Hacca gitmek için 24 saatte pasaport alma kolaylığını getirdiler ve ezanı Arapçalaştırdılar. O zamandan başlıyor bu akım.

— Şimdi İslamcı finans kuruluşlarına yasal olanak sağladılar.

— En son noktaya kadar geldi. Şimdi ne yapalım? İslamcı bir kitle var: Yüzde 95, yüzde 99 diyorlar. Şimdi, İslamcı akımı önleyeceğim, yasaklayacağım demek çok yanlış bişey. O zaman ne yapmak gerekiyor. Tabii bu yüzde 100'e varacak bir zaman sonra, o noktaya doğru gidecek. Şimdi şeriatı bilmek gerekiyor. Şeriatın emirleri var, buyrukları var. Şeriatın buyruklarını yerine getirdiğiniz zaman, demokrasiyle bağdaşmıyor. Bazı insanlar, bazı Müslümanlar diyor ki: Efendim işte hoşgörüden yanayız falan, bunlar demek ki gerçek Müslüman değiller.

— Aziz Bey, "takiyye" var İslam dininde, yani bir çeşit oportünizm, Marksist terminolojideki oportünizmin karşılığı, tabir caizse diyelim. Onlar da şeriat devleti kurmaktan bir ölçüde vazgeçmek zorunda kalacaktır. Tıpkı Marksistlerin proletarya diktatörlüğünden vazgeçmeleri gibi. Bu platforma çekersek olayı, din özgürlüğü ya da devletin temellerini din esaslarına göre uydurma düşüncesi de bir kanaat açıklama, bir düşünce özgürlüğü kapsamı içinde görülmez mi?

— Bu olanaksız. Şu bakımdan olanaksız. Önce sen hukukçusun, çok iyi biliyorsun, 163. maddenin, 1. fıkrası, cumhuriyeti korumak, devleti korumaktır. Diyelim ki 163. maddenin kalkmasını isteyen solcular iktidara geldiler, bir varsayım olarak.

Ben sosyal demokratların solundaki solcuların iktidara gelmesini çok uzak olasılık görüyorum...

— Üç vakte kadar gelirler!

— Üç vakte kadar gelir, böyle meçhul bişey. Ama diyelim ki varsayım olarak geldi, bugün ne kadar solcu varsa, 163 kalksın diyenler geldi, zorunludur iktidara gelir gelmez 163. maddeyi

korumaya, çünkü cumhuriyeti başka türlü koruyamazsınız, çünkü orada yazıyor, o madde çok açık...

— Aziz Bey, ama karşıt düşüncelerdekiler de diyorlar ki zaten proletarya diktatörlüğü de cumhuriyetçilik ilkesine aykırıdır, o zaman biz de o fikri tanımayız. Yani aynı şey olmuyor mu?

— Aynı şey olmuyor. Çünkü Marksizm bir doktrindir. İnanç değildir. Müslümanlık bütün dinler gibi inançtır. Buna inanmadan mümkün değildir. Ben oradaki konuşmamda şöyle demiştim: Müslümanlar laiklik, din ile devlet işlerinin ayrılması demek değildir diyorlar. Haklıdırlar. Ama bu sonucudur. Yani dogmacılıkla, akılcılığın egemen olması demektir. Laisizm bu. Ama bunun sonucu olarak din ve devlet işleri birbirinden ayrılıyor. Müslümanlıkta devlet işlerini ayırmak mümkün değildir. Bir insanı hem İslam olarak eğiteceksiniz hem de diyeceksiniz ki, "Kardeşim sen devlet işlerine karışma." İslamın bizatihi kendisi devlet için kurulmuştur. Söz arasında, dikkat edin İslamlara, Müslümanlara, "din-ü devlet" derler, ayıramazlar. "Din" demez, "din-ü devlet" der. Önce dindir, "devlet-ü din" değildir, "din-ü devlet"tir. Bu neden böyle olmuştur? Başka dinler, Hıristiyanlık kurulduğu zaman ortada devlet varmış. Eskiden, Atina devleti, Roma devleti, Avrupa'da bisürü devletler var. Derebeylikler, onların hepsi devlet. İslam dininin amacı Arap devleti kurulmasıdır. Arap devleti yok, aşiretler ve kabileler var. Kuruluş gerekçesi devlet zaten. Şimdi kuruluş gerekçesi devlet olan İslamda, siz diyorsunuz ki, "Sen İslami eğitim gör ve devlete karışma." Bu mümkün değildir ve o ister istemez cumhuriyeti kabul etmeyecektir. Türkiye'de 55 milyonun 35 milyonu yada 40 milyonu Müslümansa, bunlar bunun böyle olduğunu bilmiyor, ama onları yönetecek olan rehberleri, Müslüman aydınlar bunu çok iyi biliyorlar. Hiçbir

Müslüman "ben laikim" demez ve üstelik şimdi yeni bir yol buldular. Efendim laik ancak kurumlar olur, insanlar olmaz. Bu yanlış bişeydir. İnsanlar da laik olur.

— **Peki Aziz Bey, İslam devleti gelecek diye bazı kesimlerde korku var ve hep örnek olarak "İran'a döneceğiz" diyorlar. Niye Suudi Arabistan'a dönmekten korkmuyorlar acaba? Bunu nasıl yorumluyorsunuz?**

— Ben aslında gerçekten bütün bu büyük çalışmalara ve artık geometrik yayılmaya karşın, ne İran ne de Suudi Arabistan biçiminde Müslümanların bu devleti ele geçireceklerine inanmıyorum. Bu mümkün değil, çok olmalarına karşın, bütün Müslüman çoğunluk şeriatı bu anlamda anlamıyor. Bir anlamda İslamlıkta reform yoktur, öbür dinlerde vardır. Bir anlamda Türkiye müslümanlarında kendiliğinden reform olmuştur. Yani Allaha inanıyor, Müslümandır, ama İslami koşulları yerine getirmiyor. Yani o 5 koşulun dışında. Hacca gider...

— **5 koşul da pek yerine getirilmiyor...**

— O da getirilmiyor, ama diyelim ki onu getirmek istiyor. Aslında bu insanların çoğu cumhuriyeti yıkmak istemiyor, ama onların başındakiler istiyor. O başındakiler egemen olup da bu devlete egemen olamazlar. Benim korkum şudur: Türkiye'de askerî darbelerden 3'ü başarılı oldu, 2'si başarılı olamadı. Zaten başarılı olamadığı zaman o işe girişenleri asıyorlar, başarı olduğu zaman cumhurbaşkanı oluyor. Aradaki fark bu.

— **Zaten hukuk tekniği bakımından anayasayı ihlal suçu yoktur, "teşebbüs" suçu vardır.**

— Evet, başarılı olduğunuz zaman sorun kalmıyor.

— **Yani teşebbüs etmişseniz, başaracaksınız.**

— Başaracaksınız yada kelle gidecek. Nitekim öyle oldu. Simdi 3 başarılı askerî darbenin, üçünün ayrı ayrı gerekçeleri var. Çok ilginçtir. Bitanesinin gerekçesi iktidar partisine

karşıydı. 1960'ın Demokrat Partili iktidar partisi anayasayı çiğnemiş dediler. Şimdi aynı gerekçeyle 2. darbe olamazdı, mümkün değildi, insanlar bu numarayı yutmaz tabii. 2. darbenin gerekçesi, terörizm ve anarşizmdi. 3. darbenin gerekçesi de terörizm, anarşizm, ama artı, parlamentonun çalışamayışı, yasa çıkaramayışı ve cumhurbaşkanının seçilemeyişi idi. Şimdi demek ki bundan ders almamız gerekirse, 4. askerî darbenin bir gerekçesi olacaktır. Bir de başka önemli bişey var, üç askerî darbenin ortaklaşa bir gerekçeleri var, bu ortaya çıkmıyor. Her üçüne de bakacak olursak, ekonomik bunalım, hükümetin ekonomik bunalım içine girmesi ve işçilerin haklarını istemek için iyice ortaya çıkmaları ve...

— **Son ikisini diyorsunuz...**

— Üçünü, 60'ı da...

— **60'ta da işçilerle ilgili bir sorun var mıydı?**

— Vardı tabii, ama bu ölçüde değildi. Her üçünde de gittikçe artıyor bunlar.

— **Ama işçilere grev hakkı da getirdi 61 anayasası.**

— İşçinin 60 isteği, 71 isteği, 80 isteği aynı değildir. Ama ekonomik bunalım üçünde de vardır. Bir de üçüncü olay şu: Yabancı sermaye ve ona bağlı olan yerli sermaye, kendisini tehlikede gördü, üçünde de. 60'ta da, 71'de de, 80'de de asıl gerekçe bunlar, öbürleri görülen gerekçeler, daha doğrusu üzerinde durulan gerekçelerdir.

Bu ülkede yabancı sermaye ve komprador sermaye, hatta yerli sermaye ulusal değil, ama sözde ulusal denilecek tekelci sermaye kendisini tehlikede görürse, o zaman istikrar diye bağırıyor. İstikrar dediği yalnız kendi istikrarı, yoksa ülkenin istikrarı değil, istikrarı kim getirebilir? Hükümet getiremiyor, asker getirir. Demek ki bir askerî darbe olacaksa, bir yeni gerekçe uyduracaklardır.

4. gerekçe olarak bunun hazırlıklarını yapıyorlar ve kesinlikle dışa bağımlı. En beğenmediğimiz iktidar bile, en beğenmediğimiz askerî yönetim bile, gidip elini verip de sıkışarak pazarlık etmiyor. Yani kimse bu anlamda vatan haini değildir. Eğer yabancı devletin casusu değilse yada deli değilse kimse vatan haini değildir. Vatan hainliğini insanlar vatanını severek yaparlar, başka türlü olmaz. Dış baskılar bize çok oyunlar hazırlıyor. Kürt sorununun bizim anladığımız anlamda değil, daha başka anlamda sorunlar çıkarmasına çok uğraşılıyor. Yunanistan çatışması bunlardan bitanesidir. Kerkük olayı bunlardan bitanesidir. Hangisi ne zaman patlar belli değil. Asıl gerekçe de işçi sınıfının, emekçi halkın, kendi isteklerini çok fazla ister hale gelmesi. Üçüncüsü de bunun üzerine, yani hakiki gerekçe, sermayenin, çok korkak olan, dünyanın en korkak kavramı olan sermayenin...

— Nazlı sermayenin!

— Çok nazlı sermayenin kendisini tehlikede görmesidir. Yani kendisini güvenceye almak istiyor. Böylece askerî darbe gelebilir. Şimdi ben doğrusu şundan endişe ediyorum: Sağ ve sol kuvvetleri hep sık sık dengeye getirirler. 163 ile 141-142'yi de aynı kefeye, yani iki kefeye koyuyorlar. Yanlış budur tabii. Şimdi ne olacak? Türkiye'de dinsel sağ da aşırı ulusalcı sağ da çok gelişmiştir. Sol da alabildiğine, baskılar yüzünden durdurulmuştur, baskı altında bırakılmıştır. 163 kalktı, cumhuriyet devletini değiştirmek isteyen bir sisteme açıkça yol açılmış demektir. Açık yani, 163'ün 1. fıkrası budur. Devleti korumaktır, cumhuriyet devletini korumaktır.

— Aziz Bey, ceza yasasında başka maddeler de var. Şiddet yolunu denediği anda 146 var, 168 var...

— Ama Müslümanlar, "Biz Müslüman devleti kurmak istiyoruz" demek hakkına sahip olacaklardır.

— Şimdi 163. madde var da olmuyor mu?

— Onu söyleyeceğim, oluyor. Şimdi benim korkum şudur: 163 kalktığı zaman, 141 tamamen kalktığı zaman, ben onun değiştirilmesinden yanayım. Yani tümden kaldırılmasından yana değilim. Çünkü o zaman Müslümanlığa saygısızlık olur. Ben Müslümanlığa saygılı olmak istiyorum ve üstelik saygılı olmak zorundadır insanlar. Çünkü çoğunluk Müslümandır. Ama bu taktik olarak değil, içtenlikle saygım var. Her üç askerî darbede de bir pazarlık olmuyor. Ama dış etkilerin çok büyük rolü var.

— 27 Mayıs'ı ama hepimiz desteklediydik Aziz Bey, siz de desteklediniz.

— Tabii destekledik, sonuna kadar destekledik. Desteklediğim için ilk hapsettikleri adam benim.

— Biliyorum, ama başta da hepimiz destekledik.

— Tabii, ama bir çocuk elini kızgın sobaya bir kere dokundurur, iki kere dokunduruyorsa çocuk akıl hastasıdır. Biz artık elimizi iki kere dokundurmuyoruz. İyi şeyler yapmış olmasına karşın, olmamasını yeğlerdim.

— 27 Mayıs'ı, 12 Mart, 12 Eylül'le aynı kefeye koymak yanlış.

— Yanlıştır. Kesin olarak yanlıştır, ama bu 27 Mayıs'ı yapanlardan gelmiyor.

— Tarihin objektif koşulları belki.

— Onların büyük hizmeti şu olmuştur. Hesap edilemeyen gizil gücün patlamasına yol açmışlardır. O işi yapanlar gizil güçlerdir. Genellikle fetva almak istemişlerdir.

141-142'yi kaldırırlar, 163'ü de kaldırırlar. İşte özgür iki tane kuvvet, iki kefede, iki kuvvet dengede. Buyrun derler. Bir çatışma olacaktır. Çünkü İslami devletin kurulmasına ençok karşı gelecek olanlar, bugün 163. maddenin kalkmasını isteyen

solculardır. Onlar da açık açık İslami devleti kurmakla kalamayacaklardır. Örnekleri var, yaşıyoruz, coğrafya çok önemli. Son on yıla bakalım ne oluyor?

Siz bugün Istanbul, Ankara İzmir dışında, taşra ilinde, ilçesinde ramazanda cıgara içemiyorsunuz, kadın arkadaşınıza gidemiyorsunuz, kadınlara belli kıyafet zorlanacaktır. Üniversitenin kapısında bekleyen bekçi, polis memuru, kısa kollu diye kız öğrenciyi dövmedi mi Türkiye'de? Bitane olay mıdır bu? Babasını öldürmedi mi bir Müslüman çocuk? Oğlunu öldürmedi mi? Bunlar deli, ama ne kadar çok deli. Hep bunlardan mı çıkıyor bu deliler? Bunları deliliğe sürükleyen nedir? O zaman Müslümanlarla solcular karşı karşıya gelecekler, getirtilecekler daha doğrusu. Bu bakımdan hem Müslümanların hem solcuların uyanık olması gerekiyor. Bitek engel var: Hükümetin bu 163. maddenin 1. fıkrası yoluyla bunu önlemesi. O zaman Türkiye'de özgürlük var. Düşüncede kalmıyor bunlar, eyleme geçecek, niçin Müslümanlar eyleme geçecek? Çünkü devlet dinidir, devletin böyle olmasını isteyecektir. İstemediği zaman da Müslüman değildir.

Bu açıkça devletin cumhuriyet biçimini korumaktadır. Biz buna karşı mıyız, değil miyiz bir kere? 2. fıkrası, 3. fıkrası, tamam, ben mutabıkım, onun değiştirilmesinden yanayım. Şimdi burada, Türkiye'de küçük çapta bir Endonezya olayı olabilir.

— Bu her zaman olabilir.

— Ama hayır, o olunca çok daha kuvvetli olabilecektir. Bu dışardan tahrik edilir ve antiemperyalist olarak gözüken dinci sağcıdan da olabilir. O zaman biz ne yapacağız, ben ne yapacağım o zaman? Kimden imdat bekleyeceğim? Hükümetten bekleyemem, çünkü hükümet bu durumdadır yada acizdir, aciz duruma getiriliyor. Ben o zaman orduyu çağıracağım. Ben zayıfım çünkü, solcu zayıf, örgüt olarak zayıf, sayısal olarak

zayıf, parasal olarak zayıf, her bakımdan zayıf. Kırk adam geliyor, orda bir solcu öldürdü, sen kafirsin diye öldürdü, ordu gelsin demek zorunda kalacağım. 4. askerî darbenin görünen gerekçeleri hazırlanacak. Ne zaman hazırlanacak? Yine Türk emekçisi haklarını istediği zaman. Bunun karşılığı da tabii hakkını istemesin demek değildir. Bunun yolları vardır. Ordu geldiği zaman ne yapacak? Burada daha çok egemen olan sağcıları mı sindirecek? Üç olayda da aynı şekilde olmuştur. O çok beğendiğiniz 1960'ta öyle olmuştur. 1960'ta bitek sağcı yazar tutuklandı mı, tutuklanmadı. Tutuklandım. 27 Mayıs'ın ençok olmasına çalışanlardan biriydim ben. Adımı radyoda reklama bile koymuyorlardı, telefon açtım. Radyo müdürü Turhan mıydı? Kurmay binbaşı.

— Sonra casusluktan yargılandı.

— Dedim ki siz bu 27 Mayıs'ı niçin yaptınız? İlan koymuyorsunuz benim adımla. Biz dedim, kalemle ihtilal yapamazdık. Siz, tabancanız vardı kıç cebinizde, onun için yaptınız. Aramızdaki fark bu ve en sonunda casus olarak çıktı tabii. Bu 163'ün 1. fıkrası İslama saygısızlık değildir. Ama İslamcılar şunu söyleyebilirler tabii, biz efendim şeriata uymayacağız. Bu mümkün değildir. İslamda reform olmaz, Hıristiyanlıkta olduğu gibi reform olamaz. Mezhepler çıkmıştır, ama İslamın ana kuralı değişmemiştir, isterse ne olursa olsun. Dinle devletin ayrılması mümkün değildir. Bakın bugün Müslümanlar gerçekten dinle devletin ayrılmasını istemiyorlar, ayrılmamasını da istemiyorlar. Şimdi desek ki Müslümanlara: Ben o düşüncedeyim, siz özerksiniz. Alın ulusal değerde olmayan bütün vakıflar da sizin. Dünyada hiçbir tapınağın altında dükkân yoktur. Türk Müslümanlarından başka kimse caminin altına dükkân koymamıştır. Bu olay Araplarda da yoktur.

— 24 Ocak kararlarına uygun.

— Osmanlılarda da yoktur bu, icat ettiler. Ne havralarda vardır ne kiliselerde. Ne kadar zevksizlik ve ne kadar çirkin bişeydir. Altı dükkân, nalbur dükkânı. Şimdi bunlar sizin olsun. Bu camiler hep sizin olsun. Ama Süleymaniye Camisi, ben dinsizim, ama benimdir derim. Çünkü Müslümanlar namaz kılmaya gidiyor, ben namaz kılmaya gitmiyorum, ama çok bunaldığım zamanlar, giderim Süleymaniye camisinin karşısına, kahveye otururum, 1 saat, 2 saat camiyi seyrederim. Bu bütün Türklerin malıdır. Onların dışındaki bütün bu vakıf müesseselerini verin kendilerine. Kendileri kursunlar, okullarını, tedrisatını, kızlarını, hafızlarını yetiştirsinler. Özerklik bu, istemezler. Çünkü onlar hem bunu yapmak istiyorlar hem de devlet bütçesinden para almak istiyorlar. Devletin bütçesini kaçırmak istemiyorlar. Diyanet İşleri orada kalsın, hatta Diyanet İşlerine bakan Bakan da kendilerinden olsun. Orada bütçeden bütün din adamları alsınlar paralarını. Baskın Oran'ın bir konuşmasında birisi demiş ki, "Yahu neden bizim imamlar devlet bütçesinden para alıyor da Türkiye'deki papazlar almıyor." Onlar vergi vermiyor mu, buradaki Hıristiyanlar, Süryaniler vermiyor mu?

— Laiklik ilkesi gereğince eşit davranmak gerekir tabii.

— Laiklik ilkesi gereğince, Diyanet İşlerinin olmaması gerekir. Diyanet İşleri kendilerinde olacak, özerk olacak. Şimdi özellikle avukat arkadaşlar diyorlar ki "efendim özerk olursa onlar bunu istiyorlar." Hayır istemiyorlar. Özerk olacak, ama imam hatip okulundan çıkan çocuk devletin bütün kademelerine girmeyecek, imam olacak. Ne kadar imam lazımsa, o kadar imam yetiştirecek.

— Şimdi imam olmuyor, başka alanlara kayıyorlar.

— Olmaz. Tevhid-i Tedrisat önemli. Kendi okulunda dinsel eğitim yapabilir, dinsel eğitimden gelen bir insan da...

— Din hizmetlerinde görevlendirilmesi gerekir.

— Din hizmetlerinde görevlendirilir, o zaman cenaze yıkar, namaz kıldırır, ne yaparsa yapar. Ne yapacak o zaman, beslemek zorundadır o insanı, başka devlet memurluğunda, başka kademelerde kullanamayacağına göre o zaman kendi kendini sınırlayacaktır ve parasını da kendisi ödeyecektir. Ama haksızlık etmemek gerekir, vakıfta olan mal varlıklarını aynen kendilerine vermek gerekiyor. Ama Selimiye camisi Türk tarihinindir, dinsiz biri olarak aynı zamanda benimdir, hatta Süryaninindir, hatta eski Istanbul Rumlarınındır, Anadolu Rumlarınındır, Ermenilerindir, hepimizindir o cami. Hatta o cami o kadar hepimizindir ki onu yapan adam da doğma büyüme, yani anadan, babadan Müslüman değildir. Gayet açık.

— Mimar Sinan mı?

— Bir Müslüman çocuğu değil Mimar Sinan.

— Şimdi efendim, bu 163. madde konusunda tartışmalar sürecek. Kurultay da canlı tartışmalara tanık oldu. Buraya bir noktalı virgül koyalım, nokta koymuyoruz. Tekrar 141-142'ye gelelim. Bu 141 ve 142'ye yıllardır bizim ve sizin kuşağın, sizden bize miras kaldı, bizden de miras kalacak. Herhalde yılan hikâyesi olarak devam edecek. Bugünkü koşullarda bir sosyalist parti kurulmalı mı, kurulmamalı mı?

— Dediğim gibi, bu maddeler içeriği boşalarak çürür ve bir kabuk halinde kalabilir. Nitekim öyle bir dönem yaşadık. Ama bu iki madde oldukça öyle bir iktidar gelir ki, bunu işletir. Önemli olan bunun kaldırılmasıdır. Sadun Aren diyor ki "ben komünist partisi kurulmasından yanayım." Tabii ondan yana olmakla gerçekler herzaman uzlaşmıyor, yan yana gelmiyorlar. Eğer çok uzun vadede 141-142'nin kalkma olasılığı varsa, Marksist bir parti kurulmalıdır. Hemen kurulma-

lıdır demiyorum, onun bir zamanlamasını yapmak gerekiyor, çünkü cumhurbaşkanı kalksın diyor, başbakan kalksın diyor, bakanlar kalksın diyor, herkes kalksın diyor, ama kalkmıyor. Daha orada bişey var. Bu onların kalksın demesine karşın yine kalkmıyorsa, bu maddenin çürüdüğünü de gösterir. Bu madde yürümüyor, ama yürüttükleri zaman oluyor. O bakımdan kesin bişey söyleyemeyeceğim. Koşullara bakmak gerekiyor. Eğer 10 yıl, 15 yıl bu maddeler kalkmayacaksa yada 5 yıl 6 yıl kalkmayacaksa, Türkiye'de biçimsel bir demokrasi bile olmuyor demektir. Biçimsel demokrasi neydi; çok parti olacak. Çok partinin içinde komünist parti yok. Yani biçimsel demokrasi bile işlemiyor. Hiç olmazsa o anlamda bir partinin olması gerekiyor. Ayrıca komünist partinin, güya adı komünist olmayan, Marksist partinin kurulmasına, bütün aklı başında yurttaşların katılmaları gerekiyor. O zaman diyorlar ki "sen o zaman niye 163'ün kalkmasını istemiyorsun?" Bunlar aynı kefeye konulacak şeyler değildir. Bitanesi devlete, cumhuriyet devletine karşıdır. Marksizm cumhuriyet devletine karşı değildir ve bunun kalkmasını isteyenler, kesinkes dediğim gibi bir varsayım olarak iktidara gelseler, mutlaka bu maddeyi koyacaklardır. Çünkü onlar devleti almaya kalkacaklardır. Haklarıdır. Yani Müslümanlık devlet dinidir. Dediğim gibi, "din-ü devlet"dir. Bundan bir Müslümanın, sahici bir Müslümanın, Müslümanlığı bilen bir Müslümanın vazgeçmesi mümkün değildir.

— Bence Türkiye'de İslamcı akımların temsilcileri de herhalde saf anlamda Müslümanlıktan çok uzaklar.

— Ama insanları kışkırtırken bunu kullanacaklardır. Elbette kesinkes böyledir. Ben çok ileriye giderek, Müslümanları incitecek sözler söylemek istemiyorum, ama Muhammed'in büyüklüğü çok önemli, büyük bir adam, ama Muhammed'in yaşamını da ayrıca incelemek gerekiyor, çok ilginç...

— Peki Aziz Bey, bu ilk gününde kurultayın Prof. Mümtaz Soysal'ın ilginç bir tezi vardı. Diyor ki: "partiler sivil anayasa konusunda önerilerini şimdiden getirsinler." Bu da gerçekçi bir yaklaşım değil mi?

— Kesin. Kemal Tahir'in bir sözü vardır, 1960'dan sonra anayasa yaparken, taslaklar ortaya çıkarken çok zaman geçti. O kızıyordu tabii. Abartarak konuşurdu: "Yahu bunlar ne biçim anayasa profesörü? Her anayasa profesörünün, her cebinde 4-5 tane anayasa taslağı olacak," derdi. Tabii, öyle olmayacak, ama anayasa taslakları gerçekten de anayasa profesörlerinin dosyalarında olmalıdır. Muhalefet partilerinin dosyalarında olmalıdır taslakları ve bunun tartışmaları şimdiden yapılmalıdır. Neyi, nasıl yapacaklarını biz bilmeliyiz. Bu kendileri için de gereklidir, bizim için de gereklidir. Onun için, Mümtaz Soysal'a hak veriyorum.

— Ben de kendisine hak veriyorum. Yani sivil anayasa ancak böyle olur. Başka çaresi yok. Aziz Bey, bir de şu ünlü 141-142. maddeler kalkarsa veya kalkmazsa, bir sosyalist parti kurulsun mu kurulmasın mı tartışmasına gelmek istiyorum. Yani bugün bir sosyalist parti var. Böyle bir parti kurulsun mu kurulmasın mı, kurulabilir mi kurulamaz mı ya da 141-142. maddelerin kaldırılmasını mı beklemek gerekir?

— Şimdi Türkiye'yi yönetenlerin gözleri oldum olası dışarıdadır, dış ülkelerdedir, özellikle bugünkü iktidarın gözü hep dışarıda. Üstelik Avrupa Topluluğuna çok bağlı bulunuyorlar. Tabii Avrupa Topluluğuna girip girmeme olayı Türkiye'de bazı şeyleri kendiliğinden düzeltiyor. Ama buna güvenerek Avrupa Topluluğuna girersek duble demokrasi olacak yada olmalıdır düşüncesi yanlış elbette. Şimdi bu durumda, Türkiye'de 141-142 kalkar mı kalkmaz mı? Ben kalkacağına inanıyorum, ama

kısa zamanda kalkacağına inanmıyorum. İç güçler, dış güçler dengede değil.

— Sanıyorum, Cumhurbaşkanı kaldırılmasından yana, başbakan kaldırılmasından yana...

— Onlar efendim, bir gözleriyle, sol gözleriyle Avrupa' ya bakıyorlar, sol gözleri diyor ki kaldırılacak. Ama sağ gözleri içeriye baktığı zaman kalkmayacak. Bunu oyalıyorlar. Yani cumhurbaşkanımız bu adamları "asmayalım da besleyelim mi" demedi mi? Ama Almanya'ya gidince "ben idamların karşısındayım" dedi. Bunun gibi böyle çok çelişkili sözleri var.

— İnsanlar gelişebiliyorlar demek, bu anlam çıkıyor?

— Evet gelişiyor, ama buna gelişme denmez, buna değişme denir. Değişme ile gelişme arasında çok büyük fark vardır. Çünkü bu değişmeler şunu bize verir: Geriye doğru da değişebilirler. Türkiye de geriye doğru değişmiş, senin çok bildiğin insanlar vardır.

— Mesela, Süleyman Demirel, şimdi iktidara gelse, 3. MC'yi kursa, bu gelişme mi olacak değişme mi?

— Değişme olur, çünkü kararlı değildir. Gelişme şöyle olacaktır. Tarihsel seyir içindeki aşamaları doğal olarak geçiyorsa, o gelişmedir. Ama böyle bir öne bir geriye doğru gidiyorsa, o ileriye gittiği zaman bile ona fazla güvenmemek gerekir.

— Döner kebap gibi.

— Öyle dönerler, değişirler falan filan ama gelişme başka. Gelişme insanın hayatında belli bir seyir izler ve tarihi seyre de koşut düşerse olur. Şimdi 141-142'ye gelelim. Bunları kaldıracağız filan falan diyorlar. O zaman sormak lazım bunlara: Yahu parlamentoda kaldırılsın deniyor, bakanlar kaldırılsın diyor, başbakan kaldırılsın diyor, devlet başkanı filan. Niye kaldırmıyorsunuz?

— Ben de ona işaret ediyorum.

— Niye kaldırmıyorsunuz? Kaldırmıyorlar. Çünkü içeriye başka oynuyorlar, dışarıya başka oynuyorlar. Dışardan mangır alacaklar, durumu düzeltecekler akıllarınca. Mangır alacaklar, borç alacaklar, Türkiye daha çok krediyle daha kötüye gidecek.

— **Sonra da uçak alacaklar kendilerine.**

— Uçak alacaklar, seyahat edecekler, helikopter alacaklar. Onun için kısa zamanda 141-142'nin kalkacağını sanmıyorum, ama kesin olarak kalkacak bu, kaldırılacak. Eninde sonunda bunu insanlar anlayacaklar. Bu ceza yasası maddesi nasıl hükümsüz olur, nasıl geçersiz olur? İki türlü geçersiz olur: Ya o yasa maddesi kalkar, geçersiz olur yada o yasa maddesi kalır, vardır, kaldırılmamıştır, ama içi boşalmıştır. Kendiliğinden işlemez bir biçime gelir. Şimdi 163 de bu bakımdan önemli. Buna karşın, o zaman ne farkı var diyeceksiniz. O zaman şu farkı var: Yani madem geçersiz, günün birinde bir iktidar gelir, geçerli kılar.

— **Rafa ilaç gibi koyar.**

— Koyar. Şimdi 163'ün 1. fıkrasının kalkmasının böyle bir zararı vardır. Efendim bunların zaten partileri var, söyleyeceklerini söylüyorlar, örgütleri var, paraları var, o zaman ne diye sahtekârlık yapıp 163. madde kalksın? Hayır bir iktidar gelir bunu işletir, 141-142 de böyledir.

Şimdi henüz içi boşalmış değildir, ama 1980'den önce içi boşalmıştı. Pekala TİP de TSİP de legal partilerdi ve bunlar Marksist partilerdi. Katiyen kapatamadılar. Demek ki iki türlü madde kalkıyor. Onun için 163. maddenin kalkmasını istemiyorum. Bir iktidar gelir, aklı başında bir iktidar gelir, onu işletir. İşletir demek, Müslümanları ezer, haklarını vermez anlamına değil. Ama onların devleti elde etme, İslami devlet kurma amaçlarını önleyebilir.

— **Bizim demokrasimiz Aziz Nesin'lik...**

— Evet, ne yazık ki benim adım kullanılıyor ister istemez demokrasi konusunda da. Ben isterdim ki böyle demokrasi olmasın, gerçek bir demokrasi olsun da "Aziz Nesin'lik" olsun...

Cumhuriyet, 9 Mayıs 1989

AZİZ NESİN'İN SORA SORA CENNET BULUNUR ADLI KİTABINDAN ALINMIŞTIR.

Aykırı ve Renkli Bir Kişilik: Aziz Nesin

Konuşan: Çiğdem Özenen

(...)

— Hep vardı Türkiye'de ama özellikle son zamanlarda gericiler, takkeli adamlar, çarşaflı kadınlar çoğaldı. Ne düşünüyorsunuz bu konuda, nereye varır sizce bunun sonu?

— Bunun sonu çok belli bir yöne doğru gidiyor. Sonunun nereye varacağını düşünen yetkililer bu sonu kendileri hazırlamış oluyorlar. Örneğin bu türban yada başörtüsü, doğrusu bunun başörtüsüdür, türban diyerek alafrangalaştırıyorlar. O zaman daha uygarca bişey olmuş oluyor. Normal olarak başörtüsüdür bu. Nasıl şimdi alaturka müziğe, Batılılar gibi frak giyip şef çıkıyorsa...

Eskiden böyle bişey yoktu. Yere oturup dümtek de dümtek diye çalarlardı. Şimdi böyle kibarlaşıyorlar. O zaman Avrupalılaşıyorlar. Hem karşı geliyorlar Avrupalıya, hem onları taklit ediyorlar. Onun gibi tıpkı bunlar da böyle başörtüsüne türban diyorlar. Şimdi bu çocukların başörtüsü örtmeleri kadar haklı bir olay yok, ben onları savunuyorum.

Bunlar elbette başörtüsü örtecekler. Niçin? Çünkü bunlara ilkokuldan başlayarak din dersi veriliyor. Aslında din dersi de değildir bu ders. Orada büyük bir sahtecilik yapıyorlar. O dersin adı din dersi ama içeriği din dersi değil. İçeriği yalnız İslamlığın Sünnilik dersidir. Orada Alevilik yoktur, öbür dinler yoktur. Din dersi ne demektir? Dünyadaki dinleri öğrenmektir. Örneğin tarih dersi deyince ne anlaşılır? İnsanların yaratılışın-

dan bugüne kadar anlatılır. Din dersi deyince de başlangıcından bugüne kadar nasıl dinler gelmiş, bunları anlatmak gerekir. Halbuki böyle yapmıyorlar, hem adını din dersi koyuyorlar hem de sahtecilik yapıyorlar. İslamlığı bile öğretmiyorlar. Çünkü İslamlığın başka mezhepleri de var. Alevilik var, Şafilik var, bisürü mezhebi var. Bunlardan yalnız Sünniliği öğretiyorlar. O zaman bu çocuk, Kuran'da "saçının telini göstermek haramdır", yani cehennemliksin diye okuyor.

İşte bunları özellikle böyle yetiştiriyorlar, ondan sonra da, "Siz türban takmayın" diyorlar. Olur mu böyle şey, mümkün mü? Bu ikiyüzlülüktür. Türkiye yönetimi yıllardanberi, yeni değil, hep ikiyüzlü bir yönetimdir. Yani o çifte standart var ya. O da Batı'dan alınmış bir terimdir. Onun Türkçesi var: İkiyüzlülük. Tıpkı başörtüsü yerine türban denince yada o dümtek dümtek yapanların frak giyip, papyon takıp uygar olmaları gibi, çifte standart deyince de uygar adam oluyor. Bu ikiyüzlülüktür. Hem insanları böyle yapmaya yöneltiyorlar hem de "yapma" diyorlar. Mümkün değil. Kim diyor bunu böyle yapma diye? Yakın zamana kadar Evren diyordu. Kız şaşırıyor, bakıyor ki, Allah "başını örteceksin" diyor, Evren de "başını örtmeyeceksin" diyor. İkisinin arasında kalıyor, kimi dinleyecek? Hangisi daha büyükse onu dinleyecek. En büyük Allah var, Allahı dinleyecek. Onun için ben o kızları savunuyorum. Haaa, din eğitimini koymazsın, yada normal din eğitimi koyarsın. Dinsizlikten başlayarak, puta taparlık, taşa taparlık, doğaya taparlık, Uzak Asya dinleri, Konfüçyüsizm, Budizm, Şamanizm, eski dinler, çok tanrılı dinler, Roma dini, ondan sonra göksel dinler, Hıristiyanlık ve onların kolları, Anglikanlık, Protestanlık, Katoliklik vs gibi. Ondan sonra gelirsin Müslümanlığa. Müslümanlığın mezhepleri... Bunları okuttuktan sonra çocuk, ister dindar olur ister olmaz. Bu onun kendi

özgürlüğü içerisindedir. Halbuki öbüründe propaganda yapıyorsun, çocuklara Arapça namaz sureleri öğretiyorsun din dersi diye. Çocuklara bunu öğretmek ne demektir? Onlara sadece Sünniliği öğretmek demektir. Onun için bu sahteciliktir. Türkiye'de her alanda olduğu gibi bu alanda da bir sahtecilik var. Ben buyüzden başörtüsü örtmek isteyen çocuklardan yanayım ve onları savunuyorum. Ya bu dersi doğru dürüst namusluca okuturlar, yada bırakırlar çocukları, isteyen başörtüsü örter, isteyen örtmez. Şimdi zorunlu.

Bakın geçen gün, daha yeni, Anayasa kurultayı yaptık. Bu çok önemli bir olaydı. Oraya biz sağcı solcu herkesi çağırdık. Oraya çağırdığımız sağcılar, başörtülü üniversiteli kız öğrencileri getirdiler. Eczacılıktan, Kimya Fakültesinden... Bunların bir kısmı da başörtüsü takıyorlar diye okuldan kovulmuşlar. Onlardan biri de bir konuşma yaptı. Genç kız, yirmi yaşında var yok, olağanüstü güzel bir konuşma yaptı. Akıllı, zeki, bütün gençlerimiz gibi bir kız. Ondan sonra eski bir milletvekili, aynı zamanda müftüymüş, geldi.

"Bizim kızlar sizinle görüşmek istiyorlar," dedi.

"Olur" dedim, sevindim.

Böyle on tane falan kızla karşılaştık.

"Biz size çok saygı duyuyoruz" dediler, benim dinsiz olduğumu biliyorlar, çünkü ben orada da söyledim. Elimi uzattım, sıkmadılar kızlar elimi. Şaşırdım kaldım.

"Bizi bağışlayın, size çok saygımız var, ama biz erkek eli sıkmayız," dediler.

Elimi çektim geriye tabii. Ama ben o çocuklara kızmıyorum. İslami ideolojiye göre onların el sıkmaması doğrudur. Yani bütün Türkiye'de "kadınlarla erkekler el sıkışmayacaktır" diye yayılmıştır. Ne demektir bu? Şu demektir: Erkeğin ve kadının iki gözüne cinsel organlarıyla bakıyor demektir. Benim

vakıfta, bu elimi sıkmayan kızların yaşlarında on-onbir tane kızım var. Ben de yetmiş beş yaşındayım ve onların elini sıkamıyorum. Türkiye buraya geldi yada buraya getirttiler. Şimdi buraya getirten aynı insanlar, ikiyüzlülük yaparak diyorlar ki, başörtüsü örtmeyin bilmem ne, gericilik... E, onları siz yaptınız. Niçin yaptınız? Onları şunun için yaptılar: Teslimiyetçi insanlar yetişsin, baş kaldırmasınlar, herkes aynı biçimde düşünsün, sömürüldüklerinin farkına varmasınlar. Kadınlar başka türlü sömürülüyor, işçiler başka türlü. Bunun için İslamlık çok uygun bir ideolojiydi, bunu uyguladılar.

— **Bu büyük bir tehlike değil mi?**

— Tehlike tabii, büyük bir tehlike. Ama o tehlikeyi yarattıktan sonra onu yasaklamak yanlış. Yasakla bişey kalkmaz. Üniversiteye girmeyeceksin türbanla demek yanlış. O kızların çoğu ikinci, üçüncü sınıftan ayrılmışlar. Dekan yada rektör alıyorsa alıyor, almıyorsa almıyor türbanlıyı. Hem de böyle keyfine kalmış bişey onların. Sözde Atatürkçülük gösterisiyle. Durum böyle.

Kapris, Mayıs 1990

AZİZ NESİN'İN
SORA SORA
CENNET
BULUNUR
ADLI
KİTABINDAN
ALINMIŞTIR.

Yalancı Atatürkçüler

Siz Atatürkçü müsünüz? Büyük çoğunluğunuzun "evet" dediğini duyuyorum.

Siz yalancı mısınız, diye soruyorum. Hepinizin birden, "hayır" dediğini duyuyorum.

Bizim kuşağımız, Atatürk'ü salt kitaplardan okuyup öğrenmedi. Atatürk'ü yaşadık. Ne var ki, bugün yaşamakta olan yaşıtlarım bile Atatürk zamanında nelerin yapılıp nelerin yapılamadığını unutmuş görünüyorlar. Çoğu kendini hâlâ Atatürkçü sanıyor. Atatürk zamanında yapılamayan herşey bugün yapılıyor ama yapılan hiçbişey de bugün yapılmıyor ve hâlâ bunun adına Atatürkçülük diyorlar.

Örneğin türbelerin ziyareti, evliya mezarlarından medet ummak, sözde ermiş mezarlarında mum yakmak ve hacı yeşiline boyalı teneke sandıklara para atmak gibi şeyler Atatürk zamanında yoktu. Atatürk ölünce bunların hepsi yapıldı ve yapılıyor. Sizler Atatürkçüydünüz ama buna ses çıkarmadınız.

Örneğin Atatürk zamanında hacca gidilemezdi. Atatürk'ün ölümünden sonra hacca gitmek hem de yasayla özgürleşti.

Arap'ın kızgın çölüne paralarımızı döktük. Oysa Kuran, İslamın beş koşulundan biri olan hacca gitmeyi borçlu olanlara yasaklamıştı. Türkiye'nin salt dış borçları 50-60 milyar dolardır* ve doğacak çocuklarımız bile borçludur. Bunca dış borç,

* Bu yazının yazıldığı tarihten, kitaplaşıncaya dek geçen 10 ay içinde dış borcumuz 70 milyar dolara yükselmiştir ve şu anda 90 milyar doları da aşmıştır.

Aziz Nesin'in bu notuna 2014 yılı biterken bir ekleme yapıyoruz: Türkiye'nin dış borcu 400 milyar dolara yaklaşıyor!

hacca gidenler de içinde, bütün Türkiye insanları için alınmıştı; yani hepimiz borçluyduk. Hac yasağının kaldırılmasına da siz Atatürkçüler ses çıkarmadınız.

Örneğin Atatürk, Latince İncil'in ulusal dillere çevrilmesinden dörtyüz yıl sonra hem Kuran'ı, hem de ezanı Türkçeleştirmişken, Atatürk'ün ölümünden sonra birden geriye dönüşle ezan yine Arapçalaştırılmıştır ve siz Atatürkçüler buna da ses çıkarmadınız.

Örneğin Atatürk zamanında Türkiye'de "tevhid-i tedrisat" denilen öğretim birliği vardı. Atatürk'ün ölümünden sonra gerici dinciler "Ölülerimize cenaze namazı kıldıracak, ölülerimizi yıkayacak imamlarımız bile yok!" yaygarasıyla bu yasayı bozdular ve imam hatip liselerini açtırdılar. Cenaze namazı kıldırmak gerekçesiyle açılmış olan imam hatip lisesi çıkışlılar eğitimden adalete, içişlerinden dışişlerine dek bütün devlet kurumlarının içinde yüzde elliden çok yer almışlardır. Salt eğitim müdürlerinin yüzde yetmişi imam hatip liseleri çıkışlıdır. Şimdi de bunları Harp Okuluna sokmaya devleti zorluyorlar. Siz Atatürkçüler buna da ses çıkarmadınız ve çıkaramıyorsunuz.

Örneğin, Atatürk zamanında Kuran kursları denilen gericilik yuvaları açmak yasaktı. Atatürk'ün ölümünden sonra, salt her ilde değil, ilçelerde, hatta bucaklarda bile Kuran kursları açıldı. Sizler buna da ses çıkarmadınız, çıkaramadınız.

Örneğin sözde laik ve tarihinde hiçbir zaman da laik olmamış laik Türkiye Cumhuriyeti devleti, Atatürk zamanında hiçbir devlet adamının girişmeye yüreklenemeyeceği biçimde, yabancı ülkelerdeki elçiliklerimize ve konsolosluklarımıza din ataşesi adı altında din görevlileri atadı ve siz Atatürkçüler buna da ses çıkaramadınız.

Örneğin, Yeşilköy Havaalanının adını Atatürk Havaalanına çevirmekle kendini Atatürkçü sanan ve cumhuriyet tarihimizin

daha kötüsü bulunamayacak en kötü cumhurbaşkanı olan General Evren'in buyruğuyla bütün okullara din dersi adı altında İslamın salt Sünnilik dersi, zorunlu ders olarak konuldu ve siz Atatürkçüler hiç sesinizi çıkarmadınız yada çıkaramadınız...

Örneğin, otuz Ramazan günü, üç büyük kentimiz dışında, bütün Türkiye'de, Müslüman kesimin görünür ve görünmez baskısıyla su ve cıgara içilemez, yemek yenilemezken, aşçı dükkânları kapalıyken, o üç büyük kentte bile içkili yerler kapalı tutulurken, yılın hergünü, gazinolarda, kahve ve çayevlerinde, aşevleri gibi yerlerde "Aileye mahsus" yazılı utanç verici levhalarla kadınları erkeklerden ayıran, yani gözlerinin ardında cinsel organları bulunan, üniversite kapısında nöbet bekleyen ve görevi öğrencileri ve üniversiteyi korumak olan bir polisin kısa kollu entari giyiyor diye bir kız öğrenciyi dövdüğü Türkiye'de yaşayan sizler hâlâ Atatürkçü müsünüz?

Şimdi de, bütün bunlar olup biterken, "Sen ne yaptın?" diye sorduğunuzu duyar gibiyim. Evet biliyorum, yaptıklarım yetersizdi ama biliyorsunuz bunları hep söyledim, hep konuştum ve hep yazdım.

Ey Atatürkçüler! Çok merak ediyorum, bugün hâlâ Atatürkçü müsünüz?

Sizlerin Atatürkçülüğü, hani leblebicinin leblebi, yağcının yağ, kabakçının kabak satmasını anlatmak için kullanılan "cı" eki gibi, bişey sattığınızı anlatır. Sizler Atatürk'ü satan Atatürkçülersiniz.

Yineleyerek soruyorum: Atatürk'ün ölümünden sonra adım adım ilerleyen gericilik, dinsel bağnazlık ve köktencilik bugün yurdumuzda artık adım adım değil, koşar adımla gelişirken, sizler hâlâ Atatürkçü müsünüz? Bugün gericilik batağına saplanmış olan Türkiye'de kendinize hâlâ "Atatürkçüyüm" demekten utanmıyor musunuz?

Ey Atatürkçü büyükler, küçükler, yaşlılar, gençler, kadınlar, erkekler, yönetenler ve yönetilenler, bütün sizler Atatürkçü değil, birer yalancısınız.

İyi ki hiçbir zaman Kemalist yada Atatürkçü olmamışım. Ama Atatürk'ün Türkiye'nin çok seyrek yetiştirdiği büyük insanlardan biri olduğuna inanıyorum. Onu seviyorum, ona, insan olduğu için eleştirme hakkımı da koruyarak, çok büyük saygı duyuyorum ve böyle bir ülkeden ... hayır artık susuyorum.

3 Mayıs 1993

AZİZ NESİN'İN
BİR TUTAM
AYDINLIK
ADLI
KİTABINDAN
ALINMIŞTIR.

Hükümete Dilekçe

Sayın Başbakan ve Sayın Bakanlar,

Önceki hükümetin iktidarı zamanında, Hint kökenli İngiliz yazar Salman Rüşdü'nün *Şeytan Ayetleri* adlı romanının Türkiye'ye sokulmasını yasaklayan bir Bakanlar Kurulu kararnamesi ne yazık ki bugün de yürürlüktedir. Böyle bir yasaklama kararnamesinin, laikliğe, insan haklarına, düşün özgürlüğüne, kısacası demokrasiye aykırı olduğu açıktır ve inanıyoruz ki sizlerce de böyle bilinmektedir.

Yirmibirinci yüzyıla yedi yıl kala, her ne olursa olsun, herhangibir kitabın yayınlanmasının, içinde İslama aykırı ve İslamı aşağılayıcı sözler bulunuyor gerekçesiyle, bu savlara Müslümanların gereken yanıtları vermesi gerekirken, yasaklanması çağcıl ve uygar dünya önünde Türkiye için utanç verici bir durumdur. Bizler bu utancı taşımak ve paylaşmak istemiyoruz.

Şunu önemle belirtmek isteriz ki, bizler için *Şeytan Ayetleri* adlı romanın, bu durumda, edebi değerinin olup olmaması hiç de önemli değildir. Bizler genelde kitap yasağına ve bütün laik ve uygar dünyada yayımlanmış olan bir kitabın, laik olduğunu savlayan salt Türkiye'de yayımının yasaklanmasına karşıyız.

Eski Sovyetler Birliği'nde pekçok kitap yasaklanmış ve Sovyetler Birliği halkları "SAMİZDAT" denilen gizli basım yoluyla bu kitapları gizlice yayma yoluna başvurmuştur. Bu yasaklama kararnamesi de, Türkiye insanını Samizdat'a benzer gizli yayın yolları aramaya zorlayabilir ve bu başka hiçbiyerde önlenemediği gibi Türkiye'de de önlenemez. Örneğin, Rıza Nur'un yasaklanmış anılarının gizlice yayınının önlenemediği gibi.

Bütün bu nedenlerle, eski hükümet zamanında çıkarılmış ve şimdi de geçerli bulunan işbu yasak kararnamesinin, saydamlık politikasından yana olduğunu savlayan hükümetinizce kaldırılmasını diliyoruz.

4 Mayıs 1993

AZİZ NESİN'İN
BİR TUTAM
AYDINLIK
ADLI
KİTABINDAN
ALINMIŞTIR.

Türkiye Laik Değildir

Ne kendimizi, ne birbirimizi, ne de başkalarını kandırmaya çalışalım; Türkiye Cumhuriyeti Devleti laik değildir ve hiçbir zaman da laik olmamıştır.

Türkiye'nin laik olduğu, bizim gerek toplumsal, gerek resmî yalanlarımızdan biridir. Başkalarının değil, kendi yaptığımız Anayasanın 2. maddesinde yazılı "Türkiye Cumhuriyeti... demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devletidir" sözleri de ne devletin, ne halkın uyduğu ve uyguladığı bir yargıdır.

Kendi yaptığımız anayasayı, özkendimiz bozmakta ve çiğnemekteyiz.

Laik değilken, resmen laik olduğumuzu ilan etmemiz, özellikle 1950'den sonra süren ikiyüzlü dış politikamızda çıkarlarımıza uygun sanılmıştır.

İkiyüzlülüğümüzün bir yüzüyle sağımıza dönüp Doğu ve Arap dünyasına "selâmün aleyküm" diyerek Müslümanlığımızı, öbür yüzümüzle solumuza dönüp Hıristiyan batıya "hello!" diyerek laikliğimizi göstermekteyiz. Biyandan, biz laik Avrupa'nın ayrılmaz bir parçasıyız, diye bir zamanlar yalvar yakar NATO kapısını, şimdi de Avrupa Ortak Pazarı kapısını zorladığımız gibi, biyandan da, "Bizler kalûbelâ'dan beri Müslümansız" diyerek İslam dünyasının kapısında goygoyculuk yapıyoruz.

Laik olmanın biçok koşulları vardır; ama başat koşul, din işleriyle dünya işlerinin birbirinden ayrı olmasıdır. Müslüman olmanın da biçok koşulları vardır. Ama Müslümanlığın başat

koşulu, Allahın kelamı olan Kuran'a inanmak, iman etmektir; yani bu, din işleriyle dünya işlerinin birbirinden ayrı olmamasıdır.

Bütün yasalar ve anayasalar zamanla değişir ama İslamın anayasası olan Kuran değişmez ve bu anayasaya (Kuran'a) göre, dünya işleriyle din işleri birbirinden ayrılamaz. Çünkü Kuran, hem bu dünyanın, hem öbür dünyanın değişmez kurallarını, yasalarını koymuştur. Müslümanlıkla laiklik arasındaki en büyük çelişki de buradadır.

Hem Müslüman, hem laik olunamaz. Buyüzden laikliği kabul etmeyen, hatta laikliğe düşman olan gerçek Müslümanlar kendi açılarından kesin haklıdırlar.

Türkiye'de Müslümanlık, hükümet aracılığıyla devletin içindedir.

Türkiye'de Müslümanlık, Diyanet İşleri Başkanlığı aracılığıyla ve hükümet yoluyla devletin içindedir ve hükümet içinde diyanet işlerinden sorumlu bir bakan bulunmaktadır. Böyle olunca Devlet'le din işleri birbirinden ayrılmıyor. Yani Türkiye Cumhuriyeti laik değil demektir.

Türkiye Cumhuriyetinde fetva veren Şeyhülislam makamı resmen kaldırılmıştır, fetva kurumu da yoktur. Ancak Diyanet İşleri Başkanlığı dinsel konularda hükümete tavsiyelerde bulunarak, hükümet kararlarında etkili olmaktadır ki, bu da bir anlama dolaylı ve örtülü fetva demektir.

Nitekim, *Şeytan Ayetleri* kitabının Türkiye'ye girmesine hükümetin yasak kararnamesi, Diyanet İşleri Başkanlığının tavsiyesi üzerine olmuştur. Diyanet İşleri Başkanlığının hükümetin içinde olmasının, gerektiğinde Diyanet'i denetlemek gibi bir yararı olacağı söylenirse de, bu örnekte görüldüğü gibi, uygulamada hükümet din işlerine karışmamakta, tam tersine

Diyanet İşleri Başkanlığı, tavsiye adı altında hükümet işlerine karışmaktadır.

Diyanet İşleri Başkanlığının hükümetin içinde bulunması Türkiye Cumhuriyetinin laik olmadığının çok açık kanıtıdır. Ayrıca bu durumun pekçok sakıncaları vardır. Başka yazılarımda açıklayacağım bu sakıncalardan bugün salt birini göstereceğim.

Diyanet İşleri Başkanı başta olmak üzere, müftüler, imamlar, müezzinler ve hademe-i hayrat denilen bütün din görevlileri devlet bütçesinden aylıklarını alırlar ve Diyanet İşlerinin bütün giderleri bütçeden karşılanır.

Bütçeyi oluşturan paranın içinde, bilindiği gibi, dünyanın en ağır işçisi olan zavallı genelev kadınlarının, hatta erkek fahişelerin didine didine çalışarak kazandıkları paradan ödedikleri vergiler de vardır. Örneğin dördüncü kez yurdumuzda vergi rekortmeni olan, bu onurlu ve namuslu yurttaşlık görevini başkalarına örnek biçimde yerine getirdiği için, madalya yada nişan yada Maliye Bakanından onur belgesi almış olan patron sayın bayan Matild Manukyan'ın ve başka genelev sahiplerinin ve sermayelerinin ödedikleri vergilerle bir bölümü oluşan Devlet Bütçesinden sayın Diyanet İşleri Başkanı ve müftülerin ve imamların ve bütün din görevlilerinin aylıklarını almalarını, hem işledikleri günah, hem de İslam dinini aşağılamak olarak görmekteyim. Bütün bu yeryüzünde, laik Türkiye Cumhuriyetinden başka hiçbiyerde, hiçbir dinde, hiçbir zaman böyle bir uygulama olmamıştır, yoktur.

Refah Partili belediye başkanlarının, kendi belediye sınırları içinde niçin genelev açtırmadıklarını, açılmış olanlarını da niçin kapattıklarını çok iyi anlıyor ve onlara hak veriyorum, ancak aynı yöntemle oluşan devlet bütçesinden aylıklarını almalarını anlamıyorum.

Müslümanların bu günahlı durumdan kurtulmalarının tek yolu vardır: Başka laik ülkelerde olduğu gibi, salt Müslüman ve Sünnîlerin değil, bütün din ve mezhepten olanların özerk dinsel kurumlara kavuşmalarıdır. Başka türlü laik olunamaz.

7 Mayıs 1993

AZİZ NESİN'İN
BİR TUTAM
AYDINLIK
ADLI
KİTABINDAN
ALINMIŞTIR.

Bir Yanlışı Daha Büyük Yanlışla Düzeltmek

Ticaret ataşeliğini, kültür ataşeliğini biliyordum. Ama biriki yıl öncesine dek, laik Türkiye Cumhuriyeti Devletinin dış ülkelerdeki elçilik ve konsolosluklarında din hizmetleri ataşeliği kurduğunu bilmiyordum. Laik bir devletin tarihte din ataşeliği kurduğu hiç görülmemiştir ve bu rekorun onuru Türkiye'dedir. Salt Almanya'da devletin atadığı beşyüz dolayında imam, müftü olduğu gibi bunlardan başka devletin resmî din politikasına karşıt Türkiye Müslümanlarının da kendi din görevlileri ve camileri vardır. Bütün Avrupa'da camilerimiz binden daha çoktur ve hergün de çoğalmaktadır. Öyle anlaşılıyor ki, Türkiye'de geçinemeyen Türkler, Avrupa'ya ekmek parası kazanmak için değil, cami yapmak ve İslamlığı yaymak için gitmişlerdir.

Resmî devlet politikasını kabul etmeyen, yani Diyanet İşlerine karşı olan Süleymancıların, Türkiye'nin Almanya'daki Kaplan'ı Cemalettincilerin, Millî Görüşçülerin, Nakşibendicilerin, Aczmendîcilerin, daha ve daha bilmem necilerin ayrı ayrı din görevlileri ve camileri vardır. Alman aydınları Müslümanlardan değilse de, din bağnazlarından tedirgin görünüyorlarsa da, Alman resmî politikasının bu parçalanmış ve birbirine karşıt İslam ayrışmasında, ne olduğunu anlamadığım bir hesabı olduğu bence kesindir. On yıl kadar önce, Almanya'nın Çalışma Bakanı olan bir hanım Türkiye'ye geldiğinde, bizim ilgili devlet adamlarına verdiği salık şuydu: Almanya'daki Türk işçilerinin daha çok din adamlarına gereksinmesi var. Onlara aydın imamlar gönderin!

Din ataşeliklerimiz salt Almanya'da değil, hemen hemen bütün Avrupa ülkelerinde, Avustralya'da ve az sayıda da ABD' de vardır. Din ataşelikleri 1980'in Türkiye'ye armağanıdır. Bilindiği gibi 1980, tarihimizde geriye dönüşün başlangıcıdır.

Laik Türkiye Cumhuriyetinin kurucusu Mustafa Kemal' in aklına nedense gelmemiştir din ataşelikleri kurmak; ondan sonrakilerinin de... Çünkü deniyor, o zamanlar Türk işçileri göçmemişti Avrupa'ya. Atatürk'ün ölümünden ancak yarım yüzyıl sonra, çok şükür devleti yönetenlerin akılları başlarına geldi de, din ataşelikleri kurulabildi.

Kendilerini hem laik, hem de Müslüman gösterenler, din ataşeliklerinin kurulmasını çok yerinde buluyorlar. Özellikle elçi ve konsolos olanlar ve Dışişlerinde çalışanlar – ki en seçkin aydınlarımız yada öyle olmaları gerekenlerdir – din ataşeliklerinin olmasına gerekçe diye şu savı ileri sürüyorlar: "Devlet, din ataşeliklerini kurmamış olsaydı, bunlar kurulmadan önce olduğu gibi, yurt dışındaki işçilerimiz ve bütün insanlarımız, bitakım gerici, bilgisiz ve yobaz din sömürücülerinin ellerinde kalacaklar, laikliğe karşıt, Atatürk'e ve Atatürkçülüğe karşıt olarak yetişeceklerdi. Böyle olmalarındansa, devletin kendi görüşü doğrultusunda yetiştirdiği din adamlarının, aydın imamların cahil halkımızı laik ve uygar olarak yetiştirmesi daha doğru değil mi? Devlet, din işine karışmasa, din eğitimi adı altında, Atatürk adı altında yobazlar yetiştirilecektir.

Böyle bir yargıya kim hayır diyebilir? Ama bu yanlış olup da doğru gibi görünen yargı, bir kumaş üstündeki çilek lekesini mürekkeple, mürekkep lekesini badanayla, badanayı yağlı boyayla silip temizlediğini sanmaya benzer.

Unutulmaması gereken şudur: İslamın anayasası değiştirilemeyecek bir anayasadır. Bu yeryüzünde değişmeyen ve değiştirilmeyen hiçbişey yokken, salt Kuran değiştirilemez. Durum

böyleyken, Müslümanlar Kuran'a ayrı ayrı yorumlar – ki çoğu kez işlerine geldiği gibi – getirerek Kuran'ı değiştiriyorlar. Her ayrı yorum yapan, salt kendi Kuran anlayışının doğru (Hak), başkasının sapkınlık olduğunu söylüyor. Bu durumda, Humeyni'nin mi, Türkiye'nin Almanya'daki Kaplan'ı Cemalettin'in mi, Süleymancıların mı, Azcmendîcilerin mi, Nakşibendicilerin mi, yoksa hepsinden ayrı olan bizim Atatürkçü ve laik, daha doğrusu bugünkü koşullarda öyle görünmek zorunda olan Diyanet'in Kuran anlayışı ve yorumu mu doğrudur?

Son örnek, *Şeytan Ayetleri*'dir. Diyanet İşleri Başkanlığı, bu kitabın Türkçeye çevrilmemesi yolunda tavsiyede bulunmuş, ancak çeviren ve yayımlayanın öldürülmesi gerektiğini söylemeyerek hoşgörüsüne ve laikliğine toz kondurmamıştır. Laik Türkiye'de fetva vermek yasal olarak yasak olduğundan, Diyanet İşleri Başkanlığı fetvalarını laik hükümetimize tavsiye kararıyla bildirmektedir.

Buna karşılık Humeyni fetvasına göre, *Şeytan Ayetleri*'ni çeviren ve yayan ve dağıtan kim olursa olsun hemen öldürülecek ve katil bu hizmetine karşılık yoksul İran halkının vergileriyle oluşan devlet bütçesinden trilyonlarca lira alıp cennete gidecektir.

Nitekim Japon çevirmen öldürülmüş, İtalyan çevirmen öldürülememişse de yaralanmış, kitabı yayan Yunan yayınevi de bombalanmıştır.

Bizim Diyanet İşleri Başkanlığı, ne öldürülsün ne de öldürülmesin demiş, bu konuda çekimser kalmıştır. Peki, hangi Kuran yorumu doğru olandır? Bana sorarsanız daha çocukluğunda hafız olmuş ve büyüklüğünde Kuran'ı pekçok kez okumuş biri olarak, Humeyni'nin fetvası doğrultusunda olan Türkiye'nin Almanya'daki Kaplan'ı Cemalettin'in Kuran yorumu en doğru olanıdır, derim.

Din ataşelikleri aracılığıyla, din sapkınlıklarını sözde doğru yola getirmeye çalışmak, bir büyük yanlışla, başka yanlışları düzeltmeye benzer. Çünkü siz onları dinsel sapkın olarak görürken, unutmayın ki onlar da sizi dinsel sapkın olarak görmektedirler.

19 Mayıs 1993

AZİZ NESİN'İN
BİR TUTAM
AYDINLIK
ADLI
KİTABINDAN
ALINMIŞTIR.

Ben de Nefretle Kınıyorum

Almanya'da eyaletlerden birindeyiz. Dört Türk yazarıyız. Genç Başkonsolosumuzun bizlerle çok yakından ilgilenmesinden hem kıvanç duyuyoruz, hem de bunu olağanüstü bir olay olarak görüyoruz. Niçin mi olağanüstü görmekteyiz? Şundan: Dünyanın biçok yerinde uluslararası toplantılara katıldım. Oralarda tanık oldum. Her ülkenin yazarlarını, o ülkenin dış temsilcileri olan elçiler, konsoloslar karşılar, ağırlar ve onlara konukseverlik gösterir. O yazarlar elçiliklerinin arabasında gezerler. Bize gelince, belki bizde de böyle ağırlanan yazarlarımız vardır ama ben onlardan değilim. Hep böyle oldu demek istemiyorum. Elçiliklerimizde, konsolosluklarımızda bizim için özel olarak verilen şölenlere katıldığımız da olmuştur arasıra... Ama sorun, bir şölene katılıp katılmamak yada yazarın onuruna bir şölen verilip verilmemesi değil, yazarla Dışişleri arasında bir sıcak ilişkinin kurulması. Söz konusu sıcak ilişki de yazarla Dışişleri'nin uyum içinde anlaşmaları anlamına gelmez; tam tersine, iki aydının uzlaşmaz tartışmaları anlamına da gelebilir. Nitekim, sözünü ettiğim Almanya'da Başkonsolos'la üç günlük zaman zaman birliğimizde biçok konuda anlaşamadık. Ama ben böyle hoşgörülü bir aydınla özgürce tartışabilmekten kıvanç duydum.

Anlaşamadığımız konulardan biri, elçilik ve konsolosluklarımızdaki din ataşelikleriydi. Bir akşam, otelimize gitmek üzere ayrılacağımız sırada, konsolosluğunda aydın ve ilerici bir din ataşesi bulunduğunu, istiyorsam, ertesi gün beni onunla tanıştırmaktan sevineceğini söyledi.

Ertesi gün özellikle bunun için konsolosluğa gittim. Bisüre sonra telefonla çağırttığı din ataşesiyle beni tanıştırdı. Din ataşesi, çocukluğumda benim hafız olduğumu, dindar bir aileden geldiğimi sanırım duyduklarından, dinsiz olduğumu da yazılarımdan biliyordu.

Biçok dinsel konuda uygarca tartıştık. Bu tartışmalarımızın boşuna olduğunu, çünkü iman etmiş "mü'min" bir Müslümanın din konusundaki düşüncelerini değiştirmenin hem gereksiz hem de olanaksız olduğunu açıkladım ve bir topluluk önünde tartışsaydık, bir bölüm dinleyicinin kendisini, bir bölüm dinleyicinin de beni doğrulayabileceğini söyledim. Ama yine de tartıştık. Tartışma konularımızdan biri, Diyanet İşleri Başkanlığının salt Sünnîlik doğrultusunda çalıştığı ve okullarda zorunlu ders olarak okutulan din ve ahlak dersinin konusunun da Sünnîlik olduğu üzerine, Din İşleri Ataşesinin karşı çıkışıydı. Ataşe'nin savına göre, Alevilerle Diyanet İşleri arasında, en küçük anlaşmazlık bile yoktu. Aleviler, Diyanet İşlerinin (devletin) kendileri için cami yaptırmasını istiyorlardı. O denli uyum içindeydiler ki, yakınlarda ölen bir Alevi dedesinin bir cebinden Atatürk'ün resmi, öbür cebinden Kuran çıkmıştı.

Bu sözleriyle din ataşesi, dolaylı olarak din konusundaki resmî devlet görüşünü de açıklamış oluyordu: Müslümanın bir elinde Kuran, öbür elinde Atatürk'ün resmi olmalıdır!

Başkonsolos da Atatürkçü Din Ataşesini onaylıyordu. Bu konuda düşüncelerimi söylememin hiçbir anlamı yoktu. Özellikle Türkiye'de, din ataşesi ve başkonsolosa göre hiçbir Alevilik sorunu ve Alevilerin sorunu yoktu.

Çok ilginçtir, biz bir konsolosluğumuzda bu konuyu konuşurken, Türkiye'deki TV kanallarından birinde bir açıkoturumda da Hasan Ali Buldan adlı bir din adamı Aleviliği ve Alevileri aşağılamaktaymış.

Bu olayı Türkiye'ye döndükten sonra, 20 Mayıs tarihli gazetemizdeki bir ilandan öğrendim. İlanı, yirmi Alevi örgütü vermiş. Bu ilanda "Alevileri kötüleyen açıkoturumu nefretle kınıyoruz" denilmektedir. Ne saçma sapan bir ülkenin yurttaşlarıyız. Müslümanları aşağılıyor diye *Şeytan Ayetleri* kitabının Türkiye'ye sokulması bile yasaklanacak, öte yandan hem de TV'den bir Sünnî Müslüman, Müslüman Alevileri aşağılayacak.

10 maddelik Alevi bildirgesinin her maddesine katılıyorum. Niçin mi katılıyorum? Hiçbir dinden olmadığım ve bütün din ve inançların özgür ve özerk olmasını istediğim, bütün dinlere ve dindarlara ama en önemlisi insana saygım olduğu için...

İbretle okunarak ders alınması gereken "Alevilerden kamuoyuna duyuru" ilanının çıktığı 20 Mayıs tarihli Aydınlık gazetesini, bu konuyu tartıştığımız din ataşesine ve sevgili Başkonsolos'a postalıyorum. Ben Diyanet İşleri Başkanlığı diye ona derim ki, Alevilerin bu ilan duyurusunu onbinlerce çoğaltıp, bütün din görevlilerine ve ataşelerine gönderir ve ayrıca bu duyuruyu cuma hutbelerinde Atatürkçü imamlarına da okutur.

22 Mayıs 1993

AZİZ NESİN'İN
BİR TUTAM
AYDINLIK
ADLI
KİTABINDAN
ALINMIŞTIR.

Başka Nasıl Anlatmalı?

Yazar olarak büyük bir toplumsal tehlikenin çığ gibi büyüyerek üzerimize gelmekte olduğunu ve bu tehlikenin yaklaştıkça büyüdüğünü ve hızlandığını görüyorsunuz. O tehlike canlı ve çok kurnaz. Toplum, tehlikenin büyüklüğünü duyumsamasın diye önceleri yavaş yavaş, parmak parmak, karış karış gelirken, sonraları adım adım, daha sonra koşar adım geliyor. Çok sinsi olan bu tehlike, bütün hazırlığını tamamlayınca, toplumun üzerine çullanacak. Toplum nerdeyse çullanan tehlikenin altında ezilip boğulacak.

Bu durumda yazar ne yapar? Yazarak, konuşarak, gördüğü tehlikeyi, görmeyenlere bildirir. Başka görenlerle birleşip birlik kurar, kurulmuş birliklere katılır.

Tehlike bikez çullanıp toplumu tümüyle esir alınca, artık toplum o tehlikeyi özümser, benimser, toplumun öz kendisi tehlike olur ve artık kurtuluş yoktur.

Sayıları az da olsa kimi yazarlar bu tehlikeyi görüp gösteriyor. Ben de kendime düşeni yapıyorum. Söyledim, konuştum, yazdım, şimdi de çığlık çığlığa haykırıyorum:

— Tehlike üzerimize çullandı çullanacak... Aymak zamanı ha geçti, ha geçiyor... Bu tehlike, dinsel gericiliktir, bağnazlıktır, yobazlıktır, gericiliktir, ortaçağı bile yaşamadan ortaçağ karanlığına gömülmektir; üstelik "Atatürkçüyüz! Atatürkçüyüz!" diye diye sürünerek, inleye inleye akılcılıktan kaçıp gericilik batağında eriyip yok olmaktır. Seni bu batağa sokanlar, seçtiğin kendi milletvekillerindir, bakanlarındır, kendi hükümetindir.

Bu demektir ki, sen yıllardır kendi kendini karanlık bataklığına sürüklüyor ve kişiliğini, uygarlığını boğarak öldürüyorsun.

Ziyaret bahanesiyle türbeler açıldı, sesini çıkarmadın!

Tekkeler, zaviyeler açıldı, sesini çıkarmadın!

Tarikatlar, eskiden olduğundan daha da çoğaldı ve özgürleşti, sesini çıkarmadın!

Borçlu olanın hacca gitmesi dince de yanlışken, 60 milyar dolar dış borçlu yoksul Türkiye'nin parasını kızgın Arap çöllerine savurmak için, eskiden yasak olan hac yolunu açtılar, ses çıkarmadın!

Eğitim Birliğini bozmak için, İmam-Hatip liselerini sürekli açarak, bu liselerde salt imam ve din görevlileri değil, hekim, mühendis, yargıç vb. gibi toplum yönetiminin her katından insanlar yetiştirerek, anayasadaki laikliği hiçe saydılar, sesini çıkarmadın!

Kuran kursları açtılar, burdan çıkışlıları da lise eşdeğerli saymak istediler, sesini çıkarmadın!

Büsbütün alanı boş bulup azarak, demokrat yazarlarımızı kurşunladılar, bombaladılar, sen sesini çıkarır gürültüler yaptınsa da sesini çıkarmadın!

Din dersi adı altında, salt Sünnilik mezhebi dersi olan din dersini okullarda zorunlu ders yaptılar, sesini çıkarmadın!

Bir zamanlar korkularından Atatürkçü görünen yobazlar, şimdi Atatürk'ü aşağılıyor, ona karşı olduklarını açık açık söylüyorken sen yine susuyorsun.

Beklemesini bilen sinsi gericiler, asker okullarına, Harp Okuluna da İmam-Hatip çıkışlıları sokabilmek ve günün birinde İmam-Hatiplilere İslami ve askerî darbe yaptırmak için yasaları zorluyorlar ve sen yine sesini çıkarmıyorsun!

Veee... Şimdi de özel ve resmî bütün öğrenci yurtlarına mescit yapmak için hazırladıkları yönetmeliği Meclis'ten geçirmek

için tartışıyorlar ve sen hâlâ sesini çıkarmıyorsun! "İbadetini yapmak isteyen öğrencilere uygun yer ayrılması" bahanesiyle öğrenci yurtlarında mescitler açılacak ama sen sesini çıkarmıyorsun!

Tarihimizde gericilik yolunda atılmış hiçbir adım, bir parmak bile geriye alınamamıştır. Nereye götürüldüğümüz çok açık, çok belli.

Başka daha nasıl anlatmalı? Sana aptal olduğunu söylerken, bu sözüm duyduğum derin ve büyük acının çığlığıydı. Namık Kemal'in ağzıyla sana sesleniyorum:

Ey yareli şîr-i jiyan
Uyan, uyan bu hâb-i gafletten

25 Mayıs 1993

AZİZ NESİN'İN
BİR TUTAM
AYDINLIK
ADLI
KİTABINDAN
ALINMIŞTIR.

Devlet Devlete Karşı

Değil mi ki Türkiye'de demokrasi var, öyleyse imam hatip liseleri de olur. İmam-hatip liseleri çıkışlılar, isterlerse din görevi alabildikleri gibi, yüksek öğrenim görerek yada görmeyerek, devlet memuru olabilir, yani devletin içine girebilirler. Örneğin savcı, yargıç, kaymakam, vali, belediye yada hükümet tabibi, eğitim müdürü, öğretmen, kısacası devleti oluşturan her kurumda görev alabilirler. Salt orduya girip subay olamaz deniliyorsa da, bu demokrasiye aykırı olduğu için geçici bir durumdur.

Çok mantıklı gibi görünen bu mantıksızlık, Türkiye'yi işte bugünkü duruma düşürmüştür. Bu gidişle yarınımız, bugünümüzden kötü olacaktır.

Laik bir devlette en laik olması gereken kurum eğitimdir. Çünkü eğitim, insanı biçimlendiren, bilinçlendiren bir kurumdur. İlkokuldan, hatta okul öncesi eğitimden başlayarak İslam kurallarıyla yetiştirilen bir çocuk imam-hatip lisesini bitirdikten sonra, herhangi yüksek öğrenim görerek yada görmeyerek memur olup devletin içine girebiliyorsa bunun amacı nedir? Amaç, devletin önce işgali, sonra da zaptıdır. İmam-hatip liselerinin, kuran kurslarının, dinsel eğitim için açılmış yurtların günden güne hızla artmasının nedeni budur: Yakın bir gelecekte devleti ele geçirmek!

Pekçokları devleti, hükümetten apayrı soyut, kutsal ve maddesel olarak var olmayan bir varlık olarak gösterirler. Böyle göstermek işlerine gelir ve bu devlet anlayışı, Tanrıyla devletin

eşanlamlı olduğu dönemden kalmadır. Müslümanlarca devlet "din-ü-devlet"tir. Devlet, dokunulmaz, görünmez ama heryerde var olan, herzaman hazır ve nazır, ne olduğunu halkın bilmediği ama bilirmiş gibi göründüğü soyut ve kutsal bir kavramdır.

Böyle bir hem var olan, hem olmayan devlet bütün işlerini hükümet aracılığı ile yürütür. Öyleyse, gerçekte devlet hükümetin kendisidir. Çünkü devlet, biçok devlet kurumunun en örgütlü ve güçlü olanıdır. Kısacası, hükümet kimin (kimlerin) elindeyse, devlet de onun elindedir.

İmam-hatip liseleri kurulduğu ve sayılarının arttırılmaya başlandığı tarihten bu yana, hükümet aracılığı ile devlet, imam-hatip çıkışlıların ve o inançta olanların ellerine geçmeye başlamıştır. Memur olarak güvenlik güçleri içindedirler. Eğitim ve Kültür Bakanlığı kadrosundadırlar ve bütün bakanlıklarda etkili ve sözü geçer yerdedirler. Aralarında kendilerini hâlâ laik ve demokrat sananlar vardır ve bunların sayıları da günden güne azalmaktadır.

Şeytan Ayetleri'ni çevirenleri, yayıp dağıtanları öldürürüz diyenleri koruyanlar, bugün artık devletin içine sızmış değil, devletin içine çöreklenmişlerdir. Aynı düşüncede olan savcılar, yargıçlar, kaymakamlar, valiler, yöneticiler günden güne artıyor.

Şeytan Ayetleri olayını tek başına bir gericilik olayı olarak almak kesinlikle doğru değildir. *Şeytan Ayetleri* olayı, bir bütünsel gericilik ve bağnazlık olayının bir küçük parçasıdır. Asıl sorun devletin içinden dışından bağnazlarca sarılmış ve kuşatılmış olmasıdır. Devletin içindeki demokrat ve laik güçlerin hergün daha çok azalması yüzünden devlet, devlete karşı duruma gelmiştir.

Tehlikeyi görüyor ve gösteriyoruz. Çoktanberi tehlike çanları, SOS işaretleri verilmektedir. Olay Uğur Mumcu'nun, Turan

Dursun'un, Bahriye Üçok'un ve daha biçok demokrat aydının öldürülmesi, *Şeytan Ayetleri*'nin yayımlanması gibi bireysel bir facia değil, toplumsal bir felakete doğru hızla gidiştir.

1 Haziran 1993

AZİZ NESİN'İN
BİR TUTAM
AYDINLIK
ADLI
KİTABINDAN
ALINMIŞTIR.

1973'tenberi Hükümetler Anayasa'yı Çiğniyor

Türkiye Cumhuriyeti, Anayasanın 2. maddesine göre laiktir. Anayasayı bozmak suçların en büyüğüdür ve anayasasında laik olduğu yazılı Türkiye, fiilen ve gerçekte laik değildir. Hükümetler, her alanda ama ençok dış politikada laikliği çiğnemektedir. Bunun en büyük ve çarpıcı örneği İslam Konferansıdır. Türkiye Anayasasında laik olduğuna göre İslam Konferansı Örgütüne (İKÖ) katılamaz. Çünkü, İKÖ'nün yasası, laik ülkelerin üyeliğine engeldir. Katılır katılmasına ama hile-i şer'iye ile, kitabına uydurarak, sahtecilikle... 1973'denberi böyle yapılmıştır. Ama şer'i de olsa, "şeriata uygun" bile olsa hileler kişi ve kurumları suçluluktan kurtaramaz.

Bugünkü yazımda, hükümetlerin 1973'denberi işledikleri bu anayasa suçunun belgesini vermekle yetiniyorum. Dışişleri Bakanlığı Özel Kaleminin bu konuya ilişkin 17 Mart 1993 tarihli yazanağını sunuyorum. Yarınki yazımda bu konuyu sürdüreceğim.

TÜRKİYE'NİN, İSLAM KONFERANSI ÖRGÜTÜNE ÜYELİĞİ HAKKINDA NOT

İslam Konferansı Örgütü, 1969 yılında Rabat'ta yapılan İslam Zirve Konferansında alınan bir kararla kurulmuş, Yasası, 1972 yılında Cidde'de toplanan İslam Dışişleri Bakanları Konferansında hazırlanmış ve 1973 yılında üye ülkelerin basit çoğunluğu tarafından onaylanarak yürürlüğe girmiştir.

Türkiye, 1969 yılından İKÖ Yasasının yürürlüğe girdiği 1973 yılına kadar yapılan İslam Konferansı toplantılarına,

Konferans kararlarını anayasasına ve dış politika ilkelerine uygunluğu ölçüsünde kabul ettiğine dair bir çekince mektubu vererek katıla gelmiştir.

Ancak, İslam Konferansı Örgütü Yasası, 14. maddesinde, üyelik için yasanın onaylanması koşulunu getirmiştir.

Anayasasının ve devlet felsefesinin temel taşlarından birisi olan laiklik ilkesine aykırı hükümler taşıyan İKÖ Yasasının onaylanması, Türkiye açısından, çözümü güç bir sorun oluşturmuştur. Bu sorunun çözümü için o tarihlerde Bakanlığımız Hukuk Müşavirliğince üç seçenek üzerinde durulmuştur.

1. Yasa'nın "Anayasaya uygunluğu ölçüsünde" onaylanması. Bu seçenek, örgüt yasasına bibakıma genel rezerv konulması anlamını taşımaktadır. Oysa, örgüt yasasında üye ülkelerin genel rezerv koyabileceğine dair herhangibir hüküm bulunmamaktadır. Kaldı ki, örgüt yasasının, esasa ilişkin başlangıç ve amaçlar bölümü laiklik ilkesine aykırı olduğundan, "Anayasaya uygunluğu ölçüsünde" onaylanması uygulamada pek anlam taşımamaktadır.

2. Yasa'nın koşulsuz onaylanması.

Bu seçenek, dışa yönelik olarak İKÖ yasasının koşulsuz onaylanmasını öngörmekte, ancak diğer taraftan içe yönelik olarak "Konferans kararlarının anayasaya ve dış politika ilkelerine uygun" olması koşulunun ayrıca vazedilmesini içermektedir.

3. Fiili durumun devamı.

Bu formül, İslam Konferansı Yasasının koşulsuz onaylanmak üzere TBMM'ne sevk edilmesini ve bu arada İKÖ çerçevesinde yapılan her toplantıya çekince mektubu verilerek katılınmasına devam olunmasını öngörmektedir.

Nihayet "İslam Konferansı Yasasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı" 1976 yılında TBMM'ne sevk edil-

miştir. Bu tasarının gerekçesinde, Türkiye'nin halen İKÖ'ne üye olduğuna işaretle, üyeliği hukuki planda tekemmül etmemesinden ötürü, gerek bütçe katılım paylarının ödenmesinde, gerek örgütün yan kuruluşlarıyla ilişkilerinde ortaya çıkan yasal boşluklardan kaynaklanan güçlüklere değinilmektedir.

Söz konusu tasarı, Meclis'te görüşülmeyerek kadük olmuş ve yeniden incelenmek üzere geri alınmıştır.

İKÖ yasasının onaylanması konusunda bugüne kadar bunun dışında, herhangibir işleme tevessül olunmamıştır.

Bu durumda, Türkiye, İKÖ Yasasının 14. maddesinde öngörülen onay koşulunu yerine getirmediği halde üye devlet konumunu muhafaza etmekte, üyelikten kaynaklanan yükümlülüklerini yerine getirmekte, bu bağlamda örgüt ve üyesi bulunduğu yan kuruluş bütçelerine katılım paylarını ödemektedir.

Ayrıca, katılınan her toplantıya, "konferans kararlarının, anayasamıza ve dış politika ilkelerimize uygunluğu ölçüsünde kabul edileceğine" değgin çekince mektubu verilmesine ilişkin uygulama sürdürülmektedir.

7 Haziran 1993

AZİZ NESİN'İN
BİR TUTAM
AYDINLIK
ADLI
KİTABINDAN
ALINMIŞTIR.

Ah Şu "Türkiye'nin Âli Menfaati"

Resmî yazılarda, örneğin devletlerarası yazışmalarda noktalama işaretlerinden ikisi hiç kullanılmaz, biri de çok seyrek kullanılır. Bunlar "üç nokta", "ünlem" dediğimiz noktalama işaretiyle seyrek olarak da "noktalı virgül"dür. Çünkü bu işaretler duyguyu, duyarlılığı, duygusallığı anlatır. Resmî yazılarda, hele devletlerarası yazışmalarda yürek çarpmaz, nabız atmaz. Kızıldığı, sevinildiği, sevildiği ve sevişildiği, coşkulanıldığı zamanlarda ünlem ve üç nokta imdadımıza yetişir. Örneğin dünkü yazımda sunduğum Dışişleri Bakanlığı Özelkalem Müdürlüğü'nün not yazısında da duyguları anlatan bu işaretler yoktu. Yoktu ama bu notu yazanın nasıl tedirginlik içinde kıvrandığını anlamak hiç de zor değildi. Kıvranıyor, çünkü devletin (aslında hükümetin) resmî görüşünü yansıtmak zorunda olduğu için, halk ağzıyla, kıvırtmak zorunda kalmıştır. Kişi olarak laik bir kimse olduğu, resmî yazıda konulmamış bulunan üç nokta ve ünlem işaretleri konulmaları gerekli yerlerine konulursa, bu kimsenin nasıl bir tedirginlik içinde kıvranmış olduğu anlaşılır.

Bir yazımda devlet kurumlarının, gericilerin, bağnazların, yobazların ve köktencilerin egemenliğinde olduğunu, onların işgalinde bulunduğunu, bu gidişle devletin zapt olunacağını belirterek, büyük tehlikeyi göstermiştim. Bu konuda elimizde istatistik veriler olmadığı için işgalin ne oranda olduğunu söyleyemem. Devlet kurumları içinde, bu bağnaz ve yobazların ençok yuvalandığı yerler, Eğitim Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Kültür Bakanlığı ve sırayla öteki bakanlıklardır. Şimdilik enaz yerleşebildikleri devlet kurumları da ordu ve Dışişleri

Bakanlığıdır. İşte Dışişleri Bakanlığı özelkaleminden dünkü yazımdaki not yazısını yazan kişi, belli ki, anayasamızdaki laikliğe karşın, laik olmayan bir İslami kuruluş olan İslam Konferansı Örgütüne (İKÖ) katılmamızdan tedirgindir ve bu notu kaleme alırken, bir bürokrat olduğundan resmî politikaya uymak zorunda olduğu için, istemeyerek bile olsa kıvırtmak durumunda kalmıştır.

Türkiye Dışişleri, Anayasamızın 2. maddesini çiğneyerek, katıldığı İKÖ yasasının da 14. maddesini çiğneyerek, İKÖ'ye her katılışında bir çekince uydurmuştur ki, bu çekince, Arap Müslümanların hiç de yabancısı olmadıkları bir şeriat hilesi "hile-i şer'iye"dir. Örneğin, Dışişleri Bakanlığı zamanında Vahit Halefoğlu'nun, İKÖ'ne katılmayı onurla kabul ettiği belgedeki çekince şöyledir:

Kazablanka, 18 Ocak 1984

Ekselansları, 16 Ocak 1984 tarihinde Kazablanka'da toplanan Dördüncü İslam Ülkeleri doruk konferansında alınan kararları ve sonuç bildirgesini Türkiye Cumhuriyeti Hükümetinin, anayasamız ve dış politika ilkelerimize uygunluğu ölçüsünde kabul ettiğini bildirmekten onur duymaktayım.

Uygar dünyaya kendimizi beğendirmek için başımızı sola çevirip, "Good Morning, biz laikiz!" diyeceğiz, Müslüman dünyasına kendimizi beğendirmek için başımızı sağa çevirip "Sabah hayr, elhamdülillah, T.C. Devleti Müslümandır!" diyeceğiz.

Benim de bulunduğum, Cumhurbaşkanı Cemal Gürsel'in bir basın toplantısında, bir Fransız gazeteci Gürsel'e şöyle sormuştu:

— Kurtuluş Savaşı vermiş Türkiye, bugün nasıl oluyor da Cezayir'in bağımsızlık savaşını desteklemiyor?

Cemal Gürsel arkasında dikilmiş Zeytinoğlu'na baktı, imdat istercesine sağ ve sol gerisindeki duvarlara baktı, sonra dersini birden anımsamış gibi şöyle dedi (aynen):

— Türkiye'nin âli menfeatleri her neyi icap ettiriyorsa biz onu yaparız!

Hani "Al da rafa koy, gerektiğinde kullanırsın!" dedikleri bir laftır bu "Türkiye'nin âli menfeatleri." İşte şimdi gerekiyor, raftan indirip kullanıyorlar.

8 Haziran 1993

AZİZ NESİN'İN
BİR TUTAM
AYDINLIK
ADLI
KİTABINDAN
ALINMIŞTIR.

Aczmendîlerden Mektup Var

Mektup yeni değil, 20 Nisan tarihli, Aydınlık yayımlanmaya başlamadan on gün önce. Bu mektubu, "Aczmendî Mensupları namına H. Müslim Gündüz" Başbakan'a göndermiş. Bir fotokopisini de bana postalamış. Mektubu yazan Aczmendî Dergâhının şeyhi Bay H. Müslim Gündüz ama, bu mektubu APS'yle (acele posta servisi) bana ve sanırım o zamanki Başbakan, şimdiki Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'e gönderen, tıpkı Müslim Gündüz gibi açık adresi belli, APS zarfının üstünde yazılı olan Ubeydullah Zeki Özdemir'dir.

O mektubu buraya olduğu gibi aktaracağım. Aktarmadan önce açıklamak istediğim bikaç şey var:

1- Herzaman ama özellikle Aydınlık'taki başyazılarımda iddia ettiğim bişey var. "Devlet kurumlarının içinde (yani devletin içinde) şeriatçılar, bağnazlar, yobazlar vardır. Daha açık söyleyeyim, devletin içinde devletin öz kendisine karşı olanlar, düşman olanlar bulunmaktadır. Bu, salt bir iddia değil, aynı zamanda çok büyük bir suçlamadır. Dünyanın hangi uygar ülkesinde böyle bir iddia yapılsa, hemen hergün Aydınlık gazetesini toplatma kararı alan savcılar, bu iddiada bulunan insanı çağırıp iddiasını kanıtlamasını isterler. Ben burda devlet gericilerin, şeriatçıların, yobazların işgalindedir ve bunların sayısı günden güne artmaktadır, bu gidişle toptan teslim olunması yakındır, diye bar bar bağırıyorum, kimse tınmıyor. Kimse tınmıyor ama, laik ve demokrat Türkiye Cumhuriyetinin çok sayın kimi savcıları gazetemizi toplatıyorlar. Nasrettin Hoca'nın

750 yıl önce söylediği şu söz bugün de doğruluğunu koruyor: "Bu köyde taşları bağlamışlar, itleri salmışlar!"

2- Şeriatçıları kutlarım. Eskiden devletten korkarlardı. Şimdi, belki de devlet onlardan çekiniyor ki, şeriatçılara bişey yapmıyor ve şeriatçılar açıkça "şeriat istiyoruz!" diyebiliyorlar. Ben de bundan yanayım. Eskisi gibi adsız, adressiz değil, açık ad ve adresleriyle mektup yazabiliyorlar. Atatürk düşmanı olduklarını açık açık söyleyebiliyorlar.

3- Anayasada yazılı Devletin laik olduğu nasıl doğru değilse, yine Anayasada yazılı Devletin Atatürk ilkelerine bağlı olduğu da doğru değil.

Cumhuriyetimizin kuruluş yıllarında bir ekonomi bakanımız vardı. Adı Sırrı Bellioğlu. Kıbrıslıydı. Tek parti iktidarı dönemindeydi. İsmet Paşa millî şefti. Sırrı Bellioğlu ülkenin yönetimini beğenmiyor ve eleştiriyordu. Eleştirilerinin hedefi millî şef İsmet Paşaydı. Eleştirilerini zamanın hem genel baskısı, hem sıkıyönetim baskısı yüzünden açıkça yapamıyor (2. Dünya Savaşı günleri), imzasız mektuplarla İsmet Paşanın kendisine gönderiyordu.

Sık sık gönderilen bu mektuplar Cumhurbaşkanlığınca o zamanlar MAH denilen MİT'e verildi ve MİT ilgilileri, eski İktisat Bakanı Sırrı Bellioğlu'nu Istanbul Sirkeci'de Büyük Postane'de posta kutusuna, İsmet Paşaya yazılmış mektubu koyarken suçüstü yakaladı.

Sırrı Bellioğlu yıllarca hapis yattı. Sanırım on yıla mahkûm olmuştu. Ben kendisini Sultanahmet Cezaevinde tanıdım ve cezaevinden çıkınca da dostluğumuz sürmüştü. Sırrı Bellioğlu'nun İsmet Paşaya imzasız yazdığı o zamanki eleştirilerini, hatta çok daha ağırlarını bugün gazetelerde hemen her köşe yazısında okuyoruz. Ama Aczmendî tarikatı Şeyhi H. Müslim Gündüz'ün mektubundaki tehditler gibi tehditler yoktu

o mektupta. Örneğin, 1920 yılındanberi Türk devleti şeriata uymadığı için artık sabrımız taşmıştır, denilmiyordu.

Söz konusu mektup 20 Nisan'da Başbakan Süleyman Demirel'e gönderilmişti. APS ile gönderildiği için, Demirel'in eline geçmiş olmalı. Geçmediyse bile, Başbakanlıkta konuyla ilgili birinin eline kesinlikle geçmiştir. Devlet bu tehdit mektubunu alınca, birbuçuk aydanberi ne yapmıştır? Görünürde hiçbişey yapmamıştır ama Aczmendîler Ankara'ya yürüyüşe geçebilmişlerdir. Bu durumda devlet, haberli olduğu bir tehdide karşı bile bişey yapmamışsa, devletin içinde ya Aczmendîler yada onları koruyanlar var demektir.

Yarınki yazımda, Aczmendî Şeyhinin mektubunu yayımlayacağım.

9 Haziran 1993

AZİZ NESİN'İN
BİR TUTAM
AYDINLIK
ADLI
KİTABINDAN
ALINMIŞTIR.

"Laiklik Hastalığına Tutulmuş Dinsiz, İmansız Sürüler"

Geçen günkü yazımda, Aczmendî tarikatı şeyhinin Başbakan'a (şimdiki cumhurbaşkanına) gönderdiği mektup üzerine yorumlarımı açıklamıştım. Söz konusu mektubu aktarıyorum

20.04.1993 Salı
BAŞBAKANLIK YÜKSEK KATINA ANKARA

1920 tarihinden başlayarak biriki seneye kadar pasif ve ondan sonra da alenî bir şekilde şeriat-ı Muhammediyeye devlet ağzıyla yapılan küfür ve hakaretler artık sabrımızı taşırmak noktasına gelmiştir. Bu hal dünyanın hiçbir devletinde ve tarihin hiçbir devrinde görülmüş şey değildir. Görülmüş müdür ki, bir millet bütün bir dünya tarafından işgal edilsin, esarete alınmak istensin, zincire vurulsun, fakat o millet örfünü, ananesini, dinini, namusunu ve vatanını bir şahlanışla kurtarsın, idaresini kendisinden zannettiği insanlara versin de, bu sefer o idareciler, hiçbir düşmanın yapamayacağı hertürlü hakareti kendi mazlum milletine çevirsin?

Evet, devletin küfrettiği şeriat kanunları; Müslümanın namazı demektir, şeriat hac demektir, şeriat zekat demektir, şeriat oruç demektir ve kelime-i şahadet demektir. Şeriat Beytullah, peygamber ve Allah demektir. Şeriat Kuran-ı Azimüşşan demektir. İşte devlet şeriata küfretmekle bütün bunlara küfretmektedir. Acaba devlet, bu büyük küfürbazlığa ne zamana kadar müsaade edecektir? Acaba bu devlet, milletim dediği

insanların en mukaddes varlıklarına hakaret etmekten ne zaman vazgeçecektir?

Nerede bir imansız, Allahın gazabına uğrasa, ne zaman bir 23 Nisan, bir 19 Mayıs veya bilmem hangi gün olsa devletin bütün ağızları en sunturlu küfürlerle Allahın nizamına ve Müslümanın dinine, namusuna karşı hücuma geçerler.

Devlet, bu laiklik hastalığına tutulan dinsiz imansız sürülerin sokakları doldurup Müslümanların herşeyi demek olan şeriata küfrettirmeyi önleyemezse, bizlere de nefsi müdafaa hakkı doğmaz mı?

Bizler asayişi bozmak taraftarı değiliz. Bizler bu topraklarda kan dökülmesini istemiyoruz. Fakat bizden olduğunu bitürlü ispat edemeyen bu devlet de, bütün dünya da bilir ki: Allah göstermesin, Kuran uğrunda fiili bir mücadeleye icbar edilirsek, kafirlerin dünyaları başlarına zindan olur, pis canlarını cehenneme gitmekten kurtaramazlar.

Biz hükümetin başı olan sizlerden bu küfürbazlığa bir son verdirmenizi ve her vesile ile inançlarımıza hakaretler yağdırılmamasını, bilhassa bunu vergilerimizle beslenen devletin salahiyetli ağızlarıyla yapılmasının önlenmesini talep ediyoruz. Yetmiş senelik T.C. idaresinin bitek defa olsun bu milletin hükümeti olduğunu ispat etmesini sizlerden görmek istiyoruz.

Son sözümüz "Hasbünallahi ve nimel vekil"dir.

Aczmendî Mensupları Namına
H. Müslim Gündüz

Bu mektuba karşı hiçbir tepkinin gösterilmemiş olması, devleti gerici ve bağnazların kanser gibi sarmış olduğu yolunda kuşkunun çok ötesindeki düşüncemi pekiştirmektedir. Özellikle Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel, İsmet Paşa gibi, devlet kavramına değer veren ve devleti kutsal sayan bir kişi

izlenimi veriyor konuşmalarıyla. Nasıl oluyor da devletin aşağılanmasına ve tehdidine bu ölçüde izin veriyor? Bunu anlamak gerçekten zordur.

"Laiklik hastalığına tutulmuş dinsiz, imansız sürüler!.." Yenir yutulur bir aşağılama değil bu. Devlet önce kendini korumalıdır. Kendini bile koruyamayan devlet beni nasıl koruyabilir? Devletin beni koruması da, ilerde yazmayı tasarladığım bir gülmece öyküsünden başka bişey değil.

11 Haziran 1993

AZİZ NESİN'İN
BİR TUTAM
AYDINLIK
ADLI
KİTABINDAN
ALINMIŞTIR.

Ne Demiştik?

Burda bikaç kez yazmıştık. Ne demiştik? Devlet kurumlarının içinde demokrat olmayan, laik olmayan bağnazlar, gericiler, yobazlar vardır. Yüzde kaç? Bilemeyiz. Ama görünüşe göre, günden güne artmaktadır ve şimdilik yüzde elliyi geçmiştir. Bunların büyük bölümü, Ionescu'nun *Gergedan* adlı oyununda insanların gergedanlaştıklarının ayrımında bile olmadıkları gibi, öyle yavaş yavaş etki ve yoğun etki altında kalmışlardır ki, gerici olduklarının ayrımında bile değildirler. Sorarsanız kendilerine, demokrat ve laik olduklarını rahatlıkla söyleyebilirler. İşte buyüzden "Devlet devlete karşıdır" demiştim. Devletin içindeki yobazların ve kendilerini demokrat sanan yobazların sayıları günden güne artarken, gerçek demokrat ve laiklerin sayısı da günden güne azalmaktadır. Bu gidişle, büyük çoğunluğu sağladıkları zaman devleti işgal eden bağnazlar teslim almayı da ummaktadır. Devleti oluşturan kurumların en büyüğü ve en örgütlüsü olduğu için fiilen devletin ta kendisi sayılması gereken hükümetin içinde de gericiler çöreklenmişlerdir. Eğitim, Kültür, İçişleri bakanlıkları gibi bakanlıklarda sayıları çoktur, Savunma ve Dışişleri bakanlıkları gibi bakanlıklarda sayıları azdır.

Bu sav salt bizim değildir, yaşanan olaylarla da belgelenerek kanıtlanmaktadır.

9 Haziran günü, Kürt Sorunu Kurultayının hazırlığı için Ankara'ya gittiğimde, kimi gazeteciler bana, Refah Partisi Grup Başkanvekili Şevket Kazan'ın bir gün önceki basın toplantısındaki çok önemli sözlerinin gazetelerine iletildiğini ama büyük

satışlı gazetelerinde yer almadığından yakındılar. Söz konusu haber gerçekten çok önemliydi. Gericilerin devlet güçleri içinde nasıl yuvalandığını, milletvekillerine nasıl baskı yaptıklarını gösteren bu haber, Aydınlık'ın 10 Haziran tarihli sayısında çıkmıştır. Haber şu:

Refah Partisi Grup Başkanvekili Şevket Kazan, partisinin bazı il örgütlerine gelen resmî polislerin, *Şeytan Ayetleri*'nin yayımlanmasını kastederek, "Maneviyata saldırıya neden takipsiz kalıyorsunuz?" dediklerini açıklayarak şöyle dedi:

"Partilileri sokağa dökmek istemektedirler. Bu, maksatlıdır. İşin enteresan yanı, bu öneriyi getirenlerin Emniyet mensubu olmalarıdır. İçişleri Bakanı bir komplo peşinde mi? RP'ye bir oyun mu düşünmektedir? Şunu hemen ifade edeyim ki, RP bu oyunlara gelmeyecektir. Teşkilatımız disiplinli, genel merkeze bağlı, hiçkimsenin oyununa gelmeyecek şekilde eğitimlidir."

Biçok ilde devletin kolluk gücünden resmî görevliler, Refah Partisi örgütüne başvurarak, *Şeytan Ayetleri*'ni yayımlayan gazetemize kovuşturma açılmasını istemişler. Şevket Kazan bunu, İçişleri Bakanlığının RP'ye düzenlediği bir komplo olarak görüyor. Ben hiç de öyle görmüyorum. Bu, İçişleri Bakanlığında, Güvenlik Güçleri içinde çöreklenmiş olan bağnaz dincilerin kendi girişimleriyle yapılmış bir başvurudur. RP'ye başvurmuş olmaları da o partiyi kendilerine en yakın duyumsamış olmalarındandır. Ama diyelim ki, İçişleri Bakanlığı RP'ye bir komplo hazırlamış olsun, kadrosu içinde bu kafa yapısında insanlar bulunduğuna göre, İçişleri'ne yobaz ve bağnaz polisler de yerleşmiş demektir. Açık gerekçelerimi göstererek, silah taşıma ruhsatı istemimi bildiren dilekçeme tam birbuçuk yıl yanıt vermeyenler de ve bunlar için hâlâ soruşturma açmayanlar da işte bu bağnaz ve yobaz polislerdendir.

Bigün beni *Şeytan Ayetleri* yada bağnazlığa karşı yazılarımdan dolayı öldürecek olurlarsa, katillerimin arasında bir RP'linin bulunacağını hiç sanmıyorum. Yok olmamı isteseler de, cinayete başvuracaklarına inanamıyorum.

Biz ne demiştik? Gericiler, bağnazlar, yobazlar devletin içindedir ve sayıları hergün artmaktadır ve devlet devlete karşıdır. İşte tanık ve işte belgesi. Bakalım Şevket Kazan'ın bu açıklaması karşısında hükümet ne yapacak? Sonucu merakla bekliyoruz.

13 Haziran 1993

AZİZ NESİN'İN
BİR TUTAM
AYDINLIK
ADLI
KİTABINDAN
ALINMIŞTIR.

Heeey Savcılar, Nerdesiniz?

Devlet kurumlarını dinsel gericilerin, bağnazların, yobazların ve köktencilerin işgal etmiş olduklarını kaçtır yazıyorum. İlgilenmeleri gerekenlerin kılı kıpırdamıyor. Bu kılı kıpırdamayanların, Aydınlık'ı toplatmak çabasıyla tüyleri diken diken oluyor.

Şeytan Ayetleri'nden bölümler Aydınlık'ta yayımlandığı günlerde savcılık yolu ve mahkeme kararıyla hergün Aydınlık toplatılıyordu. Bu günlerden birinde, Kuran'dan ayetler yayımlanmış, ne yazıldığını bile okumadan toplatma kararı verilerek, Kuran'dan ayetlerin yayımlandığı Aydınlık da toplatılmıştı. Oysa aynı günlerde gericilik, yobazlık, bağnazlık, ilgililerin bu üstü örtülü hoşgörüsüyle iyice azmış, şahlanmıştı ve savcılarımız buna açıkça göz yumuyordu. Yani devleti oluşturan her kurumun içine girip iyice yerleşen gericilik, bağnazlık, adalet kurumlarının içine de dolmuştu. Bunun, Prof. İlhan Arsel'in *Aydın ve Aydın* kitabının toplatılıp yasaklanmasında olduğu gibi, biçok alanda tanığıyız. Oysa adalet, insanların başka hiçbir umarları kalmayınca en son başvurup sığınacakları yerdir. Öyle görünüyor ki, bu en güvenilmesi gereken kale de gerici ve yobazların eline geçmiştir.

25 Haziran günlü Aydınlık'ta çıkan İdris Ardağ'ın yazısı, yurdumuzda dinsel gericiliğin hangi aşamaya geldiğini göstermesi bakımından ibret vericidir. O yazıyı okumuş olsanız bile, yine de kimi bölümlerini yazıma aktarıp, hâlâ demokrat ve laik savcılarımız kalmışsa, bikez daha onların dikkatini

– çekebilirsem – çekmek istiyorum, İdris Ardağ'ın söz konusu yazısından bir bölümü olduğu gibi sunuyorum.

"4 Mayıs 1993 tarihli Ümmeti Muhammed dergisinden:

'Menderes'le başlayan sapıklık Özal'la noktalanmıştır.'

'Bırakın başkomutanlığı, M. Kemal Anadolu'nun kurtuluş savaşında tek kurşun dahi sıkmayan haindi.'

'Çan sesleri altında ölmekten daha daha korkunç şey, M. Kemal'in heykellerinin gölgesinde ölmektir.'

'M. Kemal'in bu rezil rezalet hayatı, onun Dolmabahçe Sarayında geberene kadar devam etmiştir.'

'Babıâli'nin bab-ı adisinde Aziz Nesin adında bir köpek oturur.' 'Piyon, bunak, oyuncak hayvandan daha aşağı.'

'Ataputun bir katil, bir adi, bir şerefsiz, bir haysiyetsiz, bir vicdansız kişi olduğu hepimizce bilinmektedir.'"

Devlet kurumlarını, bu arada Adalet Bakanlığını da işgal etmiş bulunan dinsel gericilerin sayesinde Türkiye'nin düştüğü çukur işte budur. *Şeytan Ayetleri*'nden bikaç bölümün yayımlanmasına bile demokrasinin koşulu olan hoşgörüyle bakamayan, yayımlanmış Kuran ayetlerini, *Şeytan Ayetleri* sanarak gazetemizi toplatan savcılar, Ümmet-i Muhammed dergisinin bu yayınına karşı ne yapmıştır ey ümmet-i Muhammet?

Bu dergi apaçık suç işlemiştir, bir kamu suçu. Adalet Bakanlığı yada doğrudan savcılar, Aydınlık'ta İdris Ardağ'ın yazısı çıkana dek bu yazı için bir kovuşturma açmış mıdır? Hatta Aydınlık'ta bu eleştiri çıktıktan sonra olsun, kovuşturma açılmış mıdır? Ve niçin, görevlerini yapmayan görevliler için kovuşturma açılmıyor?

Görüyorsunuz işte, iktidara geçer geçmez, Türkçeleştirilmiş ezan geriye ve gericiliğe dönerek Arapçalaştıran ve ilk işi hacca

gitmeyi özgür bırakan Menderes'in ölüsü bile, gericilerin lanetinden kurtulamamıştır. Ne denli ödün verseniz, sizler de onların kargışından yine kurtulamayacaksınız.

Ancak Adalet Bakanlığının istemiyle ve aklanmakla sonuçlanan siyasal ve toplumsal davalar açan savcılarımız, nerelerdesiniz ve hâlâ Atatürkçü müsünüz, hâlâ kendinizi demokrat ve laik mi sanıyorsunuz?

30 Haziran 1993

AZİZ NESİN'İN
BİR TUTAM
AYDINLIK
ADLI
KİTABINDAN
ALINMIŞTIR.

Cennette Neler Var?

Müslüman olsun olmasın, her aydının okuması gerekli hatta zorunlu olan kitapların başında, bence göksel din kitapları gelir. Türkler için de elbet, Kuran, en okunması gereken kitaptır. Neyse Kuran Türkçe'ye çevrilmiş sonunda, anlaşılmadan okunan bir kitap olmaktan çıkmıştır. Kuran'ın Türkçe'ye biçok çevirisi var. Bence bunların, çevirisine en güvenilir olanı, Diyanet İşleri Başkanlığının yayını *Kuran-ı Kerim ve Türkçe Anlamı (Meal)*'dır.

Kitaplığımdaki sekiz Kuran çevirisinden, doğru çevrildiğine en güvendiğim, üç cilt olarak 1961 yılında yayımlanmış olanıdır. Başında o zamanki Diyanet İşleri Başkanlığı H. Hüsnü Erdem'in önsözüyle Dr. Hüseyin Atay ve Dr. Yaşar Kutluay'ın "Türkçe Anlam Hakkında Açıklama" başlıklı yazısı vardır.

İşte bu çeviriden, değişik sûrelerdeki ayetlerden cennet üzerine söylenmiş (indirilmiş, nazil olmuş) olanlarını derledim. Yorumunu ilerde yapmak üzere bu ayetleri, Kuran'ı okumamış okurlarım için sunuyorum:

Hacc Sûresi 23:

Doğrusu Allah, inanıp yararlı iş işleyenleri altından ırmaklar akan cennetlere koyar. Orada altın bilezikler ve inciler takarlar. Oradaki elbiseleri de ipektendir.

Secde Sûresi 19:

İnanıp yararlı iş işleyenlere gelince, onların yaptıklarına karşılık varacakları cennet konakları vardır.

Tur Sûresi 20-25:

İşlediklerinizden ötürü dizi dizi tahtlara yaslanarak, afiyetle yiyin için. Onlara ceylan gözlü eşler veririz.

Cennette olanlara diledikleri meyve ve etten bol bol veririz. Orada birbirleri ile saçma söyletmeyen ve günaha sokmayan içki kadehlerini tokuştururlar. Sedefteki inciler gibi gençler, yanlarında dolaşırlar. Birbirlerine dönüp soruşurlar.

İnsan Sûresi 20-21:

Yanlarında ölümsüz gençler dolaşır. Onları gördüğünde saçılmış birer inci sanırsın. Üzerlerinde ince yeşil ipekli, parlak atlastan giyimlikler vardır. Gümüş bileziklerle süslenmişlerdir.

Rahman Sûresi 48-54:

Bu iki cennet türlü ağaçlarla doludur. Bu cennetlerde akan iki kaynak vardır. Bu cennetlerde hertürlü meyveden çift çift vardır. Orada, örtüleri parlak atlaslara yaslanırlar. İki cennetin meyvelerini de kolayca toplarlar.

Oralarda, bakışlarını yalnız erkeklere çevirmiş daha önce ne insan ve ne de cinlerin dokunmuş olduğu eşler vardır. Onlar, yakut ve mercan gibidirler.

Rahman Sûresi 62-76:

Bu iki cennetten başka iki cennet daha vardır. Renkleri yemyeşildir. İkisinde de fışkıran iki kaynak vardır. İkisinde de türlü meyveler, hurmalıklar ve nar ağaçları vardır. Orada iyi huylu güzel kadınlar vardır. Çadırlar içinde ceylan gözlüler vardır. Onlara da önce ne insan, ne de cinler dokunmamıştır.

Cennetlikler orada yeşil yastıklara ve harikulade işlemeli döşeklere yaslanırlar.

Nebe Sûresi 12-16:

Orada akan kaynaklar vardır. Orada yükseltilmiş tahtlar vardır. Sıra sıra yastıklar, serilmiş yumuşak tüylü halılar vardır.

Nebe Sûresi 34:

Allaha karşı gelmekten sakınanlara kurtuluş, bahçeler, bağlar, göğüsleri tomurcuklanmış yaşıt kızlar ve dolu kadehler vardır.

Vakra Sûresi 15-16-17:

Mücevherlerle işlenmiş, tahtlar üzerindedirler. Karşı karşıya yaslanmışlardır. Kocamak nedir bilmeyen oğlancıklar onları dolanacaklardır. Nain şarabından doldurulmuş testiler, ibrikler, bardaklarla içtikleri ne başları ağrıyacak, ne de sersemleyeceklerdir.

Dikensiz akasyalarla, tepeleri yemiş dolu muz ağaçları arasında uzayıp giden bir gölgeliktir.

Vakra Sûresi 35-38:

Biz ceylan gözlüleri, defterleri sağdan verilenler için yeniden yaratmışızdır. Onları bakire, eşlerine düşkün ve yaşıtları kılmışızdır.

Muhammed Sûresi 15:

Allaha karşı gelmekten sakınanlara söz verilen cennet şöyledir:

Orada temiz su ırmakları, tadı bozulmayan süt ırmakları, içenlere zevk veren şarap ırmakları, süzme bal ırmakları vardır.

Bunların durumu, ateşle temelli kalan ve bağırsaklarını parça parça edecek kaynar su içirilen kimselerin durumu gibi olur mu?

1 Temmuz 1993

AZİZ NESİN'İN
BİR TUTAM
AYDINLIK
ADLI
KİTABINDAN
ALINMIŞTIR.

Ya Cehennemde Neler Var?

Dün, Kuran'daki cennete ilişkin ayetleri aktarmıştım. Bugünkü yazımda da, yine hiçbir yorumda bulunmadan, Kuran'daki cehenneme ilişkin ayetleri aktaracağım. Bilindiği üzere, Kuran'ın Türkçe'ye çevrilmesini isteyen Mustafa Kemal Atatürk'tür. Böylece, niçin gericilerin, bağnazların, yobazların, köktencilerin Atatürk'e düşman olduklarını anlamamız kolaylaşacaktır. Onlar, Kuran'ın Türkçe'ye çevrilmesini istemediler. Çünkü Türkçe'ye çevrilince, Allahın (kelamı) ne dediğini Türkler de anlayacaktı. Peki Türkçe'ye çevrildi de Türkler Kuran'ı anladı mı? Okuryazar olanların içinden, Kuran çevirisini okuyanlardan anlamak isteyenler elbet anlamış olmalıdır.

Bakara Sûresi 257:

Allah inananların dostudur. İnkâr edenlerin ise dostları putlardır. İşte onlar cehennemliktir.

Al-i İmran Sûresi 12:

Ey Muhammed! İnkâr edenlere; "Yenileceksiniz. Cehennemde toplanacaksınız, orası ne kötü döşektir" de.

Nisa Sûresi 54-55-56:

İbrahim ailesine kitap ve hikmet verdik, onlara büyük hükümranlık bahşettik. Onlardan, ona inanmayanlar ve yüz çevirenler vardı. Çılgın bir alev olarak cehennem yetti. Doğrusu ayetlerimizi inkâr edenleri ateşe yaslayacağız, derilerinin her yanışında azabı tatmaları için onları başka derilerle değiştireceğiz.

Nisa Sûresi 11-19:

Onlar, Allahın lanet ettiği azgın şeytana tapanlar, işte onların varacağı yer cehennemdir.

Nisa Sûresi 140:

Allah münafıkları ve kafirlerin hepsini cehennemde toplayacaktır.

En-Am Sûresi 70:

İnkâr etmelerinden dolayı, kızgın içecek ve can yakıcı azap onlaradır.

En-Am Sûresi 157:

Ayetlerimizin yüz çevirenleri, yüz çevirmelerinden ötürü kötü bir azapla cezalandıracağız.

Araf Sûresi 40-41:

Ayetlerimizi yalanlayıp, onlara karşı büyüklük taslayanlara cehennemde bir yatak ve üstlerine örtüler vardır. Zalimleri böyle cezalandırırız.

Enfal Sûresi 25:

Kabe'deki tapınmaları ıslık çalmak ve el çırpmaktan başka bişey değildir. İnkârınıza karşılık artık azabı tadın.

Allahın temizi mundardan ayırmış olması, mundarları üst üste koyup, hepsini yığarak cehenneme yerleştirmesi içindir. İnkâr edenler cehennemde toplanacaktır.

Not: Kabe, M.Ö. 4000 yılında güneşe tapanlar –Sabiiler– tarafından yapılmış bir tapınaktır. Onların ibadetini belirtiyor ve kendilerini mundarlık ile suçluyor.

Tevbe Sûresi 63-64:

Allaha ve peygamberine karşı koymaya kalkışana, ebedi kalacağı cehennem ateşi bulunduğunu bilmezler mi? Büyük rezillik budur. Alay edin bakalım, Allah çektiğiniz şeyi ortaya koyacaktır.

Tevbe Sûresi 73:

Ey peygamber! İnkârcılarla, iki yüzlülerle savaş, onlara karşı sert davran. Varacakları yer cehennemdir.

Not: İki yüzlü denilenler, Muhammed'den yana görünüp, sonra cayanlardır.

Kehf Sûresi:

Dileyen inansın, dileyen inkâr etsin. Şüphesiz zalimler için duvarları çepeçevre onları içine alacak bir ateş hazırlamışızdır. Onlar yardım istediklerinde erimiş maden gibi yüzleri kavuran bir su kendilerine sunulur. Ne kötü bir içecek ve cehennem ne kötü bir duraktır.

Zuhrut Sûresi 65-74:

Ama aralarında gruplaştılar, ayrılığa düştüler. Kıyamet gününün can yakıcı azabına uğrayacak zalimlerin vay haline. Doğrusu suçlular, temelli kalacakları cehennemin azabı içindedirler.

Duhan Sûresi 37-43, 46-50:

Tûbba Milleti ve onlardan öncekiler mi? Onları yok etmişizdir. Çünkü onlar suçlu idiler. Doğrusu günahkârların yiyeceği zakkum ağacıdır. Karınlarında suyun kaynaması gibi kaynayan erimiş maden gibidir.

Suçluyu yakalayın, cehennemin ortasına sürükleyin, sonra başına azap olarak kaynar su dökün, denir.

Sonra ona tat bakalım hani şerefli olan, değerli olan yalnız sendin.

Not: "Tûbba" Yemen hükümdarlarına verilen addır.

Casiye Sûresi 9-10:

Ayetlerimizden bişey öğrendiğinde onu alaya alır. İşte bunlara alçaltıcı bir azap ve ardından da cehennem vardır.

Nebe Sûresi 22:

Cehennem yalnız azgınları bekleyen yerdir. Orada sonsuz kalacaklardır. Orada serinlik bulamayacaklardır. Kaynar su ve irin dışında bir içecek tadamayacaklardır.

Alak Sûresi 14-18:

Onu namaz kılmaktan men eden kimse, Allahın herşeyi görmekte olduğunu bilmez mi?

Amma bundan vazgeçmezse, ant olsun ki onu yalancı ve günahkâr perçeminden cehenneme sürükleriz. O zaman kafadarlarını çağırsın. Biz de zebanileri çağıracağız.

Sebe Sûresi 33:

İnkâr edenlerin boyunlarına demir halkalar vururuz.

Sebe Sûresi 52:

Onların korktukları zaman bir görsen artık kurtuluş yoktur. Cehenneme yakın biyerden yakalanmışlardır.

Fatur Sûresi 36:

İnkâr edenlere cehennem ateşi vardır. Her inkârcıyı böyle cezalandırırız.

Hakka Sûresi 29-33-37:

Kitabı kendisine solundan verilen kimse; kitabım keşke bana verilmeseydi, gücüm de kalmadı der.

İlgililere şöyle buyrulur; onu alın bağlayın, sonra cehenneme yaslayın, sonra onu boyu yetmiş arşın olan zincire vurun, çünkü o yüce Allaha inanmazdı. Günahkârların yiyeceği olan kanlı irinden başka bir yiyeceği de yoktur.

2 Temmuz 1993

AZİZ NESİN'İN
BİR TUTAM
AYDINLIK
ADLI
KİTABINDAN
ALINMIŞTIR.

Kavga Şairi Pir Sultan Abdal

Pir Sultan Abdal Kültür Derneğinin 4'üncü etkinliklerine katılmak üzere dört gündür Sıvas'tayım. Sıvas ili ve yöresi, ötedenberi halk ve saz şairlerimizin kaynağı olmuştur. Daha baştan ilgimi çeken şu oldu: Osmanlı'nın Sıvas Valisi Hızır (Hıdır) Paşanın buyruğu ile Pir Sultan asılalı dörtyüz yıl geçmişken, onun görkemli biçimde anılmasının dahaca dördüncü yılı... Düşünülmesi gereken bir sorun bu. Halk ve daha çok kırsal bölge halkı, asılmasından sonra dörtyüz yıldanberi Pir Sultan Abdal'ı kendiliğinden anagelmiştir. Ama resmî olarak, adına kurulmuş bir dernekçe Pir Sultan'ın anılmasının dördüncü yılı. Bu bile dört beş yüzyıldanberi Alevilere işletilen ve yapılan devlet baskısını gösterir.

Sazlarıyla birlikte gezginci derviş şairlere bizde abdal denilir. Ötedenberi "abdal"ın etimolojik kökenini merak ederim. 14 yaşındayken, yani 64 yıl önce, babamla birlikte Kadıköy'deki Cafer Ağa Camiine Cuma namazına gitmiştik. İmam, hutbesinde bu Anadolu abdallarının, abdal sözcüğünün dilsel kökenini şöyle açıklamıştı:

— Abdal'ın aslı "ab-ü dil"dir. Yani gönlü su gibi olan, su gibi akan demektir. Gönlü saf ve temiz anlamına gelir.

Bu açıklamanın doğruluğuna inanamıyorum. Bana daha çok dilimize girmiş yabancı sözcüklerin asıllarının Farsça ve Arapça olduğu uydurması gibi geliyor. Örneğin, maydanozun aslının "mide nüvaz", pırasanın aslının da "pür hassa" olduğu uydurmasında görüldüğü gibi. Hâlâ "abdal"ın dilsel kökenini bilemiyorum.

Kaygusuz Abdal, Pir Sultan Abdal gibi, biçok abdal mahlasını (tapşırma) kullanmış halk şairlerimiz vardır. Pir Sultan Abdal bitek kişi değil. Biçok – enaz dört – Pir Sultan Abdal vardır. Şiirleri bugüne kalanın, Pir Sultan Abdal'lardan hangisi olduğu kesin olarak bilinemez. Bundan çok daha önemli olanı, Pir Sultan Abdal'ların şiirlerindeki bileşik düşünce doğrultusudur. Bu durum, Pir Sultan'ları halkın özümsediğini, yığınların içinde eridiğini, halkın kendisi olduğunu ve halkın özlemini dile getirdiğini gösterir.

Pir Sultan Abdal şiirlerinin çok önemli iki ağırlığı vardır, biri kavga şiirleri, biri de propaganda şiirleri olmasıdır. Propaganda öğesi, estetik değerler ölçüsü içinde yapılınca şiirsel güzellik yaratılabilir. Yoksa, şiir aracılığıyla kaba propaganda yapılmış olur. Örneğin, Nâzım'ın şiirleri, şiirde propagandanın estetik düzeyde nasıl yapıldığının en güzel örnekleridir.

Pir Sultan Abdal, daha çok yoksul ve devlet baskısı altında ezilmiş kırsal bölge insanının başkaldırması için şiirlerinde bunun kavgasını vermiştir.

Yüksek tabaka aydınları yedi yüzyıl boyunca Yunus'u da, Pir Sultan'ı da görmezden gelmiş, yok saymıştır. Ama Yunus'u da Pir Sultan'ı da halk hiç unutmamıştır.

Pir Sultan, Aleviliğin propagandacısıdır. Türkiye'de Alevilik tarihi boyunca ilericiliğin, hoşgörünün simgesi olmuştur. Çünkü Alevilik hep muhalefette kalmış, hiçbir zaman iktidar olmamıştır. Buyüzden Aleviler soykırıma, genel kıyıma uğramıştır. İlericiliği ve hoşgörürlülüğü, salt öğretisinden değil, öğretisiyle birlikte sürekli muhalefette kalmış olmasından kaynaklanır. Muhalefet hep ister, iktidardansa hep istenir ve isteyenler hep haklı görülür. Alevilere yapılan kıyım, çok yakınlarda Kahramanmaraş olaylarında görülmüş bir tarihsel utancımızdır. Müslüman Müslümanı, Sünni Aleviyi öldürmüştür.

Nerde din ve ulusalcılık varsa, orada kesinlikle savaş da vardır. Tarih bu kanlı din ve ulusalcılık savaşlarıyla doludur. Durum böyleyken, dini yada ulusalcılığı ortadan kaldırmaya çalışmak hem olası değil, hem de doğru değildir. Yapılması gereken şey, bağnazlık yerine, dinler ve halklar arasında hoşgörü yerleştirmektir. Dünkü yazımda belirttiğim gibi, bütün dinlerin ve dinsizlerin ve ulusların birarada ve barış içinde yaşamalarının tek yolu hoşgörüdür.

Hiçbir söz, hiçbir değer sonsuza dek değerini koruyamaz. Zaman içinde her değerin değerliliği yıpranmaya uğrar. İlerleme, en değerli bilinen değerlere bile, çağın koşullarına uygun yenilikler ve çağcıl değerler katmakla olabilir ancak. Pir Sultan Abdal'ı da ölümünden dörtyüz yıl sonra canlı tutabilmek, zamanında onun çok değerli olan düşüncelerini ve o düşüncelerin şiirlerini, bugünün koşullarına uydurarak çağcıllaştırmakla olabilir. Pir Sultan Abdal'a kendi yaşadığı zamanın düşünceleriyle bağlı kalmak, bugün bir tür gericilik olur. Sünni-Alevi çatışması da böyle bir gericiliğin ürünüdür. Günümüzde Sünni-Alevi çatışmasını sürdürmek, sürdürmeye çalışmak, 1993 yılında 1560-90 yılını yaşamak demektir. Asıl Pir Sultan Abdal'ları sürdürenler yeni ve çağcıl Pir Sultan Abdal'lar olmalıdır.

5 Temmuz 1993

Ek:

Bu yazı, Sıvas'ta Madımak Otelinde 2 Temmuz 1993 günü öğleden sonra, gerici saldırganlar oteli kuşatıp taşlamaya başladıkları, "Sıvas Aziz Nesin'e mezar olacaktır", "Şeriat Devleti istiyoruz!" diye bağırdıkları, otel odasının pencere camlarının atılan taşlardan kırıldığı sırada yazıldı. Yazım bir gün önceki

konuşmamın özetidir ve bu konuşmamın Sıvas kıyımını kışkırtmaya neden olduğu savlanmaktadır. Bu yazı, yazıldıktan üç gün sonra gazeteye ulaştırılabilmiştir, beş saat sonra da Madımak oteli yakılarak, içindeki 37 aydın öldürülmüştür.

AZİZ NESİN'İN
BİR TUTAM
AYDINLIK
ADLI
KİTABINDAN
ALINMIŞTIR.

Suçlu Kim?

Şimdi sıra suçluyu arayıp bulmaya geldi. Sıvas'taki toplu cinayetin yada cinayetlerin faili yada failleri kim?

Bütün ötekiler gibi, gözümüzün önünde dikilmiş durup duran "faili malum" bir cinayet mi? Şimdi savcılar kolları sıvayıp araştırmaya başlayacaklar, bisürü sorgulamalar, soruşturmalar...

Yargıçlar da öyle, cüppelerini toplayıp toparlayarak cinayet dosyalarını karıştıracaklar. Suçlulara onbeş yirmi yıl ağır hapis cezası mı, idam mı versinler, yoksa Aziz Nesin'in kışkırtması gibi bir neden uydurup gerçek suçluları aklasınlar mı? Milletvekilleri araştırma kurulları kuracak. Suçluyu yada suçluları bulmak için bakanlar, Genelkurmay Başkanı, Kuvvet Komutanları, Millî Güvenlik Kurulu, MİT yetkilileri toplantılar düzenleyecekler.

Basında günlerce, haftalarca, bu cinayetler üzerinde ileri geri yazılar yayımlanacak ve cinayetlerin asıl failleri bulunmaya çalışılacak.

"Mass Media" denilen gazeteler, radyolar, televizyonlar, diyesi bütün iletişim araçlarında bu genel kıyımı kimin yada kimlerin işlediği bulunmaya çalışılacak.

Sendikalar, federasyonları, konfederasyonları, meslek odaları, demokratik ve antidemokratik örgütler, kendi anlayışlarına göre buldukları suçluya "Suçlu, ayağa kalk!" diye bağıracaklar.

Ana muhalefet partisi ve yavru muhalefet partileri, suçlunun bulunması için bağırıp duracaklar.

Bu yoksul ve içerde dışarda uçan kuşa borçlu olan ülkenin, hiç utanıp yüzleri kızarmadan dünyanın bikaç yüz kişilik büyük sermaye sahipleri arasında yer alan bilinen kişileri, suçlunun bulunmasını hükümetten isteyecekler ve belki de onların basın ve iletişim araçlarındaki kalem uşakları cinayet faillerini hükümete gösterecekler:

İşte suçlu!

Kendini düşünen insan sanan her yurttaş, suçlunun kim ve kimler olduğunu araştıracak yada araştırdığını sanacak...

Suçlu kim?

Bütün Türkiye, suçluyu yada suçluları bulmak mı istiyorsunuz? O zaman hep birden aynaya bakın. Asıl suçluyu aynada göreceksiniz. Yukardanberi sayıp döktüğüm bütün insanlar Sıvas toplu cinayetinin failleridir!..

Tembel öğrenciler, öğretmenleri parmağını gözüne uzatıp,

— Sen! Derse kalk! deyince, arkasındaki boş duvara, sağına, soluna şaşkın şaşkın bakınarak,

— Kim? Ben? Ben mi? Ben mi efendim? diye işi aptallığa vurur.

Bütün Türkiye'nin büyük çoğunluğu, size sesleniyorum. Hiç işi aptallığa vurmayın!.. Evet, siz! Evet, bizler! Evet, sizler! Evet, hepimiz!

Aynada gördüğümüz kendimiz suçluyuz. Atatürk'ün ölümünden sonraki bütün hükümetler, bütün bakanlar, bütün milletvekilleri, bütün yargıçlar, bütün tüccarlar, bütün mimarlar, bütün eczacılar, bütün belediye başkanları, bütün aydınlar, bütün işçi ve köylü, Türkiye'de yaşayan herkes, hepimiz suçluyuz.

Hâlâ mı suçlu arayacaksınız? Bu ne aymazlık, ne vurdumduymazlık!

Bütün bu cinayetlerin olacağı çook öncelerdenberi yazılıp çizilmedi mi? Gericilik bataklığına gömülüyoruz, burnumuzun ucuna dek gericilik bataklığına girdik, denilmedi mi? Koşar adımla felaket uçurumuna gidiyoruz dedikçe, "Felaket tellallığı yapıyor!" diye yanıtlar almadık mı?

Yasalar, felaketi çoook önceleri haber veren bir avuç aydının aleyhine işledi.

"Sen karışma, biz kendi millî irademizle uçuruma gideriz!" mi denilmek istendi?..

Türbelerin ziyarete açılması, kimsede ses yok... Hacca gidiş özgürlüğü, kimsede ses yok... Tekkelerin, zaviyelerin açılması ve televizyonlarda dervişlerin gösteri yapmaları, kimsede ses yok... İmam hatip liselerinin hergün artarak yayılması ve buradan çıkışlı olanların devletin her basamağında en yetkili yerlerde yer almaları, kimsede ses yok... Pıtrak gibi Kuran kursları, kimsede ses yok... Ezanın Arapçalaştırılması, kimsede ses yok... Arapça ezanın birden ve aynı zamanda değil, sözde İslamlık propagandası yapmak için minarelere takılmış hoparlörlerden en çirkin seslerle zincirleme ve arka arkaya okunması, kimsede ses yok... Yurtdışındaki elçilik ve konsolosluklarda, dünyada başka hiçbir laik ülkede benzeri bulunmayan din ataşeliklerinin kurulması, kimsede ses yok... 12 Eylül faşizmi karşısında, numaradan kaçıp kaçıp da, horozun altına yatan tavuk cilvesi gibi, kimsede ses yok... Sütunlara sığmaz bizim suçluluğumuz.

Sorulursa, savcısıyla, yargıcıyla, bakanlarıyla, milletvekilleriyle, işçileriyle, köylüleriyle, aydınlarıyla, hepiniz, hepiniz ama hepiniz Atatürkçüsünüz. Ya ben? Sizlerde olmadığı kadar Atatürk'e saygım var ama Atatürkçü ama Kemalist değilim.

İkiyüzlülük: Batı'ya laik görüneceksiniz, Doğu'ya Müslüman!

Hâlâ soruyor musunuz, Sıvas toplu cinayetinin, Sıvas'taki aydın kıyımının suçlusu kim diye, hâlâ suçlu mu arıyorsunuz? Hâlâ uyanmayacak mısınız?

8 Temmuz 1993

AZİZ NESİN'İN
BİR TUTAM
AYDINLIK
ADLI
KİTABINDAN
ALINMIŞTIR.

Laik Haklar Derneği

Dernekler ve genellikle bütün örgütler, toplumsal bir gereksinmeye yanıt veriyorsa ancak gerekli olurlar. Günümüzde, gerçekten laik olan uygar dünya ülkeleri için Laik Haklar Derneği gibi bir dernek gereksinmesi yoktur. O ülkelerde böyle bir dernek kurmak kimsenin aklına bile gelmez. Ama Türkiye'de böyle bir gereksinme vardır, hatta gereksinmeden de öte bir zorun vardır. Çünkü, Anayasamızın 2. maddesinde Türkiye Cumhuriyetinin laik bir devlet olduğu yazılıysa da, gerçekte ve fiilen Türkiye Cumhuriyeti laik değildir. Diyanet İşleri Başkanlığı adı altında bir dinsel kurum devletin içinde oldukça ve hükümetteki bir bakan Diyanet İşlerinden sorumlu kaldıkça, elçilik ve konsolosluklarımızda, başka hiçbir laik ülkede bulunmayan din ataşelikleri bulundukça, okullarda din ve ahlak dersi adı altında zorunlu olarak salt Sünnîlik dersleri okutuldukça, devlet eliyle Müslümanlar hacca gönderildikçe, nüfus sayımlarında bile insanlar hem yasal hem toplumsal ve geleneksel baskılardan dolayı gerçek inançlarını, din ve mezheplerini yada inançsızlıklarını (dinsizliklerini) açıklayamadıkça, bundan korktukça ve korkutuldukça, insanlar daha doğar doğmaz kimliklerine İslam diye yazılıyorsa ve bu insanlar ölünce zorunlu olarak Müslüman mezarlığına gömülmek zorundaysa, mezarlıklar dinlere göre parsellenmişse, dinsizler de öldüklerinde bu mezarlıklara gömülmek zorundaysa, Türkiye Cumhuriyeti laik değildir. Bugünkü partiler, biçok nedenlerle, özellikle oy avcılığı nedeniyle gerçek laikliği savunamazlar. İşte buyüzden Laik Haklar Derneğinin

kurulması bir zorundur. Böyle bir dernek, salt laikler, dinsizler için değil herşeyden önce Müslümanlar için gereklidir. Çünkü Türkiye'deki pekçok Müslüman gruplar, mezhepler, tarikatlar, hükümetin koruması altındaki ve hükümetin (devletin) resmî din politikasını güden Diyanet İşleri Başkanlığının şemsiyesi altında birleşmek istemiyor. Bu da onların en doğal hakkıdır. Türkiye ve Türkiye dışında, Diyanet İşlerine karşı olan biçok Müslüman mezhepler, tarikatlar, gruplar vardır. Bütün bu Müslümanlar özgür, bağımsız ve özerk olmalıdır. Kamu İktisadi Teşekküllerini (KİT'leri) bile devletin hegemonyasından çıkarıp özelleştirirken, yani bir anlama devleti küçültürken, insanların vicdanlarını, inançlarını devlete bağlı ve bağımlı tutmanın hiçbir akılcı anlamı olamaz. Din, devletten tümüyle ayrılmalıdır. Böyle olunca karışıklık ve kargaşa olacağı sanılır. Özgürlük ve özerklik içinde, hiçbir zaman bugünkü karışıklık ve kargaşa olmayacaktır, çünkü bunların aralarında, birlikte ve birarada yaşayabilmek için, ister istemez hoşgörü başlayacaktır. Başka başka mezheplerden Müslümanlar da, Sünnîler de, Aleviler de, başka dinlerden olanlar da ve dinsizler de özgürce kendi özerk örgütlerini kuracaklardır. Şimdi Sünni Müslümanların Diyanet İşlerinde olduğu gibi, içinde genelev sermayelerinin emeklerinden ve vergi rekortmeni olduğu için devletten nişan alan genelev patronları kadınların da katkısı bulunan bütçeden aylıklarını almak gibi, dinlerini aşağılayıcı bir haram işlemeyeceklerdir. Yoksa Müslümanların bugünkü durumun sürmesini, ya böyle bir bütçeden yada Rabıta gibi bir dış kaynaktan beslenmelerini, otlamalarını istemeleri anlamına gelir ki, gerçek Müslümanların bunu kabul edeceklerini sanmıyorum.

Anayasa ve anayasa çizgisindeki bütün yasalara uymak koşuluyla, değişik din ve inançtan insanlar kendi meslek okullarını (İmam-hatip liseleri ve Kuran kursları gibi), kendi

tapınaklarını (cami ve mescit gibi) kendileri, kendi bütçelerinden kurmalıdırlar ve din adamlarının aylıklarını da devlet bütçesinden alarak değil, kendi bütçesinden ödemelidirler. Çünkü hiçbir dinsiz, herhangibir din adamının aylığının ödenmesi için, devlete vergi vermek zorunda değildir ve böyle bişeyi hiçbir din ve Müslüman da kabul edemez.

Türkiye'de gittikçe azan dinsel bağnazlığın, yobazlığın, köktenciliğin kökünü kazımanın yollarından başlıcası, bütün dinsel inançları ve dinsizliği, özgür ve özerk kılmak ve kendi örgütlerini kurmalarını sağlamaktır. Kurulacak Laik Haklar Derneği, böyle bir olumlu ve yaşamsal girişimin öncüsü olabilir.

15 Temmuz 1993

AZİZ NESİN'İN
BİR TUTAM
AYDINLIK
ADLI
KİTABINDAN
ALINMIŞTIR.

Tanrısız Olmak da Bir Haktır

Hiçbişeyin karşıtı olmadıkça, kendisi de tam olarak var olamaz. Herşey, ancak karşıtıyla var olabilir. Örneğin gece olmasaydı, gündüz kavramı da bilinmeyecekti. Dinsizlik olmadan din de gerçek anlamda var olamaz; var olduğu sanılabilir. Örneğin alacakaranlık ne gecedir, ne de gündüz; ama hem gece, hem gündüz sanılabilir.

Hıristiyanlık yada Musevilik gibi göksel dinler, yine bir göksel din olan İslamın karşıtı değildir. Herhangibir dinin karşıtı ancak dinsizlik olabilir. Göksel dinlerin kutsal kitapları okunursa bu dinlerin birbirlerinden üreyip türedikleri görülür. Dinler tarihi de bütün dinlerin birbirinden esinlenerek gelişip, dünya işleriyle ençok uğraşan son göksel din İslamda son bulduğunu gösterir. Bunları uzaktan yakından felsefeyle uğraşan her Müslüman aydın bilir.

Türkiye'de sayıları azımsanmayacak oranda dinsiz ve tanrıtanımaz (tanrısız) insan vardır. Türkiye'deki nüfus sayımlarına inanılamaz. Politikacıların sık sık söyledikleri "Türkiye, yüzde doksan sekizi Müslüman olan bir ülkedir" sözü de bence doğru değildir. Doğru olan, Türkiye'de dinsiz ve tanrısızların çok azınlıkta olduğu ama yasal ve yasal olmayan toplumsal ve geleneksel, hatta ailevi baskılardan ötürü dinsizliklerini açıklayamadıklarıdır. Bu insanlar ortaçağdaki gizli din taşıyanlar gibi ikiyüzlü yaşamak zorunda bırakılmışlardır. Bu durum ençok Müslüman cenaze törenlerinde ve dinsizlerin de Müslüman mezarlığına gömülmelerinde ortaya çıkar. Benim tanıdığım biçok dinsiz ve tanrısız insan, İslami cenaze törenleriyle, hiç de

istemezlerken Müslüman mezarlığına gömülmüşlerdir. Başka da umarları yoktur. Çünkü Türkiye'de mezarlıklar, dinlere göre ayrılmıştır ve dinsizler için ayrılmış mezarlık bulunmamaktadır. Dinsiz kişi cenazelerinin akraba ve yakınları, camilerde dinsel cenaze töreni yaptırmamak için türlü yollara başvurmakta ama cenazelerini Müslüman mezarlığına gömdürmekten kurtulamamaktadırlar.

Müslümanların Müslüman olmalarının nedeni, daha doğduklarında babalarının onları nüfusa Müslüman olarak yazdırmalarından başka nedir? İnsan daha doğduğunda inanç yada inançsızlık özgürlüğünü babasının eliyle yitirmiş oluyor. On sekiz yaşından önce seçimlerde oy verme hakkı olmayan insanın Müslümanlığı, doğar doğmaz ve kendi oyu olmadan babasının kararıyla kesinleşebiliyor.

Türkiye'de insan, kendi ölüsüne de sahip değildir. Dinsizler ve tanrısızlar için de ayrı mezarlık olmalı ve vazgeçilmez hak olan, insanın kendi vücuduna sahip olma hakkına uyularak, öldüğünde ayrı mezarlığa gömülebilmeli ve kendisi istemişse cesedi yakılabilmelidir. Ayrı mezarlığa gömülmek yada yakılmak, bunu isteyen her özgür yurttaşın yasal hakkı olmalıdır. Türkiye'de Müslümanlar dinsizler için "onun yatacak yeri yok" derler. Doğrudur. Çünkü onlara yatacak bir mezar yeri bile bırakmamışlardır.

Bütün Müslümanlara soruyorum: "Dinsiz ve tanrıtanımazların da İslami cenaze törenleriyle Müslüman mezarlığına gömülmesine gönlünüz ve vicdanınız nasıl razı oluyor? Ayrı mezarlıkları olmadığına göre, Müslüman mezarlığına gömülmek zorunda bırakılmıyorlar mı?"

Dinsiz ve tanrısızlara da soruyorum: "Sanki Müslümanmışsınız gibi, ikiyüzlülükle İslami cenaze töreniyle Müslüman mezarlığına gömülmeye razı değilseniz, niçin haklarınızı aramıyor, Laik Haklar Derneğini kurmuyorsunuz?"

Sıvas faciasında ölenlerin cenaze törenine Ankara ve Istanbul'da on binlerce insan katıldı. Bu törende dağıtılan "Sanat Hareketi" anonim imzalı bir bildiride şöyle yazılıydı:

"Bu ülkede tanrıya inanmak ve ibadet etmenin suç olmaması kadar Tanrısız olmanın da suçsuzluğu ilan edilinceye kadar bu yargılama sürecektir. Tanrısız olmak da bir haktır."

Bu konular bugüne dek Türkiye'de yazılmadı, açıklanmadı. Oysa demokrasi, bunu da gerektirirdi. Demokrat olmak hiç de kolay değil. Kimi Müslümanlar bu düşüncelerimizi yadırgayabilir. Ama, dahaca 48 yıllık demokrasimizin gereği, zorunlu olarak buna da alışacaklardır.

16 Temmuz 1993

AZİZ NESİN'İN
BİR TUTAM
AYDINLIK
ADLI
KİTABINDAN
ALINMIŞTIR.

Atatürk Var ama Atatürkçülük Yoktur

Atatürk öleli 55 yıl oldu. Bu 55 yılda Türkiye Atatürk'ün ulaştırdığı yerden çok daha ileride olmalıydı. Oysa geç dışalım olan kimi demokratik kurumları saymazsak – ki saymaya hakkımız yok – ve yine dışalım olan teknolojiyi dışta tutarsak, bugünkü Türkiye, Atatürk'ün bıraktığı Türkiye'den çok daha gerilerdedir. Atatürk'ün düşmanları çoktur ama, anakol olarak Atatürk düşmanları iki türdür: Biri Atatürk'e düşmanlıklarını doğrudan dile getiren dinci gericiler, yobazlar, bağnazlar ve köktenciler, öbürü de onlardan çok daha tehlikeli olan biçimsel Atatürkçülerdir. Bu ikinciler, örneğin Yeşilköy Havaalanının adını Atatürk Hava Meydanına çevirerek sözde Atatürkçülük yaptıklarını sanan Kenan Evren gibi biçimsel Atatürkçüler, sahte Atatürkçülerdir. Atatürk her ne yaptıysa hepsini bozan, yapmadıklarının da hepsini yasalaştırarak uygulayan Atatürk düşmanları biyandan, dinci Atatürk düşmanları öbür yandan, onların bu iki yanlı baskısı yüzünden, Atatürk ilkelerine gerçekten inananlar, Atatürk'ü gerçekten sevenler, Türkiye'yi Atatürk döneminden bir adım bile ileriye götürememişlerdir. Şimdi bu iki tip Atatürk düşmanları için de Atatürkçülük, donuk ilkeler toplamıdır. Atatürk'ün, tabulara çok meraklı insanlar olduğumuzdan, dokunulmazlığı vardır ve buyüzden hiç eleştirilemez. Kim eleştiriye kalksa, o, sahte Atatürkçülerce Atatürk düşmanı sayılır. Bunlara göre Atatürk düşmanı sayılanlardan biri de benim. Oysa bir insanı, eleştirilerin üstünde ve dışında tutarak, ona dokunulmazlık tanımak, o insanı insanlıktan soyutlamak, insan saymamak demektir. Çünkü

insanüstülük, doğal insan olmamaktır. Atatürk de bir insandır ve bu nedenle eleştirilebilir. Ne var ki, dinci yobazlar, bağnazlar o denli Atatürk düşmanıydılar, onun en olumlu ilkelerine o denli saldırıyorlardı ki, bu azgın saldırılar karşısında Atatürk'ü eleştirmek doğru olmazdı. Hiç olmazsa ben böyle düşündüm. Örneğin Atatürk'ün yarattığı yeniliklere, ilkelerine hayranlıkla inandım ama Atatürkçülük yada Kemalizm diye bişey olduğuna hiç inanmadım. Siz, örneğin faşizm, sosyalizm, komünizm, liberalizm gibi Atatürkçülüğün de bir doktrin olduğuna inanıyorsanız, lütfen açıklar mısınız ne olduğunu?

1961 yılında, Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Prof. Aydın Yalçın, Prof. Şerif Mardin, Bülent Ecevit, Gökhan Evliyaoğlu ve ben, Atatürkçülük konusunda konuşmak üzere Siyasal Bilgiler Fakültesine çağrılıydık. Değişik siyasal düşünceleri simgelemeleri bakımından konuşmacılar doğrusu çok iyi seçilmişti. Biz altı aydın, Atatürkçülüğün ne olduğunu anlattık. Ama altımız da ayrı ayrı şeyler söylemiştik. Kimimiz Atatürkçülükten o zamanki CHP'nin altı ok ilkelerini anladığını söylüyordu. Kimimiz Atatürkçülükten "yurtta barış, dünyada barış" ilkesini anlıyordu. Kiminin ne anladığı hiç anlaşılmıyordu. Şerif Mardin ve ben Atatürkçülükten akılcılığı anladığımızı söylemiştik. Ama şimdi düşünüyorum da, akılcılık yerine örneğin, çağcıllaşmadır da diyebilirdim.

Ülkemizin en seçkin aydınlarının bulunduğu yada bulunması gereken yer, Büyük Millet Meclisidir. BMM'deki her milletvekili ve bakana bir varsayım olarak birer boş kâğıt verilip de Atatürkçülükten ne anladıkları sorulsa, inanıyorum ki hepsi de ayrı ayrı ve birbirini tutmayan yanıtlar vereceklerdir. Oysa aynı milletvekillerine, komünizm, sosyalizm, liberalizm faşizm nedir diye sorulsa, hepsi de aşağı yukarı benzer yanıtlar verirler. Çünkü bunlar doktrindir. Ne olup ne olmadıkları ana

çizgileriyle bellidir. Kitaplarda da, örneğin Falih Rıfkı Atay'ın Atatürkçülük kitabında bir başka türlü Atatürkçülük anlatılmaktadır.

Ben, Nadir Nadi gibi değil ama gerçekten Atatürkçülük diye bişey olmadığı için, Atatürkçü olmadığımı ama Atatürk'e –eleştirme hakkım saklı kalmak koşuluyla– hayranlık ölçüsünde, saygı duyduğumu söylüyorum.

Bana göre Atatürk ilkeleri denilen kavram, aydınlanma ve çağcıllaşma yolunda, günün güncel koşullarına göre değişen ve hepsi de Türkiye insanlarının yararına olan uygulamalar toplamıdır. Ama bu, yararcı (pragmatik) bir eklektizmdir, doktrin değildir.

1 Ağustos 1993

AZİZ NESİN'İN
BİR TUTAM
AYDINLIK
ADLI
KİTABINDAN
ALINMIŞTIR.

Adam Olmamaya Yeminliler

Her geçen gün Atatürk daha da büyüyor. Böyle olması Türkiye'nin aleyhinedir. Atatürk dönemi özleniyor, onun devrimlerine özlem duyuluyorsa, Atatürk'ün ölümünden bu yana ellibeş yıldanberi Türkiye yerinde saymış, hatta daha da geriye gitmiş demektir. Ellibeş yıldanberi Türkiye ellibeş yıllık ilerlemeliydi. Tarihsel ilerleme, tarihsel olay ve kişilere eleştirel gözle bakarak daha doğru, daha iyi ve güzeli aramaktır. Ellibeş yıldır olduğu yerde çakılıp kalmak, hayır o da değil, olduğu yerden daha da geriye gitmek, buna karşılık hiçbir katkımız olmayan teknoloji ve yüksek teknolojiyi aynen öykünerek almak, yani teknoloji kölesi olmak ilerleme değildir.

Bizler bugün, ölümünden ellibeş yıl sonra, Atatürk'ün ilkelerini, yaptıklarını, daha iyilerini yapabilmek için, eleştirebilmeliydik. Oysa olumlu anlamda Atatürk'ü eleştirmek şöyle dursun, onun zamanından çok gerilere gitmiş ve o zamanları özler durumlara düştük.

Türkiye'yi var güçleriyle ortaçağ bataklığına gömmek isteyenlerin hedefi bugün Atatürk düşmanlığıdır. Yürekli olarak, Atatürk düşmanlarını bilmemiz ve onları ilan etmemiz gerekir. Örneğin, bu ülkede Kuran kurslarının yasallaşmasına izin verenler, salt Atatürk düşmanı değil, Atatürk'ü aracı olarak kullanıp, uygarlığın, ilerlemenin, çağcıllığın, kısacası adam olmanın düşmanlığını yapanlardır. Bunlar daha doğarken adam olmamaya yemin etmiş gibidirler. Bütün şeriatçılar, bütün dinsel köktenciler, yobazlar, bağnazlar; uygarlığı, çağcıllığı, ilerlemeyi önlemek için, önce Atatürk düşmanı olmuşlardır. Bu sözlerime kanıt olarak bilinen bir belgeyi bikez daha sunuyorum. Bu

belge Kemalist Türkiye adlı derginin Ekim 1988 tarih ve 240. sayısından alınmıştır. Buyrun belgeyi:

Kuran Kursları Yemini

Ben, Muhammed Müslüman Ümmetindenim. Türkiye dinsiz, laik bir memleket haline gelmiştir. Hayatımı Mustafa Kemal dinsizliği ile savaşa adayacağıma, Türkiye'yi bir din ve şeriat devleti haline getirmek için mücadele edeceğime, Kemal Paşa zamanında çıkarılan dinsiz kanunların tatbikini önleyeceğime, kısa zamanda ümmet esasına dayanan şeriat devletinin kurulması için devlet idaresinde söz sahibi olacak mevkilere gelmek için çalışacağıma, Dinim, Allahım ve bütün mukaddesatım üzerine yemin ve kasem ederim. (Dr. Niyazi Köymen: *Dinsel Bunalımdan Gerçek Hak Yoluna*, İzmir 1971, s. 170. Bundan aktaran: Doç. Dr. Zeki Başer: *Tarihte-Tıp tarihinde Yemin*. Atatürk Üniversitesi yay. 1973)

Bu belge yayımlandıktan sonra, savcıların, bakanların, bütün yetkililerin ne yaptıklarını çok merak ediyorum. Çünkü bunlar, göründükleri gibi salt Atatürk'ün değil, Atatürk'ü aracı diye kullanarak, Türkiye'nin, uygarlığın, çağcıllığın da düşmanıdırlar; kendi kendilerinin, insanlığın da düşmanıdırlar.

Herzaman söylüyorum; Atatürkçü, Kemalist değilim. Ucundan kıyısından eleştirilmesine bile dayanamayan ve beni Atatürk düşmanı göstermeye çalışan o sahte Atatürkçüler, yayımlanan bu belge karşısında yirmiiki yıldanberi ne yaptılar?

17 Ağustos 1993

AZİZ NESİN'İN
BİR TUTAM
AYDINLIK
ADLI
KİTABINDAN
ALINMIŞTIR.

Cin, Peri, Şeytan, Büyü, Fal ve Devlet ve Memiş'in Cinleri

Toplum ne denli yozlaşır, aptallaşırsa, ne denli akılcılıktan uzaklaşırsa, o denli doğadışı, akıldışı, fizikötesi (metafizik), o hiç var olmayan ama var sanılan gizilgüçlere, cine, periye, şeytana, büyüye, fala bağlanır. Bugün Türkiye, bu durumdadır. Falcıların kapılarında bekleşen müşteri kuyrukları, hekimlere başvuran hastalardan daha kalabalıktır. Falcıların zengin müşterilerinden 40-50 milyon lira aldıkları söyleniyor. Eski İSKİ Genel Müdürünün eski karısının, gizlice sesbandında saptadığı o bayağının bayağısı konuşmaları gazetelerde okuduysanız, büyünün ve falın aile yaşamlarına nasıl derinden girdiğini öğrenmişsinizdir. Eski Cumhurbaşkanı Özal ve ailesinin de özel falcı ve büyücüleri olduğunu gazetelerden öğrendik.

Bana, cin, peri ve şeytanın Kuran'da yazılı olduğunu, bu nedenle inanılması gerektiğini söyleyebilirsiniz. Evet, Kuran'da var. Kimsenin inancına karışmıyorum, kimsenin de benim inancıma karışmasını istemiyorum. Yazılı olduğu anlamda cinin, perinin, şeytanın var olduğuna inanmıyorum. İnanmak inananların nasıl hakkıysa, inanmamak da inanmayanların hakkıdır.

Şimdilerde adı sık sık geçen, TV camında, gazetelerde resimleri görünen ve röportajları yapılan böyle bir falcı ve büyücüyü tanırım. Herif falcılığa ve büyücülüğe başlamadan önce, Beyoğlu'nda göbek dansçısı (oryantal dansöz) yetiştiren ünlü

bir erkek fahişeydi. (Dilbilime göre, fahişenin erkeği olmazsa da...)

Ünlü dansözlerden, günahkâr kadınlardan (günahkâr kadın da ne demekse) bütün yaptıklarına tövbe edip falcılığa, büyücülüğe sıvanan pekçoktur. Bunları tanırsınız, tanımasanız da gazetelerde haberlerini okuyup, resimlerini görüp tanımışsınızdır.

Ciddi sanılan ve sekiz sütunluk sürmanşetinde "Aziz Nesin Susturulsun!" diye Torbalı halkını boşu boşuna kışkırtmaya çalışan ve devletçe susturulmamı isteyen bir gazetenin birinci sayfasından verilen fotograflı bir haberi aktarıyorum:

Memiş'in Cinleri

"Cinlerim çalındı" diyerek savcılığa başvuran ünlü Medyum Memiş'in cinlerinin kendisine geldiğini iddia eden 25 yaşındaki Medyum Nadir Özcan, "Ben Memiş'in cinlerini çalmadım. Onlar Memiş'i terk etti ve Antalya'ya bana geldiler. Bu işin hırsızlığı olmaz" dedi. İstanbul'da 3 yıl medyum olarak çalıştıktan sonra Antalya'da "Dilek Ruh Bilimleri Merkezi" adlı bir işyeri açan ve vergi dairesine müracaatını yapan Medyum Özcan, 10 tane cini olduğunu, bunlarla beyin, hafıza, irade hâkimiyeti ve kalbe hükmettiğini ileri sürerek, her zaman iyilikten yana olduğunu söyledi.

Medyum Memiş ile aynı hocanın öğrencileri olduğunu anlatan Özcan, "Memiş ile birlikte Mısırlı Abdülvahit Bin Kahhar adlı hocadan 7 yıl eğitim aldık. Benim geçmiş ve gelecekten haber almama yardımcı olan 10 cinim var ve bunlarla sadece iyilik için çalışıyorum. Ancak Medyum Memiş son zamanlarda papazlarla birlikte çalışmaya başladı. Bu yüzden onunla yollarımız ayrıldı, şimdi aramız pek iyi değil" diye

konuşmuştu. Medyum Özcan, kimsenin cin hırsızlığı yapamayacağını belirterek, Memiş'in iddiasının gerçek olamayacağını savundu."

Bu haberi ciddiye alsanız da almasanız da ama savcılarımızın, devletin vergi dairesinin cin hırsızlarıyla, cincilerle, falcılarla uğraştığını bu haberden öğreniyorsunuz.

Bu cinci haberi önemli sayılmayabilir. Ama karıkoca Özal'ların cincilere, büyücülere, falcılara inanmaları gibi, SHP'nin üç genel başkan adayının yıldız falına inanmalarını, doğrusu hem kınıyor, hem ayıplıyorum.

Dün gece TRT 1 kanalında üçünün de yıldız falına bakıldı. Kendi fallarını ciddilikle dinlerlerken yüz anlatımları çok ilginçti. Hiçbiri, ben yıldız falına inanmam, bakılmasın falıma, demedi, diyemedi. Bir sahne gösterisinde (show yapar) gibiydiler. Belki de benim sandığım gibi, yıldız falına inanmıyorlardı da, alacakları oyu düşünerek, oy vereceklere şirin görünmek için, inanmış numarası yapıyorlardı. Üçünü de yakından tanıyorum, yıldız fallarına baktırana dek, sevdiğim, beğendiğim insanlardı.

Bana, yıldız falı dediğim şeyin astroloji (bilim) olduğunu söyleyebilirler. Sonuna her "loji" gelen yabancı sözcüğün bilim olabileceğine inanmıyorum. Büyüye, cin çarpmasına, ruhlarla konuşmaya da parapsikoloji, metafizik denildiği gibi, yıldız falına da astroloji deniliyor.

SHP'ye seçilecek olan genel başkan, ileride belki başbakan, belki de cumhurbaşkanı olacak. Doğrusu ben keçi kuyruğunu pusula diye kullanıp ordunun yönünü, eşek kulaklarının dik yada düşük durmasına göre hava durumunu belirleyen Osmanlı komutanları gibi, yıldız fallarına göre geleceklerini,

yazgılarını belirleyen genel başkanlar, başbakanlar, cumhurbaşkanları istemiyorum. SHP'nin üç genel başkan adayı lütfen şunu düşünsün: Varmak istedikleri yerde eskiden Mustafa Kemal vardı, İsmet İnönü vardı. Bu iki büyük insan, astroloji haritalarına baktırıp, yıldız fallarına göre kendi geleceklerini belirler miydi?

8 Eylül 1993

AZİZ NESİN'İN
BİR TUTAM
AYDINLIK
ADLI
KİTABINDAN
ALINMIŞTIR.

Bir Utanç Belgesi

Bir utanç belgesi dememeliyim, doğrusu "utanç belgelerimizden biri" demektir. Çünkü o denli çoktur ki bizde utanç belgesi...

Her toplumsal düzeyin, her inancın kendine özgü koşullan vardır. O koşul yada koşullar yerine getirilmeyince, insan o toplumsal düzeyde yada savlanan inançta olamaz. Örneğin, İslamın beş koşulu vardır. Bu beş koşulu yerine getirmeyince, Başbakan Çiller gibi, "Ben Müslümanım" demekle Müslüman olunmaz. Demokrat olmanın, laik olmanın da koşullan vardır. Uygar ve çağcıl olmanın da koşulları vardır.* Bu koşulları yerine getirmeyen bireyin ve toplumun "kerameti kendinden menkul" denilen biçimde kendi kendine, ben uygarım demesinin hiçbir anlamı ve değeri olamaz. Bu bakımdan Türkiye'nin uygar ve çağcıl olduğunu söylemek zor değil olanaksızdır.

Dinlerin koşulları zamana göre değişmez ama uygarlık çağa göre değişir. Günümüzün uygarlığı, örneğin geçen yüzyılın uygarlığı değildir. Buyüzden uygarlık ve çağcıllık hem sarmal hem birbirine koşuttur.

1980-1990 yılında bir toplumda kitap yasaklanıyorsa, öyle bir toplum, uygar ve çağcıl bir toplum değildir. Çünkü, uygar ve çağcıl olmanın koşullarından biri, düşünce özgürlüğüdür.

* Çağcıl yerine pekçok kişi yanlış olarak çağdaş sözcüğünü kullanmaktadır. Çağdaş, aynı çağda, aynı zamanda yaşayan kişiler demektir (Contemporain-Muasır). Yani bugün bir Afrikalı ilkelle bir Parisli Fransız çağdaştır. Çağcıl ise, yaşadığı zamanın olanaklarından yararlanmış kişi demektir (Moderne-Asri). Çağdaş, eş zamanlı insanlardır, çağcıl, bilimsel, teknolojik verileri ya yaşar yada etkisindedir.

Düşünce özgürlüğü de ancak yazarak, konuşarak ortaya çıkabilir; Nasrettin Hoca'nın hindisi gibi düşünerek değil.

Bunca söyleşiden sonra sözü *Şeytan Ayetleri*'ne getireceğim. *Şeytan Ayetleri*, Türkiye'ye girmesi yasaklanan tek ve ilk kitap değildir.

Resmî gazetede yayımlanmış olan bu yasaklama kararnamesini, yasakçı hükümetteki bakanların adlarını öğrenmeniz için buraya aktarıyorum.

Karar sayısı 89-14479

Yurt dışında basılan ekli listede adı, cinsi, basıldığı yer ve dili yazılı eserlerin Türkiye'ye sokulması ve dağıtılmasının yasaklanması; İçişleri Bakanlığının aynı listede tarih ve sayıları belirtilen teklif yazıları üzerine, 15.7.1950 tarihli ve 5680 sayılı Basın Kanunu'nun değişik 31'inci maddesine göre, Bakanlar Kurulunca 24.8.1989 tarihinde kararlaştırılmıştır.

Kenan Evren
Cumhurbaşkanı

T. Özal
Başbakan

A. Bozer	A. İnan	G. Taner	C. Çiçek
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı	Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
I. Çelebi	İ. Aşkın	İ. Özarslan	S. Sert
Devlet Bakam	Devlet Bakanı	Devlet Bakanı	Devlet Bakanı

E. Konukman	M. O. Sungurlu	İ. S. Giray
Devlet Bakanı	Adalet Bakanı	M. Sav. Bakanı
A. Aksu	M. A. Yılmaz	E. Pakdemirli
İçişleri Bakanı	Dışişleri Bakanı	Mal. ve G. Bakanı

A. Akyol	C. Altınkaya	H. Şıvgın
M. Eğitim Bakanı	Bayın. ve İ. Bakanı	Sağlık Bakanı
C. Tuncer	İ. Kayalar	İ. Aykut
Ulaştırma Bakanı	Tarım Or. Köy. Bak.	Çalışma ve S.G. Bak.
S. Yörük	F. Kurt	N. K. Zeybek
San. ve T. Bakanı	Enerji ve T.K. Bak.	Kültür Bakanı

İ. Aküzüm
Turizm Bakanı

24.8.1989 tarihli ve 89/14479 sayılı kararnamenin ek listesi

Adı	Cinsi	Basıldığı dil	Yer
The Satanic Verses (*Şeytan Ayetleri*)	Kitap	İngilizce	İngiltere
Geo Special Türkei	Dergi	Almanca	BatıAlmanya
New Letter (Mart-Mayıs 1987)	Dergi	İngilizce	İngiltere
Briefing (Kasım 1989)	Dergi	İngilizce	İngiltere
Insight Guides	Kitap	İngilizce	Turkey

Bu bakanların çoğunun adlarını bile anımsamıyorum. Ama onların kitap yasaklama olayını unutamayacağız.

AZİZ NESİN'İN
BİR TUTAM
AYDINLIK
ADLI
KİTABINDAN
ALINMIŞTIR.

Toplumsal Çöplük

Aziz Nesin'e, 9 Kasım 1994 tarihinde New York'ta Gazetecileri Koruma Komitesince (Journalist Protection Committee) uluslararası bir ödül verildi. Ödül konuşmasını sunuyoruz:

Türkiye'de ve ülkem dışında bana sık sık soruyorlar:

— Türkiye İran yada Cezayir olur mu?

Türkiye ne İran ne Cezayir ne Suudi Arabistan ne de Libya olur. Türkiye ancak yine Türkiye olur ama Cumhuriyet Türkiye'si yada demokrasi Türkiye'si değil, bambaşka bir Türkiye... Nitekim İran Suudi Arabistan'a benzememiştir, Cezayir de İran'a benzemeyecektir. Öyleyse bunların hepsinde ortaklaşa olan nedir? Dinsel gericilik olan fundamentalizm... İşte buyüzden Türkiye'ye fundamentalist bir yönetim gelirse, bu, ortaklaşa yanları bulunsa da yine de Türkiye'ye özgü bir fundamentalizm olur. Belki de bu yönetimin adı (sıfatı) yine de Cumhuriyet ve demokrasi olarak kalabilir yada örneğin İran'daki gibi İslami Türkiye Cumhuriyeti olur. Yani Türkiye'de fundamentalizm egemen olacaksa, bu bambaşka bir fundamentalizm olacaktır.

Böyle bir olasılık var mı? Ne karamsarlık, ne de iyimserlik aptallığına düşmeden gerçekçi bir görüşle söylemek gerekirse Türkiye'de bu olasılık Cumhuriyet tarihimizdeki en güçlü yere gelmiş bulunmaktadır. Ve hergün bu olasılık daha artmaktadır.

Burda önemli bir noktaya değinmek zorundayım. Fundamentalizm salt müslümanlığa özgü sanılmamalıdır. Belki fundamentalizm ve fanatizm daha yoğun ve daha tehlikeli görülebilir yada gösterilebilir. Ama şimdilik iktidarı ele geçirecek

derecede olmasa bile bütün göksel ve göksel olmayan dinlerde, Hıristiyanlık ve Yahudilik, Budizm ve daha başka dinlerde ve Şoven milliyetçilikte ve bütün ideolojilerde fundamentalizm ve fanatizm vardır. Daha çok yakınlarda İsviçre'de bir dinsel tarikattan olanların toplu intiharları, yakın geçmişte Budistlerin Hindistan'da bir camiyi yakıp yıkmaları ve Bosna-Hersek'teki Müslüman kıyımına Hıristiyan Avrupa'nın ve özellikle Amerika'nın Körfez Savaşındaki duyarlığı göstermemesi, bütün dinlerdeki bağnazlığın, fanatizmin ve fundamentalizmin hemen akla geliveren ilk olaylarıdır. Yeni Nazizmin ve yeni faşizmin yüksek teknoloji ülkelerinde gittikçe artarak büyümesi ve hortlaması da ideolojik fanatizmin göstergeleridir.

Her ülkede fundamentalist eylemler ve gelişmeler o ülkenin özel koşullarına göre gelişmektedir. Nasıl Türkiye, Cezayir, Suudi Arabistan, İran vb.'nin, fundamentalist ülkelerin dinsel gericilik anlayışları birbirinin tıpkısı değilse, fundamentalizme geçiş yolları ve yöntemleri de ayrı ayrıdır.

Her ülkenin kendi özel koşullarına göre değişik senaryolarla aynı oyun oynanmaktadır. Büyük dünya sermayesiyle uyuşum içinde bulunan ülkeler oldum olası bu oyunun içinde yaşadıklarından bunu doğal yaşam olarak görmektedirler. Örneğin Suudi Arabistan içinde bulunduğu koşulları doğal gördüğünden orada ayrıca böyle bir senaryo gerekmemektedir.

İran'da fundamentalist senaryo gerçekleşmiş ve İran İslam Cumhuriyeti kurulmuştur. Şeriat İslami kuralların dünya işlerine uygulanması demek olduğundan İran, şeriatı ihraç etmek zorundadır. Nitekim böyle olmuştur ve Hint asıllı İngiliz yurttaşı Salman Rüşdi'nin İngilizce yazılı *Şeytan Ayetleri* yüzünden İran, Rüşdi'nin idamı için fetva verebilmiştir. Burada dikkat edilmesi gereken nokta İran'ın idam fetvası verdiği Salman Rüşdi'nin İranlı olmaması ve kitabının da İran'da yayımlanmamış olmasıdır. İslamı ihraç amacında olan İran, Hint asıllı

bir İngiliz yurttaşının İngilizce yazılmış bir kitabı yüzünden idamına hükmedebilmektedir.

Bengladeşli Teslime Nesrin'in şeriatçı Müslümanların ölüm tehdidinden kurtulmak için yurt dışına kaçıp İsveç'e sığınması, devletin önemli yerlerini tutmaya başlayan benim ülkemdeki laiklerin artık dikkatini çekmesi gerekir.

Benim hakkımda, *Şeytan Ayetleri*'ni çevirmek ve yayımlamak şöyle dursun ancak bunun girişiminde bulunduğum için, kitap daha yayımlanmadan, uyruğu bulunmadığım İran devletinin idam fetvası vermesi, şeriatı ihraç yolu ile dünyaya yaymak isteminden başka ne olabilir?

Türkiye'de fundamentalizm nasıl gelişerek bugünkü tehlikeli noktaya gelindi? Aslında bunun 40-50 yıllık bir tarihi vardır. Bu tarihi bu kısa yazıda özetlemek olanaksız olduğundan bir örnek olayla bunu açıklamaya çalışacağım.

On milyon nüfuslu (New York'tan kalabalık) Istanbul'da Ümraniye denilen bir bölge vardır. Istanbul'un bütün Anadolu yakasının çöpleri uzun yıllardanberi bu Ümraniye'deki çok büyük bir çukura atılmaktadır. Bu çok büyük çöplüğün çevresinde, geçimlerini o çöplükten sağlayan ve ekmeklerini o çöplükten çıkaran insanlar yerleşmiştir. Orada gecekondular kurulmuş ve gecekondulardan mahalleler oluşmuştur. Günün birinde Ümraniye çöplüğünün bile yöneticilerin bilgisizliği ve ilgisizliği karşısında sabrı taşmış ve çöplük patlamıştır. Patlayan Ümraniye çöplüğünden, patlayan bir yanardağdan fışkıran lavlar gibi ateş ve alev selleri akmış, patlamanın şiddetiyle kollar bacaklar kopmuş, insanlar ölmüş, gecekondular ateş ve alev selleri altında kalarak yok olmuştur.

Olay aslında çok basit ve okuryazar herkesçe bilinen yada bilinmesi gereken bir kimya ve fizik olayıdır. Çöpler biyerde sürekli olarak biriktirilirse onlardan metan ve bütan gazları oluşur. Birike birike çoğalan bu gazlar sıkıştıkları dar hacme

sığmayarak patlar. Çöp ne denli çoksa, ne denli çok sıkışmışsa gazın patlaması da o denli şiddetli olur.

Bu çok basit bilgiyi, Ümraniye halkını yönetenler ve giderek Istanbul'u ve sonra da Türkiye'yi yönetecekler, daha ilkokul sıralarından başlayarak kitaplardan okuyup öğrenmişlerdir. Yani biriken çöplerden oluşan bütan ve metan gazının kabına sığmayarak patlayacağını o çöplüğün çevresine yerleşmiş abecesiz zavallılardan başka herkes bilmektedir. Ancak bu bilgi okuldaki sınavlarda sınıfı geçmeye yarar, başka bir işe yaramaz. Onlardaki bu kitap bilgisi hiçbir zaman yaşama geçmemiştir.

İşte Türkiye'deki dinsel gericilik (fundamentalizm) tıpkı tıpkısına Ümraniye çöplüğünün patlamasına benzer. Ümraniye'de çöplerin birikimi ile fiziksel ve kimyasal bir patlama olduğu gibi Türkiye'de de toplumsal çöplerin birikimiyle toplumsal patlamalar olmaktadır. Bunların en göze çarpanı Sıvas ilindeki bir otelde olmuş ve gericilerin ateşe verdiği bu otelde 37 Türk ilerici aydın geçen yıl cayır cayır yanmıştır. Bu patlama orda kalmamış, toplumsal çöp yığılması sürdürüldüğü için Istanbul'un Taksim alanında 150 bin kişilik bir kara kalabalık dinsel gericilik isteklerini haykırmıştır. Ve devlet bu toplumsal çöplük patlamaları karşısında önlem almış mıdır? Nasıl bir önlem almıştır diye sorulabilir. Yığıla yığıla birikerek sonunda zaman zaman sabrı taşıp patlayan toplumsal çöpler nelerdir? Bunlar, en başta Atatürk'ün ölümünden sonraki iktidarların, önceleri azar azar ama gittikçe dozu arttırarak laiklikten verdikleri ödünlerdir. Bu ödünler sayesinde gericilik Türkiye'de önce adım adım ilerlerken, bugün koşar adımla iktidara yaklaşmaktadır. Dinsel gericiliğe ve bağnazlığa verilen ödünler öyle yavaş yavaş ve başlangıçta öyle azar azar verilmiştir ki sonraları bunların büyüyeceğini sezemeyen aydınların büyük bir bölümü bile tehlikeyi önceden görüp başkaldırmamışlardır. Türkiye Cumhuriyeti, anayasanın ikinci maddesine göre laik bir devlet

olmasına karşın bugün dinsel gericilerin sayesinde fiilen laik değildir. Bunun böyle olduğu da açıkça yazılıp söylenmektedir. Buna karşın dinsel gericilik, yavaşlamak şöyle dursun, bugün daha çok gelişmektedir.

Türkiye'de bugün anayasa başta olmak üzere yasaların pekçoğu dinsel gericiliğin gelişmesine uygun olduğu gibi daha da gelişmesi için yasalar, yani demokrasi, laisizm ve insan hakları zorlanmaktadır.

Peki gericilere bu ödünleri kimler verdi?

Bu sorunun yanıtı Türkiye'de çok yazıldı. Türkiye dışında bu doğruları söylemek Türk Ceza Yasalarına göre suç mu olur bilmiyorum. Bugün Türkiye'nin anayasasına karşın laik olmadığı, kanıtlanmaya gerek olmayacak denli açık ve ortadadır ve bu durumda globalleşen, dünyaya egemen olan uluslararası büyük sermayenin tedirgin olmadığı, tersine memnun bile olduğu bilinmektedir.

Öyleyse bu durumda ne yapacağız? Ne yapmalıyız? Bu soruyu salt Türkiye'nin değil, salt Amerika'nın değil, bütün dünyanın aydınları kendilerine sormalıdırlar kanısındayım: Kurtuluşumuz için ne yapmalıyız? Lütfen söyler misiniz?

8 Kasım 1994, South Gate Tower 205

AZİZ NESİN'İN
ÇUVALA
DOLDURULMUŞ
KEDİLER ADLI
KİTABINDAN
ALINMIŞTIR.

Aziz Nesin

(*Mehmet Nusret Nesin*)

(20 Aralık 1915, Heybeliada, İstanbul - 6 Temmuz 1995, Çeşme, İzmir)

Gülmece edebiyatımızın doruğuna çıkmış yazarımızdır. Çağının sorunları karşısında etkin bir aydın tavrı göstermiştir. Toplumsal düzendeki çarpıklıkları ve çelişkileri büyük bir ustalıkla anlatmış, çağdaş Türk gülmece edebiyatının dünya ölçüsünde temsilcisi olmuştur. Asıl adı Mehmet Nusret'tir.

İki yıl İstanbul'da Darüşşafaka Lisesinde okuduktan sonra 1935'te Kuleli Askerî Lisesini, 1937'de Kara Harp Okulunu, 1939'da da Askerî Fen Okulunu bitirdi. Üsteğmenliği sırasında "görev ve yetkisini kötüye kullanmak" suçlamasıyla ordudan çıkarıldı (1944). Bir süre bakkallık yaptıktan sonra 1945'te gazeteciliğe başladı. Yedigün, Karagöz ve Tan'da çalıştı. Cumartesi adlı bir magazin dergisi çıkardı. 1946'da Sabahattin Ali'yle birlikte Markopaşa adlı mizah gazetesini yayımlamaya başladı. Türkiye'ye Truman Doktrini kapsamında yapılan Amerikan yardımını eleştiren, yayımlanmamış "Nereye Gidiyoruz?" adlı yazısı yüzünden 1947'de on ay ağır hapis ve üç ay on gün de Bursa'da "emniyet-i umumiye nezareti" altında bulundurulma cezasına çarptırıldı. Ertesi yıl yayımlanan Azizname adlı kitabından dolayı gene tutuklandı. Dört ay tutuklu olarak yargılandıktan sonra aklandı. 1950'de G. Politzer'in Marksist Felsefe Dersleri adlı kitabının önsözünün bir bölümünü çevirtip Yeni Baştan dergisinde yayımladığı için bir yıl dört ay hapis ve ceza süresince de İstanbul'da "emniyet-i umumiye nezareti"ne mahkûm edildi. Hapisten çıktıktan sonra, kitapçı dükkânı, daha sonra da bir fotoğraf stüdyosu açtı. 1954'te Akbaba dergisinde takma adlarla mizah öyküleri yazmaya başladı. Edebiyat yaşamı boyunca 100'ü aşkın takma

ad kullandı. 6-7 Eylül 1955'te İstanbul'da gayrimüslimlerin ev ve dükkânlarının yağmalanmasıyla sonuçlanan olayların ardından başka solcu arkadaşlarıyla birlikte tutuklandı. Altı ay sonra salıverildi. 1956'da Bordighera'da (İtalya) düzenlenen Uluslararası Mizah Yarışmasında "Kazan Töreni" adlı öyküsüyle birincilik (Altın Palmiye) ödülünü alması, yaşamında bir dönüm noktası oldu. Yazdıklarını kendi adıyla yayımlamaya başladı. 1957'de Kemal Tahir'le birlikte Düşün Yayınevini kurdu. 1958'de yayınevinin yönetimini tek başına üstlendi ve bu uğraşı 1969'a kadar sürdürdü. Yeni Gazete, Akşam, Tanin, Öncü, Yeni Tanin ve Ustura adlı haftalık mizah ekini hazırladığı Günaydın gazetesinde günlük köşe yazıları yazdı. 1961'de bir yazısı nedeniyle 4 ay tutuklu kaldı.

1972'de Çatalca'da kimsesiz çocukları okutmayı amaç edinen Nesin Vakfını kurdu ve kitaplarının bütün gelirini bu vakfa bağışladı. 1976-85 arasında her yılın edebiyat ürünleri arasından yaptığı seçmeleri ve değerlendirmeleri içeren Nesin Vakfı Edebiyat Yıllığı'nı çıkardı. 1975'te Türkiye Yazarlar Sendikası başkanlığına seçildi. Bu görevini 1989'a kadar sürdürdü. 1984'te askeri yönetime karşı "Aydınlar Dilekçesi"nin hazırlanmasına öncülük etti. Bu nedenle yargılanıp aklandı. Sonraki yıllarda toplumsal eylemlere ağırlık verdi. 1993'te Aydınlık gazetesinde köşe yazıları yazmaya başladı. Salman Rushdie'nin The Satanic Verses (1988; Şeytan Ayetleri) adlı yapıtını Türkçede yayımlayacağını açıklaması nedeniyle İslamcı çevrelerin şiddetli eleştirilerine hedef oldu. 2 Temmuz 1993'te, Sivas'ta Pir Sultan Abdal Şenlikleri sırasında şeriat isteyen bir toplulukça çıkartılan ve 37 kişinin yaşamını yitirdiği Madımak Oteli yangınından sağ kurtuldu.

Yapıtlarında Türk toplumunun genel bir görünümünü veren Aziz Nesin, halk edebiyatının anlatı öğelerinden de yarar-

landı. Yer yer masal teması aracılığıyla günlük olayları, toplumsal bozuklukları eleştirel ve yergici bir yaklaşımla yansıttı. Meddah geleneğinin anlatım olanaklarını da kullanarak çağdaş anlamda bir gülmece öyküsü geliştirdi. Konularını günlük yaşamdan seçti. Geniş halk kesimlerinin sorunlarını dile getirirken, toplumsal değişim sürecindeki insanın konumunu da ustalıkla yansıttı.

Mizah yazarlığının yanı sıra şiir, oyun, deneme, inceleme, anı, köşe yazısı gibi türlerde de ürünler veren Aziz Nesin, başlattığı ya da içinde yer aldığı çok sayıda toplumsal etkinlikle de yaşadığı sürede ülkesinin önde gelen aydın kişiliklerinden biri oldu.

Türk ulusal gülmece geleneğini çağdaş bir bileşime ulaştıran Aziz Nesin'e, 1956 ve 1957'de İtalya'da Altın Palmiye, 1966'da Bulgaristan'da Altın Kirpi ve 1977'de Hitar Petar; 1969'da SSCB'de Altın Krokodil, 1975'te Asya Afrika Yazarlar Birliğinin Lotus Edebiyat Ödülü, 1990'da Rusya'da Tolstoy Ödülü, 1991'de Fransa Şövalyelik Nişanı, 1994'te Amerikan Basın Özgürlüğü Ödülü, 1995'te Hiroşima Vakfı Ödülünün de aralarında olduğu çok sayıda ulusal ve uluslararası ödül verildi.

Bütün kitapları

Roman: Kadın Olan Erkeğin Hatıraları (1955), Düğümlü Mendil (1955), Gol Kralı (1957), Erkek Sabahat (1957), Saçkıran (1959), Zübük (1961), Şimdiki Çocuklar Harika (1967), Tatlı Betüş (1974), Surnâme (1976), Yaşar Ne Yaşar Ne Yaşamaz (1977), Tek Yol (1978).

Öykü: Parti Kurmak Parti Vurmak (1946), Geriye Kalan (1953), İt Kuyruğu (1955), Yedek Parça (1955), Fil Hamdi (1956), Damda Deli Var (1956), Koltuk (1957), Kazan Töreni

(1957), Deliler Boşandı (1957), Mahallenin Kısmeti (1957), Ölmüş Eşek (1957), Hangi Parti Kazanacak (1957), Toros Canavarı (1957), Memleketin Birinde (1958), Havadan Sudan (1958), Bay Düdük (1958), Nazik Alet (1958), Gıdıgıdı (1958), Aferin (1959), Kördöğüşü (1959), Mahmut ile Nigâr (1959), Hoptirinam (1960), Gözüne Gözlük (1960), Ah Biz Eşekler (1960), Yüz Liraya Bir Deli (1961), Bir Koltuk Nasıl Devrilir (1961), Biz Adam Olmayız (1962), Yeşil Renkli Namus Gazı (1964), Sosyalizm Geliyor Savulun (1965), İhtilali Nasıl Yaptık (1965), Rıfat Bey Neden Kaşınıyor (1965), Vatan Sağolsun (1968), İnsanlar Uyanıyor (1972), Leylâ ile Mecnun (1972), Hayvan Deyip de Geçme (1973), Seyyahatnâme (Duyduk Duymadık Demeyin) (1976), Büyük Grev (1978), 70 Yaşım Merhaba (1984), Kalpazanlık Bile Yapılamıyor (1984), Maçinli Kız İçin Ev (1987), Nah Kalkınırız (1988), Rüyalarım Ziyan Olmasın (1990), Aşkım Dinimdir (1991), Gözünüz Aydın Efendim (1997), Herkesin İşi Gücü Var (2005).

Oyun: Biraz Gelir misiniz (1958), Bişey Yap Met (1959), Toros Canavarı (1963), Düdükçülerle Fırçacıların Savaşı (1968), Üç Karagöz Oyunu (1969), Çiçu (1969), Tut Elimden Rovni (1970), Hadi Öldürsene Canikom (1970), Beş Kısa Oyun (1979), Bir Zamanlar Memleketin Birinde (1992), Başarımı Karılarıma Borçluyum (1992), Sait Hopsayıt (1992), Yaşar Ne Yaşar Ne Yaşamaz (1992), Hakkımı Ver Hakkı (2011), Zat-ı Devletleri İbiş Hazretleri (2011).

Anı: Bir Sürgünün Anıları (1957), Böyle Gelmiş Böyle Gitmez I - Yol (1966), Poliste (1967), Böyle Gelmiş Böyle Gitmez II - Yokuşun Başı (1976), Suçlanan ve Aklanan Yazılar (1982), Benim Delilerim (1984), Salkım Salkım Asılacak Adamlar (1987), Onursal Doktor Olamamanın Büyük Onuru (1993), Mum Hala (1996), Böyle Gelmiş Böyle Gitmez III - Yokuş Yu-

karı (1996), Bir Vicdan Davası (1998), Birlikte Yaşadıklarım Birlikte Öldüklerim (2006), Unutulmayan Rüyalar (2010).

Şiir-taşlama: Aziz name (1948), On Dakika (1957), Sondan Başa (1984), Seviye On Ölüme Beş Kala (1986), Kendini Yakalamak (1988), Hoşçakalın (1990), Bir Aşk Var Bir de Ölüm (1992), Hazreti Dangalak (1992), Sıvas Acısı (1995).

Yazı-derleme-söyleşi: Mizah Hikâyeleri Antolojisi (1955), Nutuk Makinesi (1958), Az Gittik Uz Gittik (1959), Merhaba (1971), Cumhuriyet Döneminde Türk Mizahı (1973), Dünya Kazan Ben Kepçe I - Irak ve Mısır (1977), Dünya Kazan Ben Kepçe II – Alamanya (1983), Ah Biz Ödlek Aydınlar (1985), Soruşturmada (1986), İnsanlar Konuşa Konuşa (1988), Korkudan Korkmak (1988), Bulgaristan'da Türkler, Türkiye'de Kürtler (1989), Sora Sora Cennet Bulunur (1990), Bir Tutam Aydınlık (1994), Bir Dokun Bin Dinle (1994), Çuvala Doldurulmuş Kediler (1995), Türkiye Şarkısı Nâzım (1997), Sanat Yazıları (2011), Sporcu Milletiz Vesselam (2012), Yurt Gezileri (2013), Okuma Güncesi (2014).

Mektup: Aziz Nesin-Ali Nesin Mektuplaşmaları (1994-1995), Aziz Nesin-Tahsin Saraç Mektuplaşmaları (1995), Aziz Nesin-Meral Çelen Mektuplaşmaları (1998), Aziz Nesin-Saliha Scheinhardt, Mektuplar (1999).

Çocuklar için: Monologlar (1949), Uyusana Tosunum (1971), Bu Yurdu Bize Verenler (1975), Borçlu Olduklarımız (1976), Pırtlatan Bal (1976), Aziz Dede'den Masallar (1978), Ben de Çocuktum (1979), Anıtı Dikilen Sinek (1982), Nasrettin Hoca Gülütleri (1991), En Güzel Masallar (2009), Hayvanlar Takımı (2009), Arkadaşım Badem Ağacı (2010), Çocuklara En Güzel Öyküler (2012).

Aziz Nesin'in yeğlediği başlıca yazım biçimleri

-beri
-buçuk
aradabir
arasıra
arayer
ardarda
azbiraz
azçok
azkaldı
azkalsın
başüstüne
beribenzer
bibakıma
bibaşına
biçok
bidolu
bigün
bikaç
bikez
birara
birarada
birdenbire
biriki
bisüre
bisürü
bişey
bitakım
bitane
bitek
bitürlü
biyana
biyer
buyüzden
candarma
cıgara
çokaz
çukulata
enaz
ençok
epiy
fotograf
gülegüle
hangibir
heğbe
Heğbeliada
herbir
herbişey
hergün
herhangibir
herhangibiri
herneyse
herşey
hertürlü
heryan
heryer
herzaman
hiçbişey
hiçkimse
hoşgeldin
hoşbulduk
Istanbul
ikidebir
işgören
kıravat
kimbilir
nağra
pekaz
pekçok
sağol
Sıvas
tiren
varol
yada
yazıyla gösterilen her sayı bitişik